

Utvalg: Kommunestyret
Møtested: Lekatun
Dato: 01.11.2018
Tidspunkt: 10:30

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 951 09 887. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Leka, 25.10.2018

Per Helge Johansen
ordfører

Solveig Slyngstad
rådmann

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
PS 48/18	Låneopptak i Husbanken for videre tildeling 2018		2017/341
PS 49/18	Søknad om dekning av underskudd 2016 og 2017 - Leka Fellesråd		2012/12
PS 50/18	Namdalsstrategien 2018-2025		2017/296
PS 51/18	Bioøkonomistrategi for Namdalen		2018/262
Referatsaker:			
RS 133/18	16/2/3-søknad om dispensasjon til oppsett av tilbygg gnr 16 bnr 2 festenr 3 Per Otto Furre mfl.		2018/227
RS 134/18	17/71-vedrørende fritak for kommunale avgifter gnr 17 bnr 71 Tor Martin og Louise Holand		2018/23
RS 135/18	Jacob Sandvik - Innvilgning av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket - gammel kulturmark på Flyan - gnr 14 bnr 5		2018/42
RS 136/18	Reidun Gudding Jakobsen -Innvilgning av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket - Gnr 17 bnr 2		2018/42
RS 137/18	17/34-tillatelse til tiltak riving av garasje og fasadeendring av bolig gnr 17 bnr 34, Tove Kvaløy		2018/250
RS 138/18	Trine Olsen - tilkallingsvikar kjøkkenet ved Leka sykestue		2018/71
RS 139/18	2/19-fritak for kommunale avgifter gnr 2 bnr 19 bygningsnummer 186908635		2018/23
RS 140/18	15/81-fritak for feieavgift bygningsnummer 186907965 gnr 15 bnr 81 Kristin Skaalvik		2018/23
RS 141/18	1/21-tillatelse til tiltak bygging av garasje gnr 1 bnr 21 Arve Hildrum		2018/258
RS 142/18	Engasjement av personell for gjennomføring av HUNT4 i Leka kommune		2016/204
RS 143/18	Tilsetting av tilkallingsvikar / vikar for barne- og ungdomsarbeider september - november 2018		2018/236
RS 144/18	15/117-tillatelse til tilknytning til kommunal kloakk gnr 15 bnr 117, May Danielsen		2018/240
RS 145/18	14/16-reduksjon av kommunale avgifter gnr 14 bnr 16 Gunnlaug Johansen		2018/23

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap	75/18	24.10.2018
Kommunestyret	48/18	01.11.2018

Låneopptak i Husbanken for videre tildeling 2018

Saksprotokoll i Formannskap - 24.10.2018

Votering: Rådmannens innstilling enstemmig tilrådt.

Innstilling

Leka kommune søker Husbanken om Startlån til videreformidling på kr 600 000.
Rådmannen delegeres myndighet til videreformidling av startlån.

Rådmannens forslag til vedtak

Leka kommune søker Husbanken om Startlån til videreformidling på kr 600 000.
Rådmannen delegeres myndighet til videreformidling av startlån.

Saksopplysninger

Leka kommune tok opp et startlån til videreformidling fra Husbanken på kr 600 000 i 2017. Det har vært flere søknader på dette lånet og lånerammen som er tatt opp, er oppbrukt. Det største behovet har vært hos førstegangsetablerere. Størrelsen på lånebehovet har variert.

Startlån er et virkemiddel kommunene har for å hjelpe økonomisk vanskeligstilte. Dette er et sentralt boligpolitisk virkemiddel. Ordningen finansieres av Husbanken, men forvaltes av kommunene.

Startlån skal gis til vanskeligstilte husstander, barnefamilier, enslige forsørgere og flyktninger.

Startlån kan gis til:

- Kjøp av bolig
Det vanligste er at en privat bank finansierer deler av boligen og kommunen toppfinansierer med startlån. Kommunen kan òg fullfinansiere.
- Hjelp til å bli boende i den boligen en har
- refinansiering av dyre lån
- utbedring av boligen
- tilpasning av boligen
- Bygge bolig
- Toppfinansiering

Det er ingen maksimumsgrense på startlån. Hver låntaker skal vurderes individuelt.

Startlån gir isolert sett få ekstra kostnader for kommunene. Selve startlånet kommer fra et lån som kommunene har tatt opp hos Husbanken. Riktignok betaler kommunen renter for lånet fra det tidspunkt pengene blir overført fra Husbanken, men ved utlån så betaler låntaker renten, samt at kommunen kan ta et rentepåslag med 0,25 % til dekning av administrative kostnader.

Kommunen har avsatt et tapsfond hvor evt. tap kan dekkes inn. Det har ikke vært behov for det enda. Husbanken gir anledning til at 20 % kan avsettes til et tapsfond.

Vi mener at det vil det være boligpolitisk riktig å ha startlån å kunne tilby. Dette gjør at innbyggere kan kjøpe bolig og etablere seg i kommunen.

Konklusjon / tilråding

Leka kommune søker Husbanken om Startlån til videreformidling på kr 600 000. Rådmannen delegeres myndighet til videreformidling av startlån.

Solveig Slyngstad
rådmann

Melding om vedtak sendes:
rådmannen
Saksbehandler
Økonomiavdelingen

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap	74/18	24.10.2018
Kommunestyret	49/18	01.11.2018

Søknad om dekning av underskudd 2016 og 2017 - Leka Fellesråd

Saksprotokoll i Formannskap - 24.10.2018

Endringsforslag fra ordfører:
Tilskuddet dekkes av disposisjonsfond.

Votering: Rådmannens innstilling med endring av ordfører enstemmig tilrådt.

Innstilling

Leka kommune yter kroner 82 094,38 til Leka Sokn som skal dekke det akkumulerte underskuddet for årene 2016 og 2017.

Tilskuddet dekkes av disposisjonsfond.

Rådmannens forslag til vedtak

Leka kommune yter kroner 82 094,38 til Leka Sokn som skal dekke det akkumulerte underskuddet for årene 2016 og 2017.

Tilskuddet dekkes over Formannskapets disposisjonskonto. Etter dette gjenstår kronerpå disposisjonskontoen.

Hjemmel for vedtak

Saksopplysninger

Etter kirkelovens ikrafttreden har kommunene et visst økonomisk ansvar overfor kirken. Kommunens ansvar for kirken i lokalsamfunnet er lovhjemlet. Leka kommune har et visst ansvar for at Leka Fellesråd kan drive innen tildelte fastsatte budsjettrammer.

Leka kirkelige fellesråd har behandlet og godkjent revisjonsberetningen. Fra 2016 drar Leka sokn med seg et underskudd på kroner 63 377,09. Dette skulle dekkes inn det påfølgende år. I 2017 viste derimot regnskapet et underskudd på kroner 18 717,29. I Forskrift om økonomiforvaltning for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke, fastslås at 'underskudd på årsregnskapet som ikke kan dekkes inn på budsjettet i det år regnskapet legges fram, skal føres på til dekning i det følgende års budsjett. Under særlige forhold kan fellesrådet/menighetsrådet, etter å ha foretatt de nødvendige endringer i økonomiplanen, vedta at underskuddet skal dekkes over inntil ytterligere to år.'

I 2017 ble det foretatt innkjøp av et datasystem for gravferdsvirksomheten – Ecclesia. Programmet samt konsulenthjelp for overføring av data for regneark over til systemet kostet bortimot kroner 100 000. Dette vil gi en inntjening kommende år. I 2016 og 2017 genererte gravferdsvirksomheten hhv kroner 25 500 og kroner 74 000.

Tilskuddet fra Leka kommune til Leka Sokn har ikke fulgt prisveksten de siste årene. Årets budsjett gir ikke rom for å dekke inn etterslepet i regnskapet. Leka sokn søker om økt ramme slik at man kommer i balanse.

Vurdering

Den kirkelige lovgivningen bygger på forutsetningen om dialog og samspill mellom kommune og kirke. Loven forutsetter at fellesrådets budsjettforslag danner grunnlaget for budsjettbehandlingen i kommunen. Dette nødvendiggjør nærmere drøftinger mellom fellesrådet og kommunen på et tidlig stadium i budsjettprosessen. Det er et felles ansvar for kommune og fellesråd å sørge for at det etableres og utvikles tjenlige arenaer for slike drøftinger.

En eventuell økning av den økonomiske rammen for 2019 bør som følge av dette vurderes i forbindelse med budsjettarbeidet for 2019. Budsjettrammen til kirkelige formål vil alltid være gjenstand for ordinære kommunale prioriteringer innenfor lovens rammer.

Konklusjon / tilråding

I hht innstilling.

Solveig Slyngstad
rådmann

Melding om vedtak sendes:
Økonomileder til oppfølging

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyret	50/18	01.11.2018

Namdalsstrategien 2018-2025

Vedlegg:

- 1 Namdal Regionråd, referat fra møte 07.09.2018
- 2 Næring - status Namdalsstrategi

Rådmannens forslag til vedtak

Namdalsstrategien 2018-2025 med handlingsplan 2018-2019 og kommunikasjonsstrategi for Namdal regionråd tas til orientering.

Hjemmel for vedtak

Bakgrunn for saken

Namdalsstrategien 2018-2015 med handlingsplan 2018-2019 og kommunikasjonsstrategi for Namdal regionråd, saken behandles i alle kommunene i Namdal regionråd. I vedtektene til Namdal regionråd står det at Namdalsstrategien vil være rettesnor for arbeidet i regionrådet.

Eventuelle innspill til handlingsplanen sendes regionrådet og fordeles til de aktuelle komiteene.

Saksopplysninger

Arbeidet med Namdalsstrategien starta på stiftelsesmøtet av regionrådet i Røyrvik 24.11.17 med innspill fra deltakende formannskapsmedlemmer på hva regionrådet bør samarbeide om. På nyåret hadde komiteene en runde med innspillene fra stiftelsesmøtet som ble bearbeidet av sekretariatet. Sekretariatet har vært i alle kommunene, 12 kommunestyre og to formannskap, hvor det kom innspill på mål på kort sikt (2025) og lengre sikt (2050), innenfor komiteenes arbeidsområde (i tillegg til en åpen kategori). Alle innspillene ble overlevert til komiteene som arbeidet videre og tok med 12-15 mål til Namdalstinget. På Namdalstinget ble formannskapsmedlemmene delt inn i 12 bord som skulle samarbeide om å prioritere og rangere fem mål. Komitelederne satte strek ved cirka fem mål per komite. Deretter fulgte gruppearbeid med innspill på hvordan målene skal nås, og handlinger for 2018 og 2019. Komiteene og sekretariatet har jobbet videre med å få ferdig dokumentet til møtet i Flatanger 7.-8.juni.

To Namdalsting, 12 kommunestyre, to formannskap, flere runder hos komiteene og i arbeidsgruppa (AU), i tillegg til en møtedag med aktører både fra utdanningsinstitusjoner, næringsliv med flere har vært involvert i arbeidet med Namdalsstrategien.

I kommunestyret i Leka kommune i februar 2018 ble det registrert stor aktivitet under workshopen da kommunestyre-representantene ble involvert og utfordret til å formulere mål på kort og lang sikt i arbeidet med Namdalsstrategien. Målene er tatt inn i arbeidet med utkastet til strategi.

Vurdering

Sekretariatet i Namdal Regionråd var på besøk i Leka kommunestyre i februar 2018. Representantene fikk anledning til å komme med innspill til mål for Namdalsstrategien. Det kom mange gode innspill som er behandlet og tatt inn i strategien.

Konklusjon / tilråding

I hht forslag til vedtak.

Solveig Slyngstad
rådmann

Melding om vedtak sendes:
Region Namdal ved Ragnar Prestvik

Utvalg: Komite for næring og innovasjon, Namdal regionråd
Tid: Fredag 7. september kl. 10.00-12.00
Til stede: Bente Estil, Per Helge Johansen, Steinar Lyngstad, Olav Jørgen. Dessuten deltok Ragnar Prestvik og Ragni Stene (telefon)
Forfall:

1. Nedbryting av tiltak i Namdalsstrategien

Komiteen arbeidet med hvert enkelt tiltak og satte tidspunkt/tidsramme og mulig oppfølgingsmetode på de enkelte punktene.
Framkommer av vedlagt skjema,

2. Forprosjekt bioøkonomi, prosjektplan og søknad

Komitelederne Bente og Hege har sammen med sekretariatet utarbeidet skisse til søknad og prosjektplan for forprosjekt bioøkonomi. Kort resyme om innhold og framdrift – og diskusjon om praktisk gjennomføring.

3. Møteplan

12. november er oppsatt som felles komitedag, men det kan være hensiktsmessig å spre komitemøter på flere dager og la oppsatt dato være forbeholdt AU. Ny møtedato settes etter møte i AU 17. september.

Ragnar Prestvik

Komite for næring**Status og oppfølging per 7. september til møte i NK**

	Tiltak	Ansvar	Status per: 7. september	Oppfølging
Følge opp bioøkonomistrategien og bli ledende innenfor bærekraftig utvikling av blå og grønn sektor				
77	Sette i gang et forprosjekt i 2018, hovedprosjekt i 2019.	Nærings- og kompetanse-/FoU-kom.	Søknad om forprosjekt behandles i NK 7. sept. AU 17. sept og i NR den 24. sept. Søknad sendes FK om støtte på kr 300 000,- (kan behandles administrativt hos FK) FP som går okt 2018- feb. 2019. Mål om at søknad til HP skal skrives i løpet av FP.	Følges opp av leder i NK og leder i KFOUK. Adm følger opp mot fylkeskommune. Samarbeid om aktiviteter i FP med bla L 21, Val Vg skole og MNA.
78	Utarbeide prosjektplaner og søke medfinansiering	Nærings- og kompetanse-/FoU-kom.	Se tiltak over, er i grunnen samme tiltak	
79	Bevisstgjøre og gi kunnskap og kompetanse om bioøkonomi til skoler, næringsliv og politikere	Nærings- og kompetanse-/FoU-kom./kommunene	Vil bli en del av forprosjektet i første omgang.	
80	Gjennom utarbeiding av felles kystsoneplan legge til rette for økt verdiskaping i blå sektor	Næringskom/Kystsoneprosjektet/Kommunene	Planprogrammet til høring	Høringsfrist frist 1. sept. 18. Høringsuttalelser og godkjenning av planprogram fremmes for kommunene. Ny prosjektleder starter 10. september og går i gang med planarbeidet.

	Tiltak	Ansvar	Status per: 7. september	Oppfølging
Strategi om samarbeid mellom næringsliv og utdanningsinstitusjonene				
81	Søke om deltakelse i Innovasjon Norges tilbud «Næringsvennlig region»	Næringskom. Sekretariat	Har fått oppfordringer fra både IN og fra FK om at Namdalen bør søke å bli med i denne ordningen	Det må avklares med IN hva som må til for å få på plass en forstudie. Mål: Forstudie gjennomføres høsten 18, FP første halvår 2019 og HP siste halvår 2019 og 2020. (Inviterte IN til et møte så snart som mulig?)
82	Næringsnettverk for hele Namdalen, avklare og kartlegge interessen for dette	Næringskom.	Høst 2018 – evt. i forkant eller forlengelse av nærings	Initiere og arrangere treffpunkt for næringslivsaktører og næringsapparat, avklare roller, oppgaver og ambisjoner
83	Avklare hva kommunene vil med Namdalshagen	Næringskom/kommunene	Regionrådet november eller februar	Tema i regionrådet i november eller første møte etter nyttår. Eierskap i selskapet og oppgaver
84	Utarbeide retningslinjer for NTE-fondet i Namdalen	AU/regionrådet	AU fikk i møte i RR i juni i mandat og utarbeide retningslinjer for fondet. Legger frem forslag til RR sitt møte 24. september	Når RR har behandlet retningslinjene skal dette ut til kommunene for behandling med frist for kommunene 31. desember
Utvikle ny mineralvirksomhet i Namdalen				
85	Gjennomføre ringvirkningsanalyse (hva kan mineralnæringa bety for Namdalen?)	Næringskom-/mineral-prosjektet	Avventes til etter mineralplan for Trøndelag er klar	Avklares gjennom forprosjekt. Avklare tiltak og finansiering. Behandles i regionrådet. Eierskapet til prosjektet må tydeliggjøres (Regionrådet prosjekteier).
86	Igangsette logistikkanalyse, hvor, hvordan og fra hvor skipes mineralene ut?	Næringskom-/samf.kom/mineral-prosjektet	Avventes til etter mineralplan for Trøndelag er klar	Avklares gjennom forprosjekt
87	Kontakt med Trøndelag FK og kommuner i sørdelen av Trøndelag for mulig felles	Mineral-prosjektet	Trøndersk mineralplan til politisk behandling sept-18	Utarbeidet forslag til forprosjekt for MIN-prosjektet fase 2

	Tiltak	Ansvar	Status per: 7. september	Oppfølging
	prosjekt			
88	Identifisere aktører med langsiktig/tålmodig kapital	Mineral-prosjektet	Langsiktig arbeid	
Etablere flere sterke og relevante næringsklynger				
89	Legge til rette for kompetansedeling, lære av de beste.	Næringskom.	2019	Etter treff med næringsnettverk der saken bringes på bane
90	Arrangere konferanse med fokus på klyngetenking.	Næringskom.	2019	Etter treff i næringsnettverk
91	Identifisere og samle aktører for å begynne å se på en næringsklynge innen sirkulærøkonomi	Næringskom.	2019	Del av/følge av bioøkonomistrategi
Bli Trøndelags matregion nummer 1				
92	Avklare grunnlaget for et nettverk og felles markedsføring- og salgskanal, mot kunder og de store kjedene	Næringskom.	2019	Knyttes til matprosjektet til Visit Namdalen
93	Knytte sammen mat og reiseliv gjennom reiseruter for matopplevelser	Visit Namdalen	Sept. 2018	Presenterer strategi i AU/godkjennes i RR sept-18
94	Oppfordre aktører/produsenter fra Namdalen til å opptre samlet på store arrangement, eks Trøndersk Matfestival	Næringskom/ Visit Namdalen	Vår/sommer 2019	Tilrettelegge for felles stand 2019. Kommunene i Namdalen signerer Trøndersk matmanifest – signering på Namdalstinget våren 2019.
95	Presentere muligheter innen FoU og innovasjon for aktørene	Næringskom/ Komp- FoU-kom/Visit Namdalen	Høst 2018 eller vår 2019	Tema på nettverkstreff
Utvikle reiselivet i Namdalen				

	Tiltak	Ansvar	Status per: 7. september	Oppfølging
96	Utarbeide og sette i verk strategi for utvikling av Visit Namdalen og utvikling av regionens reiseliv	Visit Namdalen	Sept -18	Orientering om strategiplan i regionrådet. Oppfølging av Visit Namdalen.

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyret	51/18	01.11.2018

Bioøkonomistrategi for Namdalen

Vedlegg:

- 1 Bioøkonomistrategi for Namdalen
- 2 Kunnskapsgrunnlag bioøkonomi

Rådmannens forslag til vedtak

- Leka kommune tar Bioøkonomistrategi for Namdalen til orientering.
- Regionrådet vedtar endelig handlingsplan.

Hjemmel for vedtak

Bakgrunn for saken

Det vises til behandling av bioøkonomistrategi for Namdalen i Namdalstinget 24. april d.å. Her ble det gjort vedtak om å sende strategien til kommunene for tilslutning – og ønske om innspill til handlingsplanen for oppfølging av strategien.

Partnerskap Namdal, som består av kommunene, Nord Universitet og Trøndelag Forskning og Utvikling (TFoU) vedtok i sitt årsmøte i 2017 å utarbeide en bioøkonomistrategi for Namdalen. TFoU ble bedt om å utarbeide strategien. Sluttrapport er levert i april 2018 etter grundig samspill med partnerskapets styre og innspill fra bredt sammensatte forum (verksteder).

Det forutsettes at bioøkonomistrategien forankres i kommunene og kommunestyrene bes om å behandle dokumentet og foreslå tiltak til handlingsplanen.

Vurdering

Bioøkonomi er et satsingsområde og har sin bakgrunn i lange tradisjoner som omfatter biologisk produksjon innen skog, jord og vann. Forslag til bioøkonomistrategi for Namdalen er basert på dokumentstudier, workshop og spørreundersøkelse.

Utgangspunktet er at Namdalen har et godt ressursutgangspunkt og et potensiale for økt biomasseproduksjon og verdiskaping. Styrken er mange bedrifter basert på utnyttelse av naturressurser. Utfordringene er kunnskapsbruk og samhandlingen med kunnskapsmiljøene og mer utviklingsorientert næringsliv og lite til(bake)flytting av kompetanse.

Et av satsingsområdene i bioøkonomien er økt produksjon av biomasse fra landbruk og skogbruk.

Namdalen har alle muligheter for økt verdiskaping på tilgjengelig biomasse og utnyttelse av råstoff. Regionen har særdeles gode forutsetninger for økt produksjon og verdiskaping både i blå og grønn sektor – hver for seg eller i kombinasjon.

I sin strategi for innovasjon og verdiskaping har fylkestinget i Trøndelag også satt bioøkonomi som ett av sine fem satsingsområder.

Konklusjon / tilråding

I hht forslag til vedtak.

Solveig Slyngstad
rådmann

Melding om vedtak sendes:
Namdalen Regionråd ved Ragnar Prestvik

Trøndelag Forskning og Utvikling

Trøndelag R & D Institute

Bioøkonomi i Namdalen

Forslag til regional strategi

Bjørn Terje Grøttheim

TFoU-arbeidsnotat 2018:110

Tittel	: Bioøkonomi i Namdalen. Forslag til regional strategi
Forfatter(e)	: Bjørn Terje Grøttheim
TFoU-arbeidsnotat	: 2018:110
ISSN	: 1890-6818
Prosjektnummer	: 2799
Oppdragsgiver	: Partnerskap Namdalen
Kontaktperson	: Hege Norheim Viken
Prosjektleder	: Bjørn Terje Grøttheim
Medarbeider(e)	:
Sammendrag	: Dette notatet inneholder et forslag til bioøkonomistrategi for Namdalen. Arbeidet er basert på dokumentstudier, workshop og spørreundersøkelse. Utgangspunktet er at Namdalen har et godt ressursutgangspunkt og et potensial for økt biomasseproduksjon og verdiskaping. Styrken er mange bedrifter som er basert på utnyttelse av naturressurser. Utfordringene er kunnskapsbruk og samhandlingen med kunnskapsmiljøene og mer utviklingsorientert næringsliv og lite til(bake)flytting av kompetanse.
Emneord	: Bioøkonomi, Namdalen, regional strategi
Dato	: Mars 2018
Antall sider	: 34
Status	: Offentlig
Utgiver	: Trøndelag Forskning og Utvikling AS Postboks 2501, 7729 STEINKJER Telefon 74 13 46 60

INNHold

	side
INNHold	iii
SAMMENDRAG	iv
1. Innledning	1
1.1 Bakgrunn	1
1.2 Oppdraget	2
1.3 Fremgangsmåte	2
1.4 Videre innhold i strategidokumentet	3
2. Bioøkonomi	4
2.1 Bærekraft som begrep	4
2.2 Nasjonale og regionale føringer og virkemidler	4
2.3 Regionale initiativ	6
3. Ressurser, aktører og prosesser i Namdalen	8
3.1 Ressurser og aktører	9
3.2 Prosessen mot en strategi	11
3.2.1 Workshop	11
3.2.2 Spørreundersøkelse	13
4. Refleksjon over innspilte momenter	14
5. Strategier og handlingsplaner	15
5.1 Visjon for arbeidet med bioøkonomi	15
5.2 Mål og innsatsområder	15
6. Vedlegg	19
6.1 Workshop	19
6.2 Spørreundersøkelse	22

SAMMENDRAG

Partnerskap Namdal besluttet i sitt møte høsten 2016 å utarbeide en bioøkonomi-strategi for Namdalen. Trøndelag Forskning og Utvikling har hatt oppdraget med å utarbeide et forslag til strategi.

Som ledd i arbeidet er det søkt innspill fra regionale politiske og administrative møter, gjennomført workshop sammen med en del utvalgte aktører samt spørreundersøkelse blant regionens sentrale politikere, blant rådmenn/fagledere, samt noen utvalgte næringsaktører.

Godt utgangspunkt

Namdalen har et godt ressursutgangspunkt og et potensiale for økt biomasse-produksjon og verdiskaping. Namdalen har relativt stor biomasseproduksjon innen alle sektorer og dette er et viktig grunnlag i de strategiske valg som skal gjøres.

Styrker og svakheter, muligheter og trusler

- God kunnskap om høsting og bruk av naturressursene
- Gode muligheter for økt produksjon innen namdalsk landbruk, men svært lav grad av industriell bearbeiding
- Behov for kompetansebygging og utdanning innen de fleste naturbaserte verdikjedene, og satse på økt rekruttering
- Utvikle samhandling mellom næringsaktører og forskningsmiljøer, Økt samhandling kan motvirke effekten av små aktører spredt over hele regionen.
- Utnytte restråstoffet bedre til verdiskaping (produkt differensiering, nye produkt)
- Økt kunnskap om relevante kompetansemiljøer både lokalt, regionalt og nasjonalt

Forslag

Basert på arbeidet som er gjort legges det fram et forslag til visjon, hovedmål og strategier for videre arbeid med verdiskaping innenfor bioøkonomi i Namdalen.

Visjon: Namdalen - en ledende region i kunnskapsbasert bioøkonomi i Norge

Hovedmål: Økt verdiskaping innen bioøkonomi i Namdalen

Innsatsområder:

- Bidra til generell økt kompetanse om bioøkonomi
- Utnytte større del av tilgjengelig biomasse i Namdalen
- Øke verdien av tilgjengelig biomasse ved å benytte den til mer verdifulle produkter
- Optimalisere produksjon og ressursutnyttelse av biomasse
- God tilrettelegging for nye næringer
- Bidra til å økt kunnskap og forskning innenfor bioøkonomi i og for Namdalen
- Stimulere innovasjon og entreprenørskap

1. INNLEDNING

I dette kapitlet gjennomgås bakgrunn for en bioøkonomistrategi i Namdalen og hva som er formål og arbeidsoppgaver i oppdraget.

1.1 Bakgrunn

Bioøkonomi som begrep er på mange måter en reaksjon på «fossiløkonomien» som har gitt verden en enorm vekst og velstand de siste århundrene. Denne utviklingen har også Namdalen vært en del av. Begrepet den fossile økonomi eller fossiløkonomien gjenspeiler at denne vekst- og velstandsutviklingen er basert på fossil energi som olje, gass og kull. Ulempene med denne økonomien er forurensning, klimaendringer og tap av ressurser for våre etterkommere som følge av forbrenning av råstoffer som tar millioner av år å bygge opp på nytt.

Bioøkonomi baseres på bruk av fornybare ressurser som basis for produksjon og verdiskapende aktivitet. Bioøkonomi er verdiskaping basert på bærekraftig utnyttelse av fornybare biologiske ressurser. Dette innebærer at råstoffet ikke lenger er fossilt, men er biomasse som produseres fortløpende i naturen eller gjennom jordbruk, skogbruk og havbruk. Utgangspunktet for produksjon av denne biomassen er fotosyntesen som blant annet gir oss planter og trær på landjorda og tang og tare i sjøen. Denne biomassen kan omdannes til bl.a. mat, fôr, energi, drivstoff, materialer og kjemikalier.

Bioøkonomi er verdiskaping basert på bærekraftig utnyttelse av fornybare biologiske ressurser

Bioøkonomi kan fremstå som noe nytt og ukjent, men er like gammel som all menneskelig utnyttelse av fornybare naturbaserte ressurser. All tradisjonell primærproduksjon er derfor en viktig del av bioøkonomien, men en ny og kunnskapsbasert bioøkonomi vil ta i bruk bioressursene til stadig nye produkter, samtidig som bærekraftaspektet stadig styrkes.

Det grønne skiftet er en overgang til produkter og tjenester som gir mindre negative konsekvenser for klima og miljø enn i dag

Om biomassen produseres og utnyttes på en optimal måte, vil behovet for fossil energi kunne gå ned med positive virkninger for forurensning, klimaendringer og muligheter for velstand for våre etterkommere. En rekke organisasjoner og land har derfor trykket på for et grønt skifte. Det grønne skiftet er en overgang til

produkter og tjenester som gir mindre negative konsekvenser for klima og miljø enn i dag. Slik det understrekes i disse aktørenes strategi- og handlingsdokumenter, handler det imidlertid ikke bare om å erstatte fossil energi med bioenergi.

Det handler i høyeste grad også om økt verdiskaping, men da på en mer bærekraftig måte enn tidligere. I den sammenheng er det utarbeidet en rekke studier som anslår enorm økning i biobasert virksomhet i de nærmeste 10-årene både i Norge og verden mer generelt.

Bærekraftig utvikling imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov økonomisk, sosialt og miljømessig

I Norge har en rekke fylker utviklet strategier og handlingsplaner innen bioøkonomi, bl.a. Innlandet, Rogaland og Østfold. På lavere geografiske forvaltningsnivå er det ingen kjente egne strategiplaner for bioøkonomi. I den grad man har konkrete strategiplaner, er disse gjerne generelle næringsplaner med satsinger som entreprenørskap, bedriftsutvikling, infrastruktur, rekruttering/kompetanse og markedsføring/profilering pluss eventuelle sterke næringssektorer eller andre fortrinn.

Dette ser vi blant annet i Ytre Namdal der den strategiske næringsplanen er tydelig på satsinger innen spesielt havbruk.

For en region som Namdal kan det være betydelige fordeler ved å ha en egen strategi knyttet til bioøkonomi.

Regionen har stor biomasseproduksjon innen fiskeri/havbruk, jordbruk, skogbruk og utmarksbasert næringsliv som reindrift.

Et forpliktende samarbeid om en felles visjon og et overordnet mål vil bidra til en betydelig større utviklingskraft for regionen.

Felles strategier om en koordinert bruk og utnyttelse av ressursene i regionen vil bidra til felles utvikling.

Når man nå i tillegg har realisert et felles regionråd i Namdal, har man også et politisk system som kan ta ansvar for å følge opp aktuelle strategier. Forespørselen om å utarbeide en bioøkonomistrategi er imidlertid fra det brede samarbeidet, Partnerskap Namdal, hvor også Nord Universitet og Trøndelag Forskning og Utvikling er med i tillegg til kommunene i Namdal hvor også Osen kommune inngår samt Bindal kommune som assosiert medlem.

1.2 Oppdraget

Partnerskap Namdal besluttet i sitt møte høsten 2016 å utarbeide en bioøkonomistrategi for Namdalen. Rammene for en slik strategi er at den skal

- være mest mulig konkret
- ha fokus på verdiskaping i næringslivet
- identifisere og prioritere aktiviteter i og fra kommunene
- utfordre virkemiddelaktørene og andre som kan bidra til vekst
- utfordre FoU-/UoH-miljøer både i og utenfor Namdalen

Strategiarbeidet skal involvere både kommuner og næringsliv for å sikre en god forankring. Det skal søkes samarbeid med relevante miljøer som Landbruk21Trøndelag, Arena Skog og NCE Aquatech Cluster.

Trøndelag Forskning og Utvikling har hatt oppgaven med å utarbeide et forslag til strategi. Styringsgruppe for strategiarbeidet bestående av:

- Hege Nordheim-Viken, komiteleder for utdanning, FoU og innovasjon i Namdal Regionråd
- Aina Hildrum, Nord Universitet
- Øyvind Skogvold, Trøndelag Forskning og Utvikling

1.3 Fremgangsmåte

Arbeidet er basert på dokumentstudier og informasjon fra følgende informanter.

- Rapporter som omhandler bioøkonomi og mulig verdiskaping som en del av dette. Det mest sentrale dokumentet er Regjeringens bioøkonomistrategi

- Telefonintervjuer med 15 bedrifter i Namdalen med spørsmål om bedriftens aktivitet i og tanker omkring utvikling og vekst innenfor bioøkonomi. Dette er bedrifter som enten produserer biomasse og/eller har utviklet en foredling av biomasse/restråstoffer.
- Workshop med temaet bioøkonomi i Namsos den 13. juni 2016. 21 personer deltok fra offentlig forvaltning og næringsaktører. Her var representanter fra sektorene landbruk, skogbruk, havbruk og «annet» (som hovedsakelig var reiseliv), reindrift og innlands jakt/fiske. Målet for workshopen var å gjennomføre en SWOT-analyse for alle sektorer gjennom grupper som var sammensatt av representanter for alle sektorene. Oppsummering av dette arbeidet er både kommentert i strategien og finnes som eget vedlegg til dette dokumentet.
- Spørreundersøkelse til 72 personer i Namdalen (ordførere, rådmenn, kommunale fagledere samt utvalgte næringsaktører) med spørsmål om hva som burde prioriteres innenfor den enkelte sektor i arbeidet med bioøkonomi i Namdalen. Vi fikk svar fra 50 prosent, noe som er kommentert senere i dokumentet.

I tillegg har temaet vært behandlet på flere møter i regi av Namdal Regionråd, Partnerskap Namdal og prosjektets styringsgruppe, både samlet og enkeltvis med medlemmene i styringsgruppen.

Dataene fra arbeidet over er grunnlaget for de forslag til mål og innsatsområder som fremkommer.

1.4 Videre innhold i strategidokumentet

Kapittel 2 går nærmere inn på hva bioøkonomi er og hva som er nasjonale og regionale føringer, initiativ og virkemidler.

Kapittel 3 inneholder en gjennomgang av hva vi har å bygge på av ressurser, aktører og prosesser i Namdal.

Kapittel 4 inneholder våre refleksjoner over innspilte momenter som grunnlag for våre forslag.

Kapittel 5 inneholder et forslag til visjon, mål og innsatsområder med tilhørende forslag til aktiviteter for en bioøkonomisatsing i Namdal.

2. BIOØKONOMI

I dette kapitlet går vi gjennom bioøkonomi som satsingsområde både internasjonalt og regionalt.

*Naturbasert reiseliv
– en naturlig del av strategien*

2.1 Bærekraft som begrep

Bioøkonomi har kommet som et tydelig satsingsområde innen FN, EU, Norge og ulike andre regioner. I den norske regjeringens bioøkonomistrategi defineres bioøkonomi som et begrep som kan omfatte bærekraftig, effektiv og lønnsom produksjon, uttak og utnyttelse av **fornybare biologiske** ressurser til mat, fôr, ingredienser, helseprodukter, energi, materialer, kjemikalier, papir, tekstiler og andre produkter.

Bærekraft defineres av Regjeringen til å omfatte miljø, økonomi og sosiale forhold. Bærekraft handler som kjent fra Brundtlandkommisjonen, om at utvikling for å tilfredsstille dagens behov, ikke må ødelegge for framtidige generasjoners behov.

2.2 Nasjonale og regionale føringer og virkemidler

Regjeringens bioøkonomistrategi 2016 – «Kjente ressurser – uante muligheter» beskriver følgende overordnede mål

- økt verdiskaping og sysselsetting
- reduserte klimagassutslipp
- mer effektiv og bærekraftig utnyttelse

For å nå disse målene har Regjeringen definert 4 innsatsområder:

Samarbeid på tvers av sektorer, næringer og fagområder

effektiv utnyttelse av ressursene, der avfall og sidestrømmer fra en verdikjede benyttes som ressurs i en annen

Markeder for fornybare biobaserte ressurser

regjeringen vil bidra til at markedet etterspør nye biobaserte produkter som erstatning for produkter basert på fossilt karbon

Effektiv utnyttelse og lønnsom foredling av fornybare biologiske ressurser

økt fokus på den sirkulære økonomien og bidrag til økt foredling mot produkter med høy avkastning

Bærekraftig produksjon og uttak av fornybare biologiske ressurser

Norge har et potensiale for økt produksjon og uttak av fornybar biomasse, men samtidig vil fokuset på bærekraft være stort

Regjeringen har også pekt på **naturbasert reiseliv** som en integrert del av bioøkonomien. Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) er tildelt midler for et forskningsprosjekt med fire tema for casestudier – opplevelser, vill natur, turruter og arrangementer.

Naturbasert reiseliv som utvikler og leverer produkter og tjenester i og av namdalsk natur vil være en naturlig del av Namdalens bioøkonomistrategi. En av utfordringene blir å utvikle denne sektoren på en bærekraftig måte.

Innovasjon Norge har en sentral rolle som virkemiddelaktør mot næringslivet. I Innovasjon Norges strategidokumenter finner vi at de ønsker å bidra til utvikling av et mer diversifisert og robust næringsliv i Norge og at norsk næringsliv tar konkurranseposisjoner innenfor de nye store markedsområdene bioøkonomien representerer. Oppsummert mener Innovasjon Norge det er spesielt 4 områder som bør være i fokus når Norge skal bygge seg opp innen bioøkonomi:

- Økt produksjon og bedre utnyttelse av råvarer til tradisjonelle og nye produkter
- Tverrsektorielt samarbeid og tverrfaglig kompetanseoppbygging.
- Investeringer i ny teknologi, nasjonal industriell infrastruktur og næringsutvikling.
- Markedsutvikling gjennom å engasjere og motivere forbrukerne og ved å stimulere industrielt markedssamarbeid.

Innenfor disse områdene kan Innovasjon Norge bidra blant annet på følgende måte:

- Stimulere innovasjonsprosesser i samspillet mellom råvareleverandører, teknologiutviklere og foredlingsindustri gjennom finansiering av regionale og nasjonale klynger og nettverk.
- Risikoavlaste teknologiutvikling gjennom mange ulike tilskuddordninger, både tematiske og generiske.
- Medinvestere i strategisk infrastruktur som pilot og demonstrasjonsanlegg i samarbeid med andre virkemiddelaktører.
- Stimulere omstilling og investeringer i produksjon og foredlingsanlegg, for eksempel gjennom våre låneordninger.
- Bevisstgjøre bedriftene om nye markeder gjennom rådgivning fra våre utekontor, studieturer og finansieringsordninger for markedsstrategier.
- Profilere norske bedrifter og teknologimiljøer gjennom internasjonale samarbeidsrelasjoner, fellesarrangementer, profileringsmaterieill mm.
- Veilede og koble bedrifter til EU's ulike finansielle ordninger.

Norges Forskningsråd er den andre hovedaktøren på virkemiddelsiden. Forskningsrådet vil støtte prosjekter som kan gi økt produksjon, høsting og ressursutnyttelse i hele bredden av bioøkonomien. Denne bioøkonomisatsingen skal lede til at kunnskap, kompetanse og teknologi overføres fra én sektor til en annen. Forskning, utvikling og bruk av kunnskap og teknologi vil sette fart på overføringen. På den måten kan Norges avhengighet av fossile råvarer reduseres.

Gjennom finansiering, møteplasser og rådgivning skal forskningsrådet legge til rette for at nye partnere finner hverandre, samarbeider og skaper nye handlingsmønstre, verdikjeder og produkter. Satsingen skal samtidig bidra til bred kunnskap om hvordan økt produksjon, uttak og utnyttelse av biologiske ressurser påvirker arealbruk, økosystemer og naturmangfold. Kunnskap om hvordan klimautslipp og miljøforringelser kan reduseres, er også en del av dette.

Regionalt Forskningsfond Midt-Norge (RFFMIDT) skal bidra til å forsterke regionens konkurransemessige fortrinn og har for perioden 2016-2019 pekt på 3 overordnede perspektiver: bærekraft, mobilisering i hele regionen og samiske interesser. For næringslivet pekes det på prosjekter som muliggjørende teknologier, havrommet og det grønne skifte og bioøkonomi som temaområder som fondet vil støtte. For offentlig sektor har fondet valgt å ha spesiell fokus på kommunenes utfordringer.

Det er også flere områder/regioner i Norge som, på samme måte som Namdalen, har satt bioøkonomi på kartet. I hovedsak er slike satsinger på fylkesnivå. Slik er det også i Trøndelag. **Trøndelag fylkeskommune** arbeider nå med å utforme strategi og handlingsplaner for innovasjon og verdiskaping i Trøndelag. TFoU og SINTEF har her levert et omfattende kunnskapsgrunnlag både generelt og for

landbruk spesielt. Strategidokumentet ble vedtatt i desember 2017 og inneholder fem satsingsområder: bioøkonomi, sirkulær økonomi, havrommet, smarte samfunn og opplevelsesnæring. Fire av disse kan hevdes å være relevant å støtte seg på for en bioøkonomisatsing i Namdal. Det er nå en prosess for å utarbeide tilhørende handlingsplaner.

Når det gjelder regioner på lavere nivå enn fylker, er det få som har utarbeidet egne strategiplaner spesielt for bioøkonomi. Imidlertid foreligger det strategiske planer for deler av det som kan defineres inn under bioøkonomien, blant annet næringsplanen for Ytre Namdal med hovedfokus på havbruk.

2.3 Regionale initiativ

En bioøkonomistrategi for Namdalen må ikke bare forholde seg til nasjonale og fylkesvise satsinger. Den må også koordineres mot og utnytte kraften fra andre større satsinger som berører regionen.

Landbruk21Trøndelag

Landbruk21Trøndelag er bygd på regionale og nasjonale politiske føringer. Programmet er en innovasjonsspissing av den nasjonale meldingen om landbruks- og matpolitikken (2011), samt Trøndelags landbruksmelding (2010) og dens tilhørende handlingsplan (2012).

Landbruk21Trøndelag skal bidra til mer bærekraftige verdikjeder, både miljømessig, sosialt og økonomisk, basert på det trønderske landbruket. Utviklingen skal være kunnskapsbasert og bygge på samarbeid om innovasjon og gjennomføring av eventuell påkrevd forskning, utvikling og utdanning.

Arena Skog

Skognæringa i Trøndelag har valgt å satse på fornyelse som grunnlag for ny vekst gjennom å samarbeide. Næringen valgte, etter 12 års samarbeid, å satse på et løft. ARENA SKOG-prosjektet er et fundament for omstillingen og for å posisjonere klyngen som en nøkkelaktør for det grønne skiftet.

Hovedmålet for prosjektet er maksimere klyngens verdiskaping gjennom å ta ledende posisjoner i nasjonale og internasjonale vekstmarkeder. Skognæringa i Trøndelag skal ta en ledende rolle innen utviklingen av bioøkonomien.

NCE Aquatech Cluster

Klyngen er en del av Norwegian Innovation Cluster Programme.

Klyngens fokusområde - bærekraftig matproduksjon i sjø - samt deltakernes tyngde og felles ambisjoner mot et internasjonalt marked, ga klyngen status som NCE-prosjekt sommeren 2016. Flere namdalske aktører er deltagere.

Gjennom NCE-prosjektet skal klyngen jobbe for økt verdiskaping i leverandørindustrien til den norske havbrukssektoren, gjennom:

- Utvikle og levere teknologi for en bærekraftig vekst innen global havbasert matproduksjon
- Løfte leverandørindustrien innen havbruk til å bli en av Norges fremste eksportindustrier
- Muliggjøre en bærekraftig firedobling av norsk oppdrettsproduksjon innen 2050

Kompass 2030

Prosjektet er et partnerskap for forskning i Trøndelag med faglig fokus på bioøkonomi og finansiert av Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Prosjektets overordnede målsetting er: Styrket posisjon til næringsvirksomheter og forsknings- og utdanningsinstitusjoner i Trøndelag utenom Trondheim i forhold til oppnådd nasjonal og internasjonal næringsrettet forsknings-finansiering med fokus på verdiskaping. Deltagere i samarbeidet er Nord universitet, Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO), Trøndelag Forskning og Utvikling og Sintef.

Det kan også nevnes en rekke satsinger i næringslivet med sterk relevans for bioøkonomi i Namdalen. Midtre-Namdal Avfallsselskap (MNA) som er kommunens verktøy for avfallshåndtering er ett eksempel på en aktør som har satt fokus på sirkulær økonomi – gjenbruk og verdiskaping. Innenfor tradisjonell landbruksindustri kan nevnes sentralisering og opprusting av slakteri og meieri på strekningen Steinkjer-Orkanger. Innen havbruk kan nevnes en sterk satsing på Hitra/Frøya. Vel så viktig å nevne er fornying av næringslivet innen bioøkonomien. Her er Biokraft Skogn og Ecopro Verdal eksempler på nye anlegg for utnyttelse av biomasse og restråstoffer for produksjon av biogass og flytende gjødsel.

MNA har fokus på sirkulær økonomi

Et av satsingsormådene i bioøkonomien er økt produksjon av biomasse fra landbruk og skogbruk. Tilførsel av mineraler til landbruksarealene kan være ett av elementene. Noen vil mene at utvinning av noen av disse mineralene fra bergverksindustrien kan være en løsning, men vi har valgt å ikke ta inn dette som del av Namdalens strategi for bioøkonomi.

3. RESSURSER, AKTØRER OG PROSESSER I NAMDALEN

I dette kapitlet går vi kort gjennom sentrale ressurser, aktører og hvordan disse har blitt involvert i en prosess for å utvikle bioøkonomistrategier for Namdal. Gjennomgangen her er kortfattet mens mer detaljer finnes i et eget Kunnskapsgrunnlag og andre dokumenter om gjennomførte undersøkelser i Namdal.

3.1 Bioøkonomi i Namdalen

Bioøkonomi er verdiskaping basert på bærekraftig utnyttelse av fornybare biologiske ressurser.

Næringslivet i Namdalen er i stor grad basert på fornybare naturbaserte ressurser, og det er utallige aktører i Namdalen innenfor bioøkonomien. Vi har aktører innenfor alle sektorer som enten driver produksjon, høsting eller foredling av biologiske ressurser (biomasse). I tillegg har vi flere virksomheter som yter ulike servicetjenester til de samme aktørene.

Tradisjonelt landbruk er bioøkonomi og Namdalen har pr juni 2016 2788 aktive driftsenheter innen jordbruk. Namdalsk landbruk omfatter utøvere som er engasjert innen alle former for tradisjonell produksjon – det være seg produksjon som melk, kjøtt, korn, grovfor eller grønnsaker. Mesteparten av produksjonen går ut av regionen for foredling, men vi har Synnøve Finden i Namsos som foredler melk fra Namdalen og vi har to anlegg for foredling av korn. Innenfor primærproduksjonen har vi utøvere som har satset på nye produksjonsformer i form av økologisk drift, vi har utøvere som satser på tilleggsnæringer i form av reiseliv som jakt og fiske. Som eksempel på slik drift kan vi nevne Gløymem Gård i Overhalla. Det er etablert et andelsbruk kombinert med økologisk drift, Dun Andelslandbruk, i Fosnes kommune. Vi har flere bruk som satser på foredling av sine egne råvarer som for eksempel Skånali Gårdsysteri i Rørvik, Kystlam i Rørvik og Li-Snadder i Lierne.

I tillegg til produsentene og de som også satser på videreforedling i ulike variasjoner har vi i Namdalen en omfattende aktivitet knyttet til serviceindustrien til landbruksnæringen. Dette spenner fra den største aktøren Felleskjøpet til entreprenører som tilbyr tjenester innenfor dyrking og høsting.

Skogbruk er bioøkonomi og Namdalen er rik på skogressurser. Vi har mange aktører som tar ut tømmer av sine eiendommer kombinert med annen aktivitet. Slik aktivitet kan være tradisjonelt landbruk eller også tilbud innen reiseliv, og da spesielt jakt og fiske. Foredling av ressurser fra skogen har vi hatt i Namdalen i mange tiår. I dag er Moelven Van Severen den største aktøren, men vi har også en del mindre sagbruk som satser på nisjeprodukter. Aavatsmark Sag på Høylandet er en slik aktør. Også innenfor skogbruket har vi virksomheter i Namdalen som tilbyr tjenester innen transport og som hogstentreprenører. Namdalseid Skogservice er en aktør innen dette feltet.

Havbruk er bioøkonomi og er en stor og voksende næring også i Namdalen. Vi har flere aktører innen tradisjonell oppdrett av laks, og det finnes slakteribedrifter og filetproduksjon. I tillegg har vi produsenter av settefisk (som Namdal Settefisk), og produsenter av rognkjeks til bruk i kampen mot lakselus (som Namdal Rensefisk). Størstedelen av slaktet oppdrettslaks sendes ut av regionen for videre foredling, men vi har en aktør, Vital Rørvik, som foredler restråstoff i form av slakteriavfall og avfall fra filetproduksjon til høyverdi fiskeolje. Havbruk gir også grunnlag for en betydelig aktivitet i Namdalen i form av ulike servicetjenester til sektoren som frakt av fisk i brønnbåter, service på de tekniske anleggene både på sjø og land. Som eksempel på aktører innen servicefeltet kan nevnes Nærøysund Aquaservice, AQS og Norsk Fisketransport.

I tillegg til de 3 store sektorene har vi aktører innenfor begrepet bioøkonomi som reindrift og videreforedling av dette råstoffet. Størsteparten av Namdalen inngår i Nord-Trøndelag reinbeiteområde, men Nordland reinbeiteområde strekker seg også inn i nordre del av Namdalen.

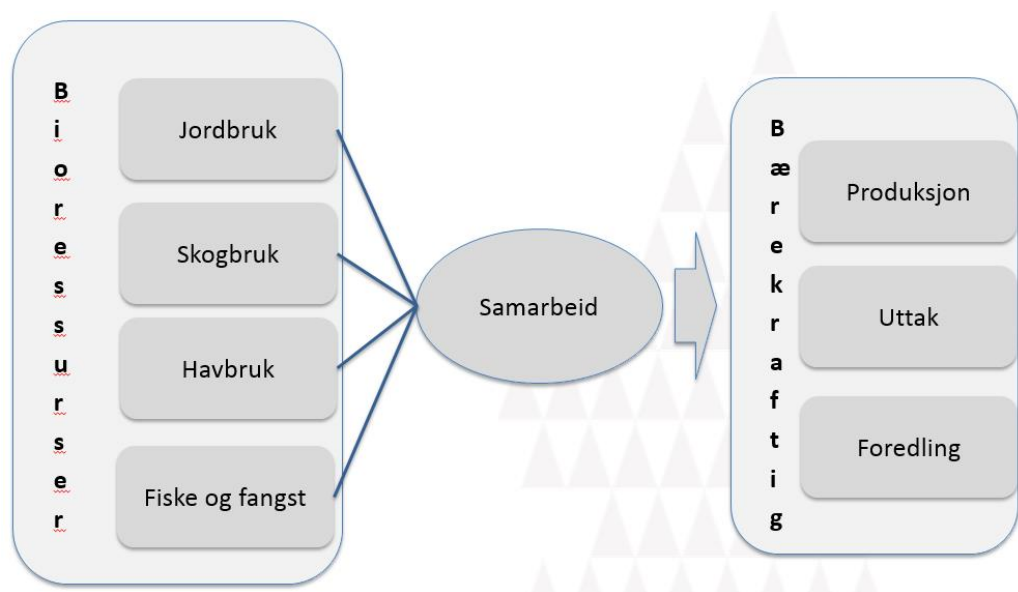
Her er Li-Vilt i Lierne den største aktøren som i tillegg til foredling tilbyr slaktetjenester ved et mobilt slakteri som betjener et marked også utenfor Namdalen.

Naturbasert reiseliv er bioøkonomi og er et satsingsområde i Namdalen. Visit Namdalen er et av destinasjonsselskap for de kommuner, organisasjoner, institusjoner, bedrifter og enkeltpersoner som har interesse knyttet til reiseliv og reiselivsutvikling i Namdalen. Som eksempel på reiselivsaktører kan nevnes Norway Nature i Flatanger med tilbud innen ørnesafari, Explore Ytre Namdal i Nærøy med opplevelsesturer på sjøen som sitt spesialfelt og Namsskogan Familiepark som en kombinert dyre-/aktivitetspark.

Restråstoff er et viktig element i en sirkulær økonomi, hvor målet er økt utnyttelse av biomasse og mindre avfall. Midtre-Namdalen Avfallsselskap er et eksempel på en aktør som bidrar til at husholdningsavfall blir brukt som energikilde. Namdal Tankrens i Grong er en annen aktør i bioøkonomien, som foredler husholdningsslam til jordforbedrings-/gjødselprodukter.

3.2 Ressurser og aktører

Namdalen har store naturressurser som man bør kunne utnytte bedre i en bioøkonomistrategi. Figuren nedenfor illustrerer hvilke sentrale områder, ressurser og aktører man har, og at disse må samhandle bedre for å oppnå ønsket utvikling.

Figuren trekker fram fire tradisjonelle hovednæringene jordbruk, skogbruk, havbruk og fiske/fangst og behov for økt samhandling for disse. Det er også flere miljøer i Namdalen som også bør involveres i en bioøkonomisatsing. En av de kan f.eks. være bioteknologi.

Norge og Namdalen har et fortrinn i tilgang på rent vann, ren energi og et potensiale for økt biomasseproduksjon og verdiskaping knyttet til dette ut fra naturressurser. Det mest kjente utviklingspotensialet ligger i å utnytte sjøarealet til å øke sjømatproduksjonen. Her er det en rekke sentrale aktører fra Osen/Flatanger i sør til Leka i nord som satser på økt tradisjonell produksjon, nye

arter og det å utvikle spesialiserte tjenester for en mer bærekraftig produksjon. Et eksempel på det siste er selskaper med fokus på lakselusbehandling.

Innen jordbruk, skogbruk og bruk av utmark er det store arealer i Namdalen som kan brukes mer optimalt i en bioøkonomistrategi slik at det også kan realiseres næringsutvikling innen både småskalaproduksjon og mer foredlingsindustri.

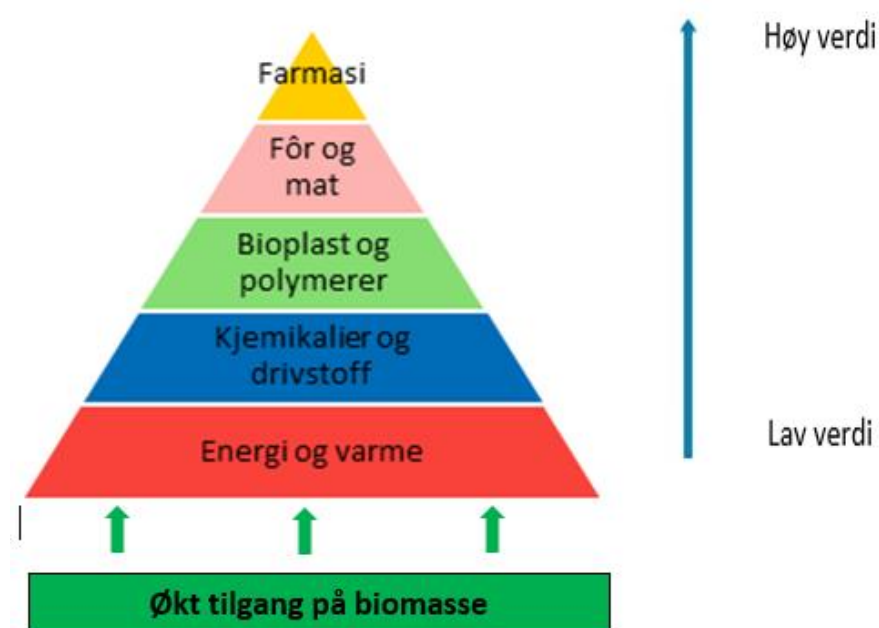
Innen fornyelse av næringslivet, trengs økt samhandling. Næringsaktører i Namdalen er like tradisjonelle som for øvrig i verden. Fokuset har, generelt sett, i stor grad vært egen drift og produksjon uten spesielle satsinger på fornyelse innen nye produkter. Skal man klare å utvikle nye biobaserte produkter trenger man økt samhandling og bruk av eksisterende kunnskap samt utvikle ny kunnskap på nye områder.

Bioøkonomien kan synes å ha et hovedfokus på resirkulasjon og ny/bedre utnyttelse av restråstoff, samhandling og kobling mellom verdikjeder samt bærekraft i retning en mer sirkulær økonomi. Dette kan innebære at mer tradisjonell biomasseproduksjon får mindre fokus, men for Namdalen vil produksjon av biomasse være en viktig faktor også i fremtiden.

Namdalen har stor produksjon av biomasse, men lite foredling!

Namdalen har relativt stor biomasseproduksjon innen alle sektorer og dette vil være et viktig grunnlag i de strategiske valg som skal gjøres. Det antas at potensiale for økt produksjon/uttak av biomasse kan være stort. Derimot har Namdalen relativt lite foredling av egen biomasse. Her kan det være behov for et samarbeid på tvers av sektorer, for å få opp produkter med høyt innovasjons- og verdiskapingspotensiale.

Bioøkonomiens verdipyramide (kaskadeprinsippet) vektlegger best mulig utnyttelse av biomassenes verdi. Produkter høyere opp i pyramiden vil ha større verdi enn produkter lavere ned, men vil samtidig produseres i mindre volum. Kaskadeprinsippet innebærer at man trakter etter å benytte råvaren til mest mulig verdifulle produkter først.

Ved bruk ny kunnskap om foredling og prosessering av råstoffer og restråstoffer fra både land og hav vil det utvikles nye produkter som innsatsfaktorer på alle nivå i verdipyramiden. Noen sentrale aktører

i Norge i dag er Borregaard, Nutrimar, FMC Health and Nutrition, Biotec Pharmacon. Et eksempel i Namdalen, Vital Rørvik AS, er produksjon av høyverdi fiskeolje basert på avfall fra oppdrettsbransjen.

3.3 Prosessen mot en strategi

Det er gjennomført flere møter i regionrådet for innspill til arbeidet frem mot en strategi. Under næringsnettverket i Namdalen sin samling på Rørvik 9. februar 2017 ble temaet drøftet.

3.3.1 Workshop

Prosjektet tok initiativ til å gjennomføre en workshop med inviterte deltagere fra både næringsliv og offentlig forvaltning. Det ble etablert arbeidsgrupper som var sammensatt av personer fra ulike sektorer og målet var å gjennomføre en SWOT+ -analyse av hovedsektorene landbruk, skogbruk, havbruk og «annet» som omfattet reiseliv, reindrift, innlandsfiske. Det ble gode diskusjoner i gruppene og arbeidet sammenfattes i følgende oversikt over stikkordene som fremkom. Samlet oppstilling av alle momenter fremgår i eget vedlegg.

Et sammendrag av denne SWOT+ -analysen gir oss noen føringer på hva som oppfattes som interne styrker og interne svakheter innenfor den enkelte sektor:

Interne styrker	Interne svakheter
Reindrift, innlandsfiske, turisme og annet	
Høy kunnskap i befolkningen på høsting av naturressurser Natur- og kulturlandskap med høy verdi Utnyttet og tilgjengelig natur	Usynlige tilbud/utilgjengelig Manglende kunnskap på kobling mellom produksjon og foredling Ser ikke muligheten når verdifulle ressurser er så nært oss til daglig
Jordbruk	
Mulighet til å øke produksjonskapasiteten Store areal Kompetente bønder Stor spennvidde fra jord til kyst Aksept for å tørre å prøve noe nytt	Mye strukturendringer (beiteareal) Lange avstander – transportkostnader Lav grad av industriell bearbeiding Liten kontakt med sluttmarkedet
Skogbruk	
Skognæringa i Namdalen er en del av en komplett verdikjede med stor produksjon Stor og positiv interesse for skognæringa	Liten innovasjonsevne i næringa, mangler både personalressurser og kapital Manglende helhetlig samfunnsstenkning (f.eks bruk av tre i bygg, faglige konflikter om klima (miljø osv)
Havbruk	
Lokalt eierskap Kompetent tilsynsmyndighet Utnyttet potensiale i havrommet	Ressurskunnskap Interessemotsetninger Risikoversjon, sårbarhet Samarbeid på tvers av sektorer

Oppsummering av styrker og svakheter

Innenfor sektoren «reiseliv, reindrift, innlands- jakt/fiske» er det en oppfatning av at befolkningen har en generelt høy kunnskap om høsting/bruk av naturressursene. Samtidig oppleves manglende kunnskap om kobling mellom produksjon og foredling som en utfordring.

Det bør være gode muligheter for økt produksjon innen namdalsk landbruk. Utvikling av ny kunnskap om både utnyttelse av arealer og dyrking av nye vekster. Utfordringen er en svært lav grad av industriell bearbeiding.

Det oppleves en stor og positiv interesse for skognæringa, men kunnskap og kapital er flaskehalser for innovasjon og utvikling.

I Namdalen er det et uutnyttet potensiale i havrommet som fordrer økt FoU og bioprospektering. Samtidig oppleves det noen interessenmotsetninger og i noen grad et sviktende omdømme som kan imøtegås med øke kunnskapen om og forståelse for næringen.

Fra møtet kan det trekkes frem følgende beskrivelser av sentrale muligheter og trusler:

Eksterne muligheter		Eksterne trusler	
Reindrift, innlandsfiske, turisme og annet			
Opplevelsesbasert turisme bygd på eksisterende og historisk næringsliv Naturressurser kan ikke sentraliseres Kartlegge hva vi sender ut av Namdalen i dag til foredling, og som vi evt. kan foredle selv			

Jordbruk			
Innovasjon Økt lokal foredling Lær av de beste Samhandling med blå sektor – gjødsel, samdrift, bioest		Flukt fra næringa – mangler interesse – generasjonsskifte Interesserte aktører får ikke mulighet – mangler kapital Kjedemakt, avstand til marked, distribusjon Internasjonale og nasjonale rammebetingelser – tollvern Nedbygging av jord Vi har det bra nok – mangler tiltaket for å gjøre noe	

Skogbruk	
Finne og utnytte krysskoblinger mellom ulike verdikjeder, spesielt havbruk og skogbruk Mer produkt differensiering (diff. både på råvarer og produkt) Hente inn internasjonal kompetanse	Mindre forskningsmidler til blå/grønt samarbeid Skogsareal blir brukt til annet enn skogbruk, f.eks. beitemark (pga økonomi og langsiktighet i investering i planting)

Havbruk	
Økt foredling Dyrke nye arter: alger/tare, oppdrett, fangst/høsting Kobling blå/grønn Videreutvikle lokale forskningsmiljøer – tiltrekke seg nye	Sykdom/forurensning Manglende bærekraft Forvaltning

Oppsummering av muligheter og trusler

Innenfor reiseliv, reindrift og innlands- jakt/fiske oppfattes det å være et behov for kompetansebygging/utdanning. Økt samhandling kan motvirke effekten av små aktører spredt over hele regionen

Kunnskap og rådgivning innen landbrukssektoren kan gi muligheter for økt lokal foredling. Generasjonsskifter og tilgang til kapital kan være en trussel mot å opprettholde og utvikle næringen

Skognæringen kan øke sin verdiskaping gjennom produkt differensiering – råvare/produkt fra ulike regioner kan ha ulik anvendelse og verdi. Nedbygging av skogsareal for raskere avkastning kan være en utfordring

Oppdrett, fangst/høsting og foredling av nye arter fra havrommet kan gi økt lokal verdiskaping. Trusselen kan være manglende løsninger på sykdom/forurensning

3.3.2 Spørreundersøkelse

Det er gjennomført en spørreundersøkelse blant et utvalg av både offentlige og private aktører. Spørreskjema ble sendt ut til 79 personer. Formålet med undersøkelsen var å få innspill på hvilke områder og hvilke tema som er de viktigste i arbeidet med å utvikle en bioøkonomi i Namdalen. Resultatet av undersøkelsen er vedlagt dette notatet.

Vi har mottatt svar fra 38 respondenter og disse har i stor grad sammenfallende syn på hvilke områder/tema som er viktige:

- Utvikle samhandling mellom næringsaktører og forskningsmiljøer
- Utnytte restråstoffer til verdiskaping
- Regionale satsinger på rekruttering innen landbruksrelatert sektor.

Vi spurte også om hvilke områder det var ønskelig å få økt kunnskap om i relasjon til bioøkonomi. De viktigste punktene som kan trekkes fram er:

- Økt kunnskap om relevante kompetansmiljøer både lokalt, regionalt og nasjonalt
- Økt kunnskap om restråstoffer fra landbruk og skogbruk.

4. REFLEKSJON OVER INNSPILTE MOMENTER

Under trekkes fram de mest markante trekkene fra datamaterialet.

Samhandling med kunnskapsmiljøer og bruk av kunnskap

Det er gjennomgående at kontakten mellom namdalske næringsaktører og forskningsmiljøer er tilnærmet fraværende. Det finnes eksempler på samhandling med relevante miljøer, men for de aller fleste SMB-er i Namdalen er det lite fokus på og bruk av forskning. Både workshop og spørreundersøkelse har stort fokus på bruk av kunnskap.

I den grad man kjenner miljøene innenfor både UoH- og FoU-sektoren har bedriftene liten eller ingen kunnskap om hva den enkelte institusjon kan bidra med. Det å ta kontakt med slike miljø oppleves i noen grad som vanskelig.

Mer kunnskapsbruk og samhandling mellom kunnskapsmiljøene og samfunnet er et område som kan forbedres og bør stimuleres.

Utnyttelse av restråstoff (avfall)

Mange næringsaktører innenfor tradisjonell foredling av namdalske råstoffer opplever avfall som en utfordring og en kostnad. Bedriftene melder at de i noen grad har etablert levering av restråstoff (avfall) til mottakere utenfor Namdalen, men at det gir liten eller ingen merverdi i egen virksomhet. Utfordringene er enten at egen mengde restråstoff er for liten til å tenke utnyttelse eller også er etablering av ny virksomhet basert på restråstoffer i egen virksomhet ikke ønskelig av ulike årsaker. Her ligger det et potensial i å utvikle tenking rundt restråstoffer fra flere aktører på tvers av tradisjonelle sektorgrenser.

Rekruttering og tilflytting

I enkelte områder av Namdalen er gjennomsnittsalderen innenfor landbruket «faretruende» høy. Det er en utfordring å få unge voksne til å flytte hjem for å overta familiegården. En av forutsetningene for økt tilflytting er gode rammevilkår for å leve og bo i Namdalen – bolyst. Spesielt spørreundersøkelsen har fokusert på rekruttering som en utfordring.

Kunnskap om bioøkonomi

Bioøkonomi som begrep og verdiskaping innenfor bioøkonomien er i noen sammenhenger fremholdt som fremtidens løsninger for et mer bærekraftig samfunn. Dette innebærer at kunnskap om bioøkonomi må inn i skoleverket på et så tidlig stadium som mulig. Økt forståelse for og interesse i tema som grønt skifte, bioøkonomi og bærekraft kan føre til at flere tar utdanning i denne retning og at nye gründere ser mulighetene – også i Namdalen.

Oppfølging

En strategiplan vil være et levende dokument som vil påvirkes av den generelle samfunnsutviklingen generelt og spesielt utviklingen innenfor næringslivet. Dette innebærer at strategien som sådan, men spesielt innsatsområdene, bør tas opp til revisjon med jevne mellomrom.

Namdalen Regionråd bør, etter vår mening, vurdere å beslutte noen målbare ambisjoner med strategien. Slike mål kan f.eks være sysselsetting, nyetableringer, «Namdalske» forskningsprosjekter.

5. STRATEGIER OG HANDLINGSPLANER

I dette kapitlet beskrives et forslag til visjon og strategier for en bioøkonomisatsing i Namdalen. Forslaget stopper med forslag til delmål og aktiviteter/handlinger som bør settes i gang. Hvem som har oppfølgingsansvar og hvilke økonomiske ressurser man bør bruke til ulike aktiviteter, må defineres nærmere på et senere tidspunkt.

5.1 Visjon for arbeidet med bioøkonomi

En aktuell visjon for bioøkonomistrategien i Namdalen kan være:

Namdalen - en ledende region i kunnskapsbasert bioøkonomi i Norge

Visjonen gjenspeiler muligheter til vekst i verdiskaping, arbeidsplasser og bosetting gjennom å satse på bioøkonomi, dvs. økonomisk produksjon basert på fornybare ressurser der bærekraft innen økonomi, miljø og sosiale faktorer må avveies mot hverandre på en mest mulig optimal måte:

Økonomisk bærekraft kan være å utvikle mer lønnsom produksjon i dag uten å gå på bekostning av framtidig lønnsomhet.

Miljømessig bærekraft kan her være å utvikle produksjon med mer effektiv bruk av ressurser og mindre avfall og utslipp.

Sosial bærekraft kan gjelde velstandsutvikling i spesielle regioner og grupper.

5.2 Mål og innsatsområder

Hovedmålet for strategien er:

Økt verdiskaping og sysselsetting innen bioøkonomien i Namdalen

De innsatsområdene vi foreslår, med tilhørende handlinger/tiltak, er bygd på sterkt internasjonalt og nasjonalt fokus på bioøkonomi, et sterkt ressursgrunnlag i Namdalen og en prosess for å kartlegge og skape næringsutviklingsmuligheter som Region Namdal og det offentlige kan bidra til å realisere:

Innsatsområde 1: Bidra til generell økt kompetanse om bioøkonomi

- Fra ABC til PhD – utforme program for bioøkonomi i skoleverket i samhandling mellom UoH, næringsliv, vgs. og barnehage/grunnskole.
- Økt kunnskap om bioøkonomi i Namdalen
- Følge opp andre kompetansebehov i næringslivet.
- Følge opp generasjonsskifter i jordbruket og mulige tiltak
- Workshops, informasjonsmøter lokalt og regionalt.
- Øke synlighet og profilering for bioøkonomi i regionen med bl.a. et eget nettsted med nyheter om regionens bioøkonomi.

Innsatsområde 2: Utnytte større del av tilgjengelig biomasse i Namdalen

- Kartlegge og øke kunnskapen om tilgjengelig biomasse og restråstoff.
- Analysere verdiskapingsmuligheter knyttet spesielt til restråstoff.
- Utfordre og involvere næringslivet i lærings- og utviklingsnettverk.

Innsatsområde 3: Øke verdien av tilgjengelig biomasse ved å benytte den til mer verdifulle produkter

- Øke kunnskapen om verdiskapingsmuligheter med analyser og det å bringe inn spisskompetanse utenfra.

- Stimulere til økt lokal foredling.

Innsatsområde 4: Optimalisere produksjon og ressursutnyttelse av biomasse

- Økt kunnskap og læring om produksjon og produksjonsarealer.
- Økt samhandling ved å kople verdikjeder, bransjer og kunnskapsmiljøer.
- Effektiv infrastruktur

Innsatsområde 5: God tilrettelegging for nye næringer

- Økt kunnskap om arealverdier og hvordan bruken av de kan optimaliseres.
- Utvikle arealpolitikk som stimulerer bioøkonomiutviklingen i regionen.
- Utvikle offentlig innkjøpspolitikk som stimulerer til bruk av biobaserte produkter og tjenester.

Innsatsområde 6: Bidra til å økt kunnskap og forskning innenfor bioøkonomi i og for Namdalen

- Arrangere møteplasser mellom næringsliv og relevante forskningsmiljøer.
- Bevisstgjøre næringsliv med potensielt behov for forskning.
- Bidra til å koble næringslivets behov med aktuelle forskningsmiljøer.

Innsatsområde 7: Stimulere innovasjon og entreprenørskap

- Avklare arbeidsfordeling og mulighet for spesialisering innen bioøkonomi for veiledningsapparatet.
- Stimulere og følge opp initiativ og muligheter for ny produksjon.
- Påvirke sentrale myndigheter til å komme med økonomiske virkemidler for biobaserte løsninger herunder risikokapital til pilotanlegg og investeringer.

Visjon, hovedmål og innsatsområder er illustrert i figuren nedenfor.

Visjon

Namdalen – en ledende region i kunnskapsbasert bioøkonomi i Norge

Mål

Økt verdiskaping og sysselsetting innen bioøkonomien i Namdalen

Innsatsområde 1

Økt kompetanse om bioøkonomi

Innsatsområde 2

Utnytte større del av biomassen

Innsatsområde 3

Øke verdien av biomassen

Innsatsområde 4

Optimalisere produksjon

Innsatsområde 5

Tilrettelegging for nye næringer

Innsatsområde 6

Mer relevant forskning for Namdalen

Innsatsområde 7

Stimulere til innovasjon og verdiskaping

6. VEDLEGG

6.1 Workshop

OPPSUMMERING

WORKSHOP

13.06.2017 i Namsos

SWOT + Alle	
De viktigste interne forhold i Namdalen	
Interne styrker	
Beskrivelse	Tiltak for å utnytte
Landbruk - Mulighet for å øke produksjonen i landbruket - Store arealer, kompetente bønder - vilje til nytenking - kompetansemiljøer Skogbruk - komplett verdikjede i Trøndelag - stor og positiv interesse for næringen - stor satsing på infrastruktur (skogsbilveier) Havbruk - lokalt eierskap - nasjonalt ledende - kompetent tilsynsmulighet - uutnyttet potensiale i havrommet Annet (reiseliv, reindrift, innlands- jakt/fiske) - høy kunnskap på høsting av naturressurser - natur- og kulturlandskap med høy verdi - uutnyttet, tilgjengelig natur	Landbruk - utnytte arealer – nye vekster - økt kunnskap om blå sektor/samarbeid - innovasjon inn i skoleverket Skogbruk - samarbeid med og utnytte Arena Skog - kompetanseheving – prod.utvikling – bruk av tre i bygg Havbruk - Økt FoU i hele verdikjeden - samarbeid på tvers av sektorene - bioprospektering - overføringsverdi – industri – småskala – kompetanseoverføring - investere i/utvikle andre relaterte næringer/aktivitet i regionen Annet (reiseliv, reindrift, innlands- jakt/fiske) - balanse mellom økt kommersialisering/lokal kunnskap - uberørt natur og opplevelser som merkevare - nettverk på tvers må bygges

De viktigste interne forhold i Namdalen	
Interne svakheter	
Beskrivelse	Tiltak for å utbedre
Landbruk - mange strukturendringer (beiteareal) - lange avstander - dårlig utnyttelse av husdyrgjødsel - lav grad av industriell bearbeiding - liten kontakt med sluttmarkedet Skogbruk - liten innovasjonsevne/-vilje - lite foredling, svak på industri (unntatt Van Severen og noen mindre) - manglende helhetlig miljø-/sammfunnstenking - lite nyplantning, dårlig ungsogpleie, dårlige rammebetingelser Havbruk - Manglende ressurskunnskap - interesse motsetninger – omdømme - Sårbarhet - lite samarbeid på andre sektorer Annet (reiseliv, reindrift, innlands- jakt/fiske) - mange små tilbydere/fragmentert aktørbilde - usynlige tilbud/utgjengelig - ser ikke mulighetene når verdifulle ressurser er så nært oss til daglig	Landbruk - utnytte husdyrgjødsel - politikk og virkemidler - finne iverksetterne – gründerne - videreforedling av f.eks kasserte gulrøtter - utnytte markedet for lokal mat - samspill næring og landbruk i kommuneforvaltningen Skogbruk - økt fokus på bruk av tre - industrialisering Havbruk - FoU-generelt - regional kystsoneplan - skape forståelse – økt kunnskap om næringen - evaluere dagens regelverk – eks. fiskebenmel Annet (reiseliv, reindrift, innlands- jakt/fiske) - private og offentlige aktører må samarbeide - kompetanseheving - nettverk og samarbeid – leverandører for hverandre - gjennomgående markedsføring på tvers av bransjer
SWOT + Alle	
De viktigste interne forhold i Namdalen	

Eksterne muligheter	
Beskrivelse	Tiltak for å utnytte
Landbruk - innovasjon - økt lokal foredling - lær av de beste - samhandling med andre sektorer Skogbruk - samhandle med andre sektorer – spesielt havbruk - produkt differensiering – råvare/produkt - hente internasjonal kompetanse Havbruk - økt foredling - nye arter – oppdrett, fangst/høsting, foredling - kobling blå/grønn - videreutvikle lokale forskningsmiljøer – tiltrekke seg nye Annet (reiseliv, reindrift, innlands- jakt/fiske) - opplevelsesbasert turisme - naturressurser kan ikke setraliseres ☺ - økt kompetanse/bevissthet innenfor bioøkonomien - kartlegge hva vi sender ut av Namdalen til foredling som vi evt. kan foredle selv	Landbruk - rammebetingelser for økt matproduksjon - forvaltninga/rådgivermiljøer for verdiskaping utover primærproduksjon - tilskudd til foredling av lokale råvarer Skogbruk - læring av andre – Interreg med Sverige - offentlig politikk – bruk av tre - bioøkonomi som grunnlag for ny industri (ref Sverige) Havbruk - FoU - markedskunnskap - nye aktører – gründere, investorer, virksomheter – lokale og andre - etablere pilot for samhandling blå/grønn – Val vgs Annet (reiseliv, reindrift, innlands- jakt/fiske) - etablere arenaer for samarbeid - handlingsplaner - utdanning – Nord universitet?

De viktigste interne forhold i Namdalen	
Eksterne trusler	
Beskrivelse	Tiltak for å utbedre
Landbruk - flukt fra næringa – generasjonsskifte - interesserte brukere får ikke mulighet pga kapitalmangel - kjedemakt, avstand til markedet, distribusjon - internasjonale og nasjonale rammebetingelser – tollvern - nedbygging av jord - vi har det for bra – mangler tiltaket for å gjøre noe Skogbruk - mindre forskningsmidler til utvikling – blå/grønt-samarbeid - skogsareal blir brukt til andre formål pga økonomi – langsiktighet for avkastning Havbruk - sykdom/forurensning - manglende bærekraft - forvaltning - omdømme Annet (reiseliv, reindrift, innlands- jakt/fiske) - spredte aktører som ikke samarbeider - næringsaktører ser ikke umiddelbart den økonomiske nytten	Landbruk - offentlig finansiering for å supplere privat kapital - rekruttering til næringa Skogbruk - scenario – utrede trøndersk skogbruk uten Norske Skog Havbruk - kombinere verdikjeder - FoU Annet (reiseliv, reindrift, innlands- jakt/fiske) - samarbeidsarenaer - næringslivet må aktivt med i strategiarbeidet - sortere/analysere konfliktområder

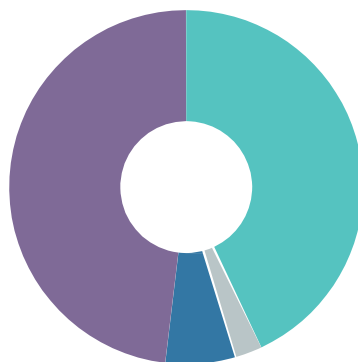
6.2 Spørreundersøkelse

Bioøkonomistrategi i Namdalen

Avsnitt 1

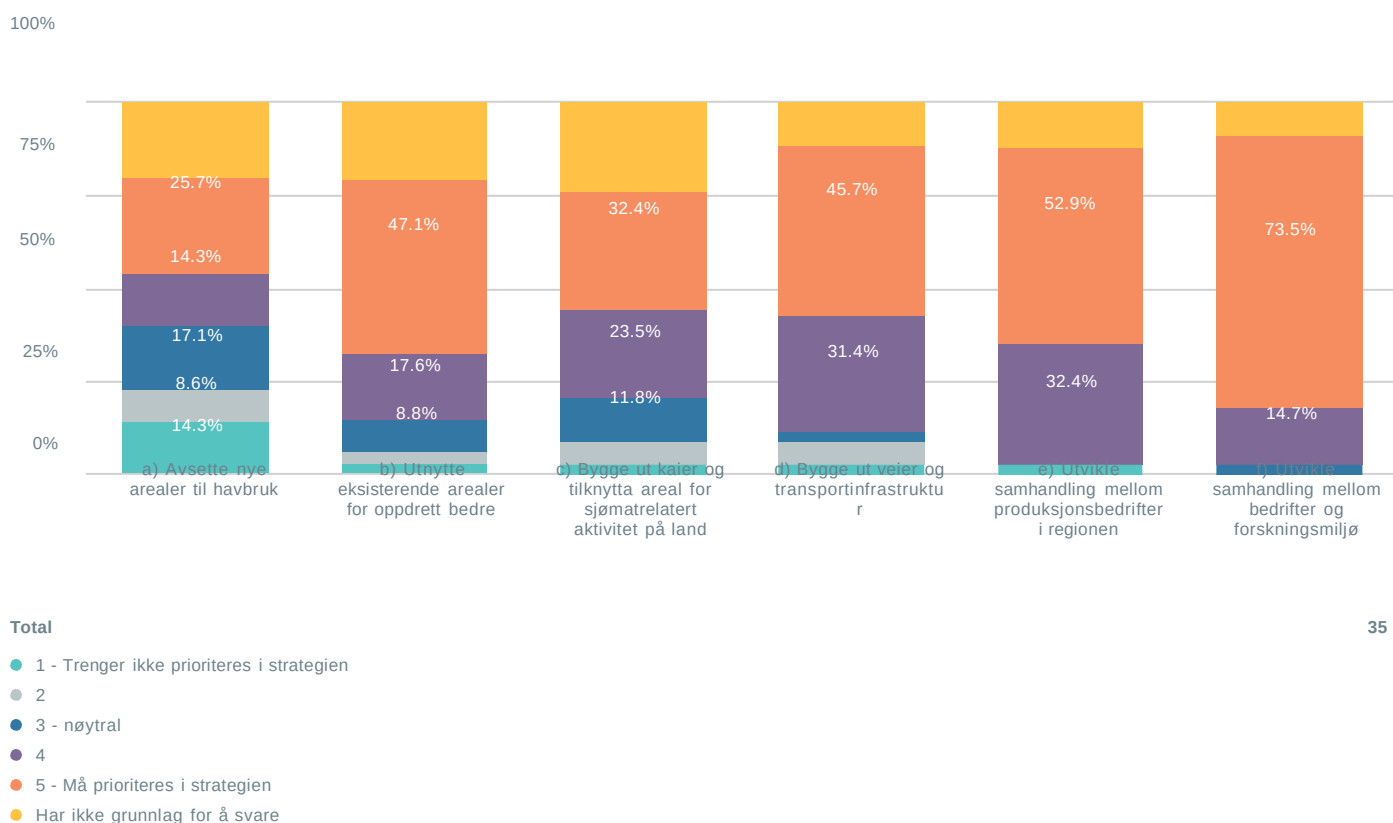
Bioøkonomistrategi i Namdalen

Svar status

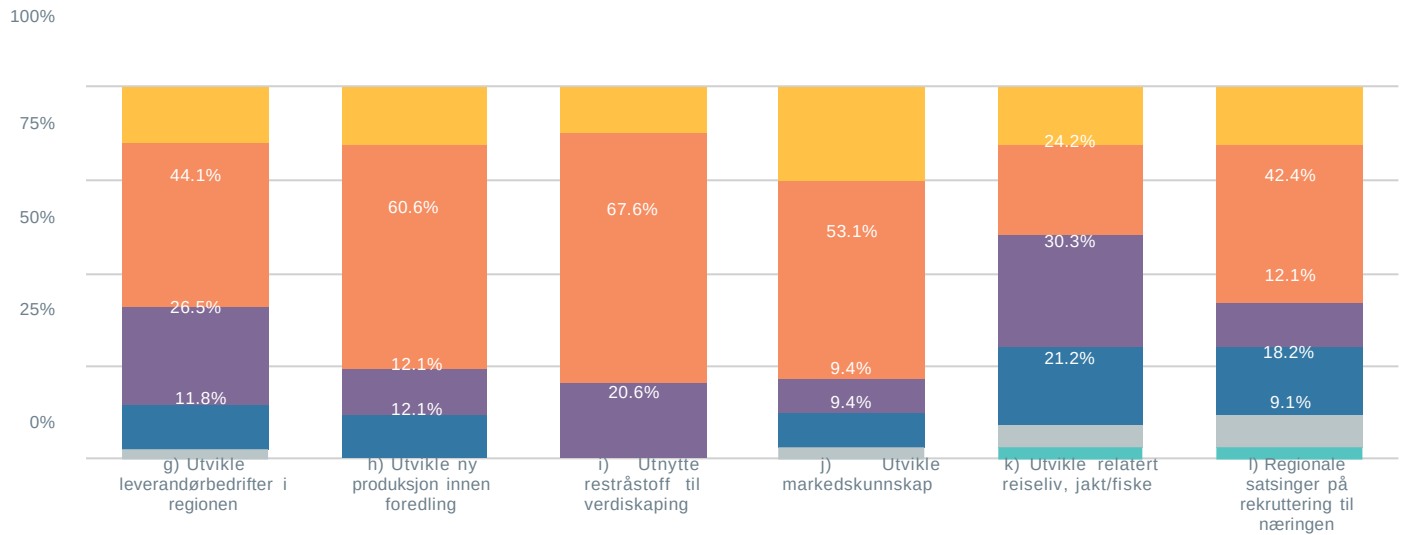
Total		79
Ikke svart	43.0%	
Avvist	2.5%	
Ufullstendig	6.3%	
Gjennomført	48.1%	

Hvilke innsatser bør prioriteres for å øke verdiskapingen innen sjømatrelatert produksjon (fiskeri, havbruk og relatert industri)?

Grafen fortsetter på neste side

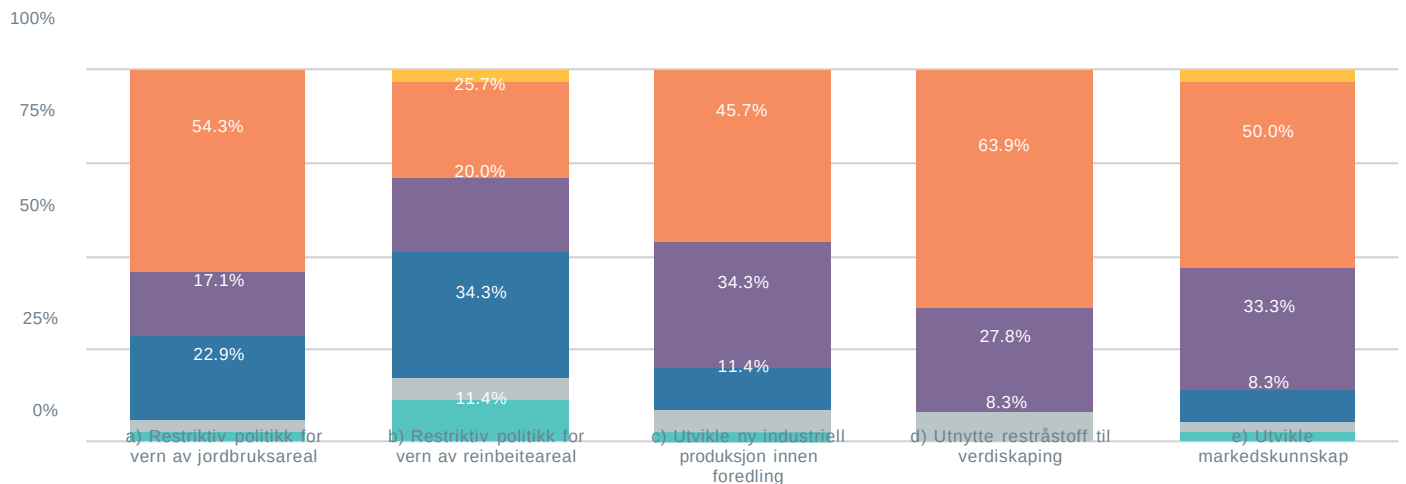
Hvilke innsatser bør prioriteres for å øke verdiskapingen innen sjømatrelatert produksjon (fiskeri, havbruk og relatert industri)?

Total 35

- 1 - Trenger ikke prioriteres i strategien
- 2
- 3 - nøytral
- 4
- 5 - Må prioriteres i strategien
- Har ikke grunnlag for å svare

Hvilke innsatser bør prioriteres for å øke verdiskapingen innen jordbruksrelatert produksjon (plante- og husdyrproduksjon samt reindrift og relatert industri/næring)?

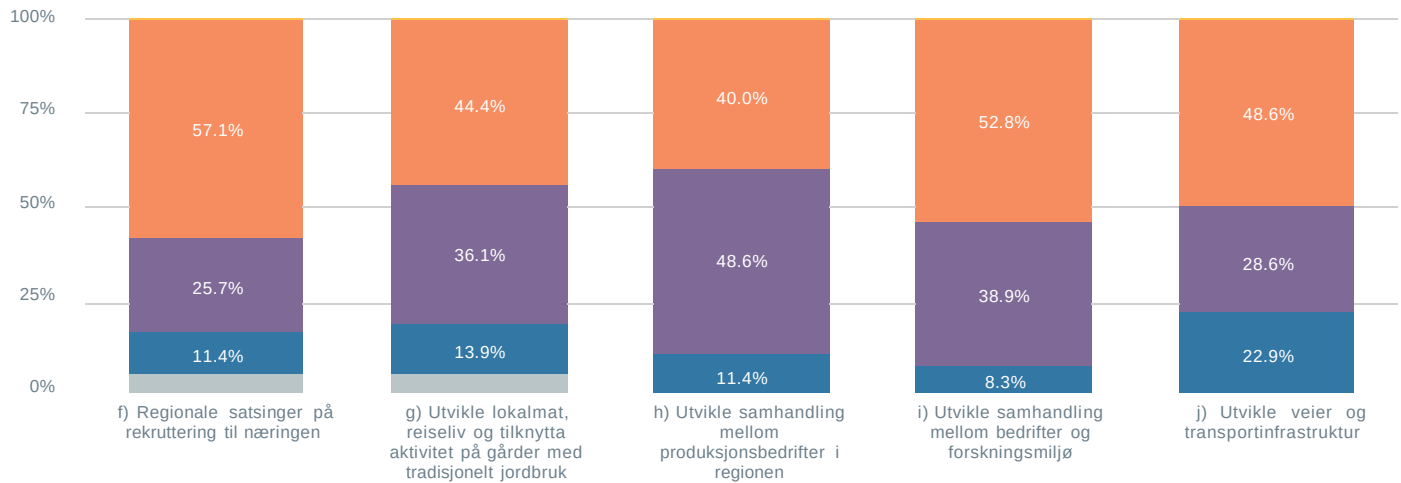

Total 36

- 1 - Trenger ikke prioriteres i strategien
- 2
- 3 - nøytral
- 4
- 5 - Må prioriteres i strategien
- Har ikke grunnlag for å svare

Grafen fortsetter på neste side

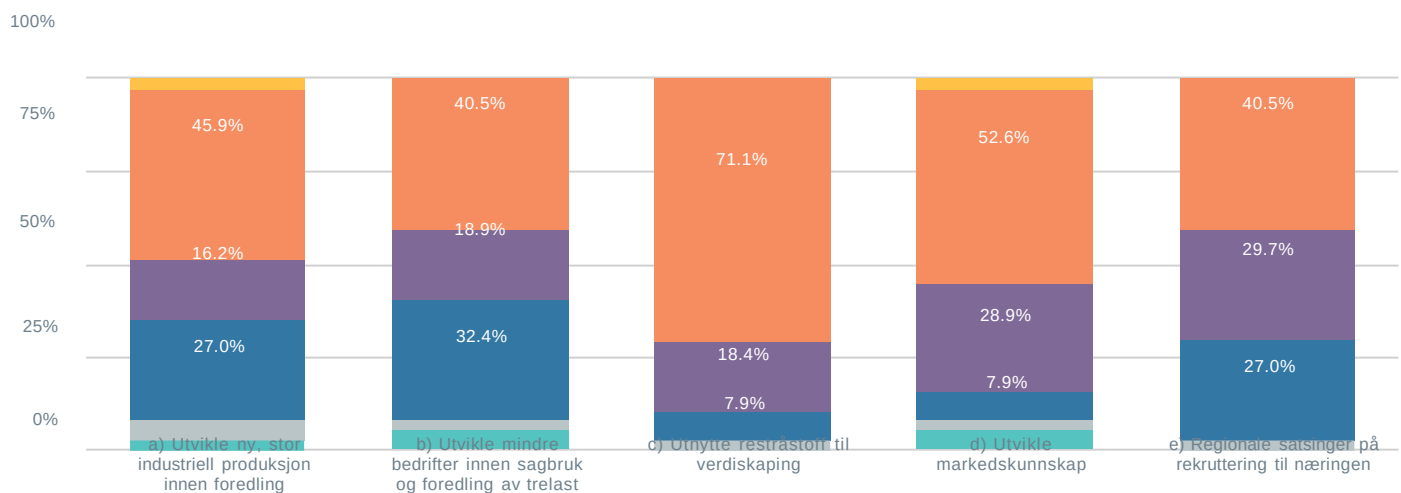
Hvilke innsatser bør prioriteres for å øke verdiskapingen innen jordbruksrelatert produksjon (plante- og husdyrproduksjon samt reindrift og relatert industri/næring)?

Total 36

- 1 - Trenger ikke prioriteres i strategien
- 2
- 3 - nøytral
- 4
- 5 - Må prioriteres i strategien
- Har ikke grunnlag for å svare

Hvilke innsatser bør prioriteres for å øke verdiskapingen innen skog- og utmarkrelatert produksjon (tømmer, jakt/fiske, relatert reiseliv og foredlingsindustri)?

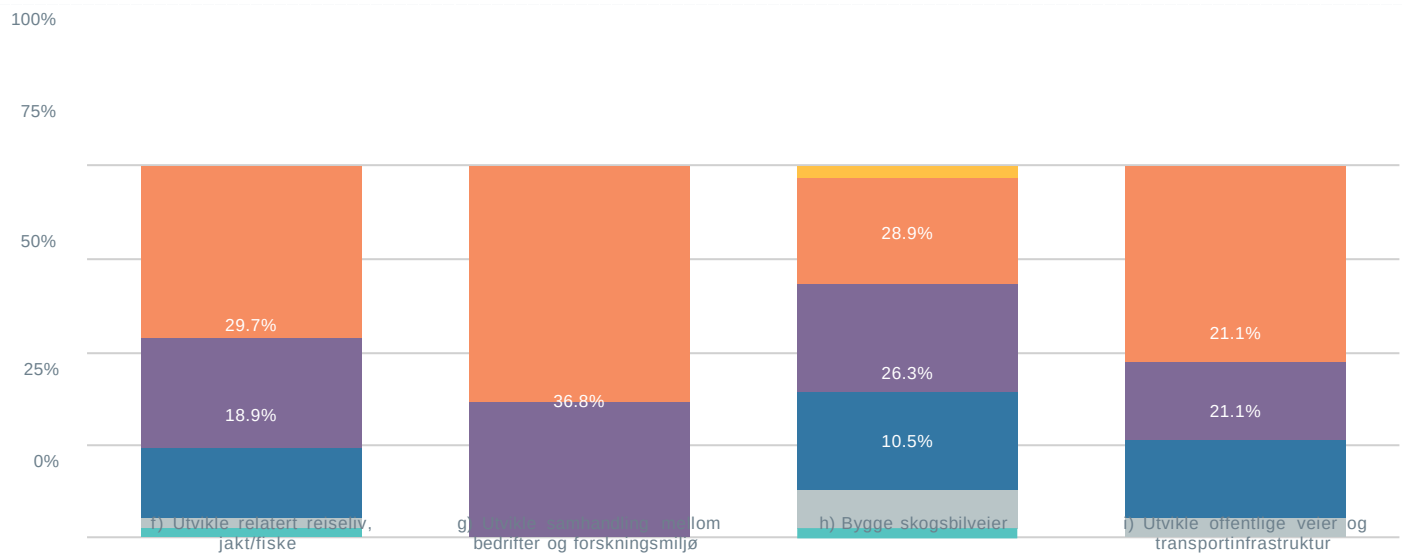

Total 38

- 1 - Trenger ikke prioriteres i strategien
- 2
- 3 - nøytral
- 4
- 5 - Må prioriteres i strategien
- Har ikke grunnlag for å svare

Grafen fortsetter på neste side

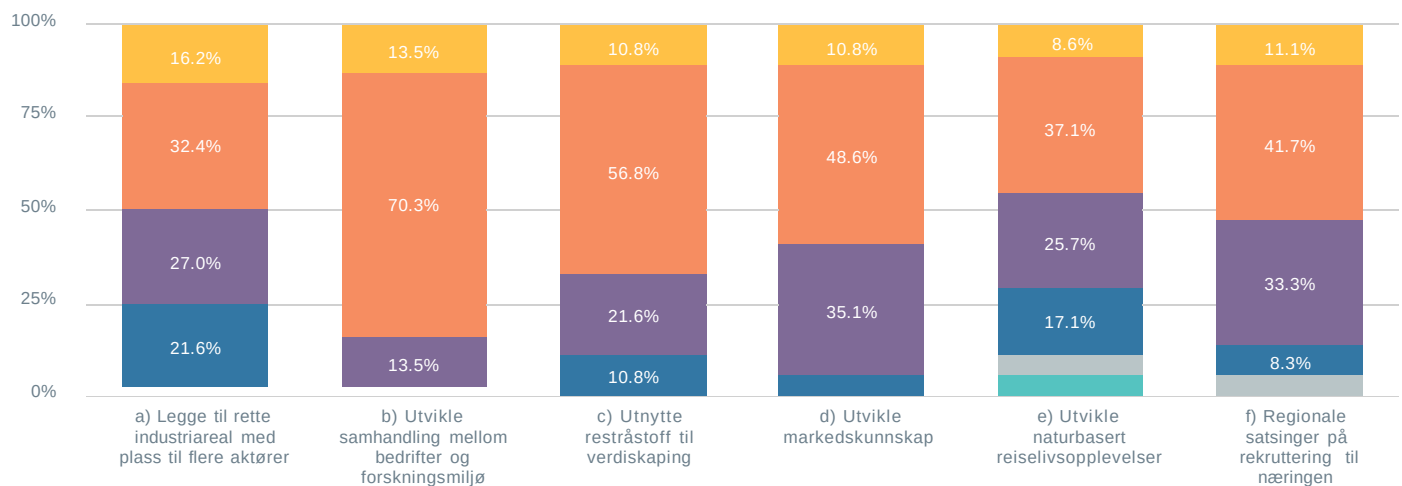
Hvilke innsatser bør prioriteres for å øke verdiskapingen innen skog- og utmarkrelatert produksjon (tømmer, jakt/fiske, relatert reiseliv og foredlingsindustri)?

Total 38

- 1 - Trenger ikke prioriteres i strategien
- 2
- 3 - nøytral
- 4
- 5 - Må prioriteres i strategien
- Har ikke grunnlag for å svare

Hvilke innsatser bør prioriteres for å øke verdiskapingen innen bioteknologi, helse/farmasøytiske produkter og andre typer næringsliv som tilhører bioøkonomi?

Total 38

- 1 - Trenger ikke prioriteres i strategien
- 2
- 3 - nøytral
- 4
- 5 - Må prioriteres i strategien
- Har ikke grunnlag for å svare

Hvilke innsatser bør prioriteres som bidrar til at det offentlige i regionen kan legge til rette for økt verdiskapingen innen bioøkonomi?

Total 38

1 - Trenger ikke prioriteres i strategien

2

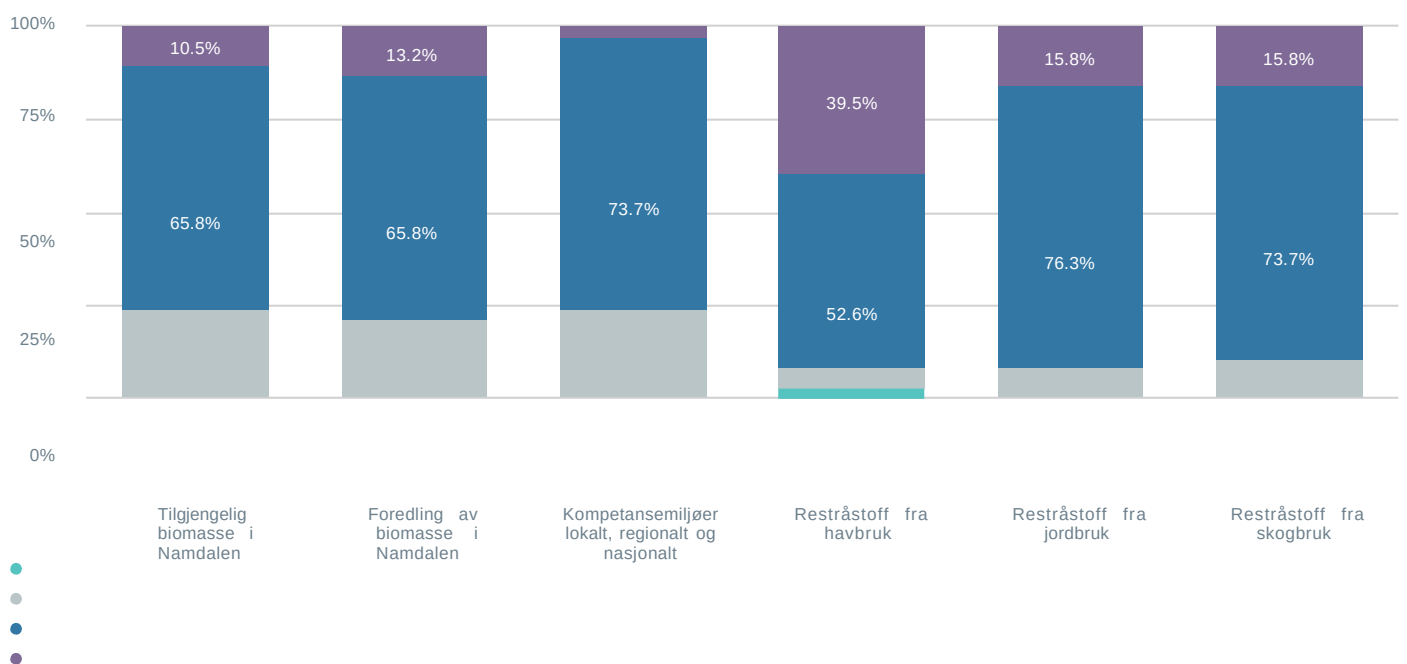
3 - nøytral

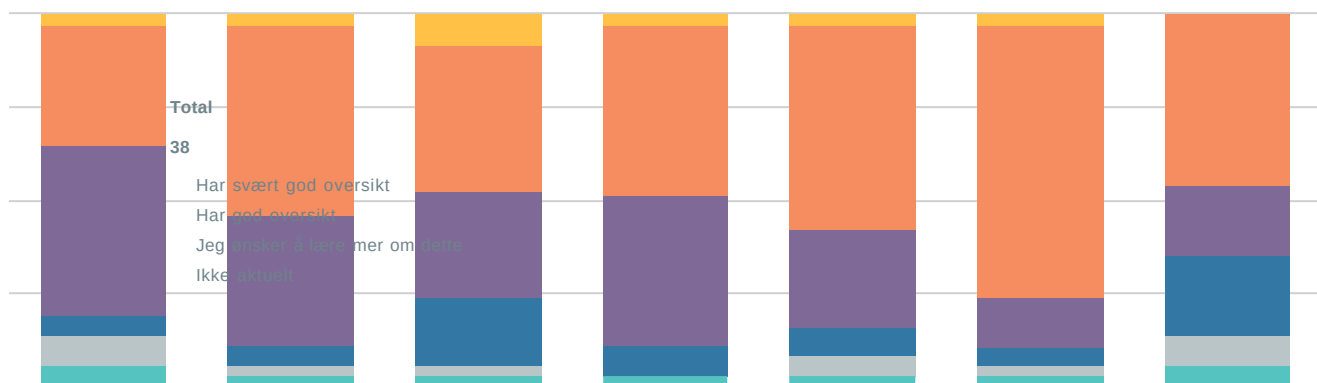
4

5 - Må prioriteres i strategien

Har ikke grunnlag for å svare

Innen hvilke områder kunne du/din organisasjon tenke deg/dere å vite mer om bioøkonomi i Namdal:

Kunnskapsgrunnlag bioøkonomi

Eksemplet Namdal

Camilla Louise Bjerkli
Espen Carlsson
Roald Sand
Bjørn Terje Grøttheim

TFoU-rapport 2018: 10

Tittel	: Kunnskapsgrunnlag bioøkonomi, Namdal
Forfattere	: Camilla Louise Bjerkli, Espen Carlsson, Roald Sand, Bjørn Terje Grøttheim
TFoU-rapport	: 2018:10
ISBN	: 978-82-7732-274-2
ISSN	: 0809-9642
Prosjektnummer	: 2836
Oppdragsgiver	: Kompass 2030 har gitt tilskudd til arbeidet
Prosjektleder	: Espen Carlsson
Medarbeider(e)	: Camilla Louise Bjerkli, Roald Sand, Bjørn Terje Grøttheim
Foto forside	:
Sammendrag	: Rapporten går gjennom hva bioøkonomi er og hvilke aktører, ressurser og muligheter som kan være aktuelle å følge opp i en framtidig offentlig satsing på bioøkonomi i Namdal
Emneord	: Bioøkonomi, kunnskapsgrunnlag, Namdal
Dato	: April 2018
Antall sider	: 40
Status	: Offentlig
Utgiver	: Trøndelag Forskning og Utvikling AS Postboks 2501, 7729 STEINKJER Telefon 74 13 46 60

FORORD

Partnerskap Namdal består av 13 kommuner i Namdal, Nord Universitet samt Trøndelag Forskning og Utvikling. I et møte høsten 2016 besluttet Partnerskapet å lage en bioøkonomistrategi for Namdalen. I den forbindelse ble det ansett som hensiktsmessig å gjennomføre et prosessuelt arbeid med å utvikle selve strategien samtidig som det ble uttrykt ønsker om å utarbeide et eget kunnskapsgrunnlag som basis for satsinger og prioriteringer i regionen. Dette ble videre løst ved at Partnerskap Namdal leide inn TFoU til strategiarbeidet mens samarbeidsprosjektet Kompass 2030, et samarbeid mellom Nord Universitet, TFoU, SINTEF og NIBIO, ga tilskudd til om lag ett månedensverk med arbeid med kunnskapsgrunnlaget.

Strategiarbeidet er dokumentert i en egen rapport med Bjørn Terje Grøttheim som forfatter, TFoU arbeidsnotat 2018:110. Denne rapporten, TFoU-rapport 2018:10, er et tilhørende kunnskapsgrunnlag som spesifikt tar for seg Namdalen, men tilnærmingen kan være relevant for flere som ønsker å lage en regional bioøkonomistrategi.

Margrete Haugum var opprinnelig prosjektleder for kunnskapsgrunnlagarbeidet, men rollen ble underveis overtatt av Espen Carlsson som følge av at Margrete fikk ny arbeidsgiver i prosjektperioden. I tillegg til Carlsson, har også Camilla Louise Bjerkli, Roald Sand og Bjørn Terje Grøttheim bidratt til kunnskapsgrunnlaget. Grøttheim har bl.a. gjort intervju og gjennomført flere møter med relevante aktører innen bioøkonomi i Namdal. Bjerkli har hatt ansvar for å samle inn dokumentasjon og skrive om fiskeri og havbruk. Sand har hatt ansvar for tilsvarende for landbruk. Bjerkli, Carlsson og Sand har hatt ansvar for skrivearbeidet i rapporten.

Steinkjer, april 2018

Espen Carlsson
prosjektleder

INNHold

	side
FORORD	i
INNHold	ii
FIGURLISTE	iii
TABELLER	iii
1. INNLEDNING	1
1.1 Bakgrunn	1
1.2 Formål, problemstillinger og gjennomføring	1
1.3 Rapportens videre innhold	2
2. BIOØKONOMI: BEGREPER OG PERSPEKTIVER	3
2.1 Innledning	3
2.2 Kunnskap fra eksisterende litteratur	3
2.3 Vår forståelse av bioøkonomi	6
3. RESSURSER I NAMDALEN	7
3.1 Innledning	7
3.2 Areal, folketall og sysselsetting	7
3.3 Landbruk	10
3.4 Fiskeri og havbruk	14
3.5 Prosessering av landbruksbaserte produkter	18
3.6 Prosessering av fiskeri- og havbruksbaserte produkter	19
3.7 Naturbasert reiseliv og opplevelsesnæringer	19
4. MULIGHETER	21
4.1 Innledning	21
4.2 Landbruk og landbruksbasert virksomhet	21
4.3 Fiskeri/havbruk og relatert virksomhet	22
4.4 Muligheter på tvers av sektorer	23
4.5 Foreslåtte mål og innsatsområder i Namdalen	25
5. IMPLIKASJONER OG KONKLUSJONER	27
5.1 Bioøkonomi er allerede sentralt i Namdalen	27
5.2 Involvering og inkludering blir viktig	27
5.3 Kunnskapsfokuset er avgjørende	28
6. LITTERATUR	29

FIGURLISTE

Figur	side
Figur 3.1: Virksomheter i havbruksnæringen i Nord-Trøndelag (2013).	16

TABELLER

Tabell	side
Tabell 2.1: Bioøkonomisektorer, en oversikt (Kilde Mikkelsen 2017: 16).	5
Tabell 3.1: Arealoversikt i kvadratkilometer i Namdalen (Kilde: SSB.no).	7
Tabell 3.2: Folketall i Namdalen pr 1.1. 2013 og 2018, samt andel av Norge i 2018 og antall innbyggere pr kvadratkilometer areal (Kilde: SSB.no).	8
Tabell 3.3: Folketall i Namdalen pr 1.1. 2013 og 2018, samt andel av Norge i 2018 og antall innbyggere pr kvadratkilometer areal (Kilde: SSB.no).	9
Tabell 3.4: Næringsutvikling i Namdalen i perioden 4. kvartal 2012 til 2017.	10
Tabell 3.5: Verdiskaping i millioner kroner i de største produksjonene innen tradisjonelt jordbruk i Namdalen i 2015 (Kilde: Knutsen et al. 2017).	11
Tabell 3.6: Verdiskaping i millioner kr innen tradisjonelt jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringer i Namdalen i 2015 (Kilde: Knutsen et al. 2017).	12
Tabell 3.7: Sysselsetting med grunnlag i jordbruket i Namdalen og Trøndelag i 2015 (Kilde: Knutsen et al. 2017).	13
Tabell 3.8: Sysselsetting med grunnlag i skogbruket i Namdalen og Trøndelag i 2015 (Kilde: Knutsen et al. 2017).	14
Tabell 3.9: Oversikt over bedrifter innen havbruksnæringen i Namdalen (Fiskeridirektoratet, 2018).	15
Tabell 3.10: Produksjon av Matfisk i Nord-Trøndelag (tonn).	17
Tabell 3.11: Tap/svinn (1000 stk) i matfiskproduksjon i Nord-Trøndelag	17
Tabell 3.12: Personer i arbeid innen produksjon av matfisk i Nord-Trøndelag	18
Tabell 3.13: Produksjon av matfisk i Nord-Trøndelag (1000 kr).	18

1. INNLEDNING

I dette kapitlet går vi gjennom bakgrunn, formål og problemstillinger, gjennomføring samt videre innhold i rapporten.

1.1 Bakgrunn

Bioøkonomi er noe langt mer enn tradisjonell produksjon basert på fornybare biologiske ressurser. Bioøkonomi er introdusert som en løsning for å møte store globale utfordringer som klimaendringer, matsikkerhet, helse, næringsomstilling og jobbskaping (jf. Bugge et al. 2016, Gibbs & O'Neill 2017). Mer enn 40 nasjoner jobber for tiden med å øke innsatsen innenfor bioøkonomien (El-Chichakli et al. 2016). Norge er intet unntak, på tampen av 2016 ble regjeringens bioøkonomistrategi «Kjente ressurser – uante muligheter», lansert, og det arbeides nå med utviklingsstrategier innen bioøkonomi på regionalt nivå en rekke steder i Norge.

Namdalen er et Norge i miniatyr med betydelig råvareproduksjon innen skogbruk, jordbruk, havbruk, fiske, innlandsfiske og reindrift. Det finnes lakseslakteri, noe foredlingsaktivitet samt virksomhet innen bioteknologi (fiskevaksine) i regionen. Omfanget av råvareeksport og import av varer og tjenester til råvareproduksjonen er imidlertid stort. Bare på disse to områdene, økt foredling og økt andel regionale underleveranser, kan det være et stort økonomisk potensiale i regionen.

Partnerskap Namdalen besluttet i sitt møte høsten 2016 å utarbeide en bioøkonomistrategi for Namdalen. Partnerskap Namdalen består av 13 kommuner i Namdalen som har dannet et partnerskap med Nord Universitet og Trøndelag Forskning og Utvikling som kunnskapsleverandører. De 13 kommunene er Namdalseid, Flatanger, Namsos, Fosnes, Overhalla, Høylandet, Nærøy, Rørvik, Leka, Namsskogan, Røyrvik, Lierne og Grong. I tillegg har Osen kommune etter hvert arbeidet seg inn som en Namdalskommune.

Strategiarbeidet med tilhørende prosesser er gjennomført som et eget arbeid og tilhørende rapport (Grøttheim 2018). I denne rapporten har vi fokus på å gå gjennom kunnskapsgrunnlaget for strategidokumentet for Namdalen

1.2 Formål, problemstillinger og gjennomføring

Formålet med denne rapporten er å beskrive et kunnskapsgrunnlag for arbeidet med bioøkonomistrategi for Namdalen.

Problemstillingene for denne rapporten er følgende:

- Hva menes med en kunnskapsbasert bioøkonomi?
- Hvilke ressurser har Namdalen å bygge på?
- Hvilke muligheter for ny næringsutvikling ligger innenfor bioøkonomi i Namdalen?

Rapporten er laget innenfor en begrenset økonomiske ramme tilsvarende et månedsverk. Vi har derfor prioritert å belyse hva kunnskapsbasert bioøkonomi er, etter en gjennomgang av nyere norske og internasjonale policydokumenter, utredninger, forskningsrapporter og –publikasjoner om bioøkonomi og relaterte tema.

Ressurser, aktører og muligheter i Namdalen er bare overfladisk belyst ut fra statistikk over ulike typer ressurser og aktører i Namdalen fra et utvalg kilder, kunnskap via annen dokumentasjon og kjennskap gjennom samhandling med et eget prosjekt med prosesser med aktørene i Namdalen. Fra dette andre arbeidet er det laget en egen sluttrapport med vekt på forslag til framtidige strategier for bioøkonomiutvikling i Namdalen.

1.3 Rapportens videre innhold

Kapittel 2 går inn på bioøkonomiske begreper.

Kapittel 3 inneholder beskrivelser av bioressurser i Namdalen, samt data på befolkning, bosetting og sysselsetting.

Kapittel 4 beskriver næringsutviklingsmuligheter innen bioøkonomi.

Kapittel 5 inneholder avsluttende refleksjoner rundt muligheter og hvordan de kan realiseres i et felles arbeid for å utvikle bioøkonomien i regionen.

2. BIOØKONOMI: BEGREPER OG PERSPEKTIVER

I dette kapitlet går vi gjennom definisjoner av bioøkonomi.

2.1 Innledning

Bioøkonomi har kommet som et satsingsområde innen FN, EU, Norge og ulike andre regioner, men kan i mange sammenhenger oppfattes som å være uklar i innhold. I den norske regjeringens bioøkonomistrategi defineres bioøkonomi som et begrep som kan omfatte bærekraftig, effektiv og lønnsom produksjon, uttak og utnyttelse av **fornybare biologiske** ressurser. Slik vi kommer inn på i den videre diskusjonen, er dette en svært bred definisjon som bygger på et omfattende kunnskapsgrunnlag. I gjennomgangen nedenfor går vi først inn på kunnskapsgrunnlaget for en slik definisjon, før vi diskuterer kort hvilken forståelse vi velger å legge til grunn for begrepet bioøkonomi.

2.2 Kunnskap fra eksisterende litteratur

Den bioøkonomiske forskningen inneholder ulike perspektiver, retninger, tilnærminger og visjoner (McCormick and Kautto, 2013, Schmid et al. 2012, Bugge et al. 2016) . En del av dette er diskusjoner om definisjonen av bioøkonomi, en annen er vektleggingen av ulike sektorer. I en litteraturstudie identifiserte Bugge et al. (2016: 22) 453 artikler om bioøkonomi for perioden 2004-2014. De mener tre idealtypiske ikke-distinkte visjoner kan identifiseres, hhv. 1) bio-teknologi-, 2) bio-ressurs- og 3) bio-økologi. Der de to første er betydelig influert av et teknisk perspektiv, kan den siste visjonen sies å vektlegge potensialet for regionalt konsentrerte sirkulære og integrerte prosesser og systemer. De er også forskjellige med tanke på hvordan læring og innovasjon skjer, altså hvilke drivere og aktører som er sentrale og toneangivende.

Begrepet bioøkonomi ble første gang brukt av to amerikanske genetikere i 1997, som en betegnelse på et økonomisk felt som bruker ny kunnskap om biologi til kommersielle formål (Westra et al. 2016), herunder bioteknologisk manipulering og modifisering av organismer for å skape ny og praktisk anvendelse i primærproduksjon, helse og industri (OECD 2009). En senere tilnærming til bioøkonomien er raffinering av biomasse som erstatning for petroleumsbasert raffinering (jf. Hillestad 2017).

EC (2011a) henviser til EuropaBio som plasserer konseptet bio-basert økonomi som en kontrast til fossil-basert økonomi, gjennom at bruken av bioteknologi for bærekraftig produksjon av kjemikalier, materialer og drivstoff gir en ny mulighet for betydelig reduksjon av vår avhengighet av kull, olje og gass (McCormick & Kautto 2013). Hillestad et al. (2016) søker å beskrive «hva man kan lære av Norges handlinger knyttet til oppbygging av petroleumssektoren for å etablere bioøkonomien som næring knyttet til fossilfri energi». Ved hjelp av lover, kapital, kunnskap, teknologiutvikling, infrastruktur med mer, samlet regjeringen seg den gang for å utnytte oljeressursen med mål om å skape økt velferd og arbeidsplasser.

I Europa ble begrepet eller konseptet *kunnskapsbasert bioøkonomi* lansert på en internasjonal konferanse i 2005 (EC 2005). I 2012 ble en kombinert strategi og handlingsplan for bioøkonomi – Innovasjon for en bærekraftig veksten: En bioøkonomi for Europa (EC 2012), presentert. I EU-arbeidene framgår det også at bioøkonomien omfatter jordbruk, skogbruk, fiskeri, mat og bioteknologisektorer/helse så vel som et mangfold av industrier fra produksjon av energi og kjemikalier til bygninger og transport. (EC 2011). EU-arbeidene har på mange måter lagt føringer for mye av tenkingen og arbeidet i Norge.

Nordisk Ministerråd omtaler bioøkonomien som altomfattende og som bestående av «...those parts of the economy that make *responsible use of renewable biological resources from the land and water for the mutual benefit of business, society and nature*» (Refsegaard et al. 2018: 146). Det kan her trekkes en parallell til Forskningsrådets (2016) beskrivelse av feltet, og der Bioøkonomi omtales som «*effektiv produksjon, utnyttelse og foredling av fornybare biologiske ressurser*», visjonen er «*totalutnyttelse av alt biologisk råstoff i sirkulære kretsløp*» for å nå målet om «*framtidens lavutslippsamfunn og bærekraftig verdiskaping*».

I regjeringens bioøkonomistrategi (NFD 2016) heter det at *fornybare biologiske ressurser* fra land og hav omfatter blant annet ressurser fra jord og skogbruk, marine ressurser, samt annen bruk av levende og dødt biologisk materiale fra mikroorganismer, planter, sopp og dyr. Innenfor rammene av regjeringens bioøkonomistrategi (NFD 2016, 13) omfatter det *bærekraftig, effektiv og lønnsom produksjon, uttak og utnyttelse av fornybare biologiske ressurser til mat, fôr, ingredienser, helseprodukter, energi, materialer, kjemikalier, papir, tekstiler og andre produkter*.

Bærekraft som begrep beskriver en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov. Dette omfatter miljø, økonomi og sosiale forhold (ibid). En bærekraftig utvikling av bioøkonomien krever følgelig både en bred tilnærming og en bred forståelse av den nødvendige kunnskapsbasen. Mange av kravene til bærekraft fra et miljømessig, sosialt og økonomisk perspektiv kan løses gjennom intelligent design - og implementering - av tiltak (McCormick and Kautto, 2013).

Det er behov for å utvikle modeller for felles kunnskapsproduksjon på tvers av kunnskapsprodusenter og kunnskapsbrukere (EC 2012). Dette innebærer en anerkjennelse av at ekspertise finnes i ulike former – der være seg akademikere, praktikere, bedrifter, landeiere og det offentlige – der alle kan bidra med verdifulle bidrag til kunnskapsbasen. (Schmid et al. 2012). I regjeringens bioøkonomistrategi (NFD 2016) påpekes det nettopp at satsingen skal ha en sektorovergripende tilnærming, hvor samarbeid på tvers av næringer og fagområder er sentralt.

Maciejczak (2017) ser bioøkonomi som et komplekst adaptivt system for bærekraftig utvikling, Scordato et al (2017) diskuterer forekomster og karakteristikk av politikk for systemendring, og Hetemâki et al. (2017) presenterer et kunnskapsgrunnlag for en sirkulær europeisk bioøkonomistrategi. Sistnevnte påpeker: «*Despite its sectoral*

importance, the bioeconomy should be seen in a holistic way, given its full potential to deliver broad social, economic and environmental benefits at the societal level” (Hetemåki et al 2017: 5). Anvendelse av ny teknologi gir på sin side sterke føringer for utviklingen i bioøkonomien og er en sentral drivkraft for innovasjon og forbedring (Sand et al. 2017).

Hansen og Bjørkhaug (2017) har undersøkt visjoner og forventninger for den norske bioøkonomien basert på en spørreundersøkelse til relevante sektorrepresentanter på bred basis. Det viser seg at det er betydelige forskjeller sektorene imellom når det gjelder motivasjon for en fremtidig bioøkonomi. Det slås fast at en overgang til en komplett bioøkonomi krever et systemskifte med mer integrasjon på tvers av sektorer, regimer, grenser og disipliner enn det som eksisterer for tiden (se også Mikkola et al. 2016).

Mikkelsen (2017) presenterer status og trender i verdiskaping i norsk bioøkonomi på fylkesnivå for perioden 1970-2014 og introduserer et klassifikasjonssystem for de forskjellige segmentene av bioøkonomien basert på offisiell statistikk og klassifiseringssystemet som SSB benytter. Systemet beskrives i tabell 2.1.

Tabell 2.1: Bioøkonomisektorer, en oversikt (Kilde Mikkelsen 2017: 16).

Bioeconomy industry sector	Bioeconomy sectors	Ref#
Agriculture and forestry	Agriculture	1
	Forestry	2
Fisheries and aquaculture	Fisheries	3
	Aquaculture	4
Processing agriculture, forestry and marine products	Processing agriculture products	5
	Processing Marine products	6
	Processing forestry products	7
Other processing industries of bioeconomy	Other processing industries	8
	Biotech	9
Production and maintenance of equipment for bioeconomy industries	Production and maintenance of equipment for bioeconomy industries	10
Energy production and distribution of bioeconomy	Energy production and distribution	11
Recycling of bioeconomy products	Recycling	12
Trade of bioeconomy products and services	Trade Agriculture	13
	Trade seafood and marine industries	14
	Trade and services from Forestry products	15
Other trade and services of bioeconomy	Other trade and services of bioeconomy	16

Tabellen gir en oversikt over de bioøkonomiske sektorene som inkluderes, basert på standard for næringsgruppering (SN2007). Denne er også kompatibel med Eurostat/NACE-systemet. Mikkelsen definerer noen bransjer som "rene bioøkonomiske næringer", og noen som blandede, der det også inkluderes ikke-bioøkonomiske aktiviteter. Som vi ser av tabellen er rene bioøkonomiske næringer definert å være Ref#1-7, mens blandede bioøkonomiske næringer er befinner seg i Ref#8-16. Mikkelsen

(2017: 17) viser for øvrig til Rönnlund et al. (2014) som også har laget en klassifisering av bioøkonomien, med utgangspunkt i de nordiske landene. Her inkluderes fremvoksende teknologier (“Emerging technologies”) “where biomass-based products may replace the current fossil-based products, and also technologies that may be relevant for the emerging bioeconomy”. Disse inngår ikke foreliggende inndeling.

Kjerneaktørene i bioøkonomien er følgelig jordbruk, skogbruk, fiskeri og akvakultur (Ref#1+2+3+4), altså sektorer der grunnleggende biologiske råmaterialet vokser eller høstes. Prosesseringen av disse råvarene er klassifisert i to forskjellige bioøkonomiske industrigrupper, en som (hovedsakelig) foredler bioøkonomiske råvarer til matvarer eller grunnmaterialer til videre behandling (Ref#5+6+7) og en som i hovedsak videreforedler allerede behandlede bioøkonomiske råmaterialer, inkludert kjemiske og bioteknologiske prosesser (Ref#8+9). I sistnevnte kan det også være prosessering basert på materialer fra ikke-bioøkonomiske kilder, som petrokjemisk industri.

Produksjon og vedlikehold av utstyr for bioøkonomien (Ref#10), inkluderer produkter og vedlikehold både for kjerneaktørene (Ref#1+2+3+4) og prosesseringsindustri (Ref#5+6+7+8+9). Energiproduksjon og -distribusjon basert på bioøkonomiske ressurser er klassifisert i Ref#11. Noen av underindustriene kan inkludere aktiviteter også fra ikke-bioøkonomiske sektorer. Bruk av avfall til energiproduksjon er også inkludert i Energi (Ref#11). Resirkulering (Ref#12) handler om å samle rå- og prosesserte bio-materialer som kan brukes på nytt i materialproduksjon. Handel (Ref#13-16) inkluderer grossist- og detaljhandel med en rekke varer og tjenester: bioøkonomiske råvarer til matvarer; grunnleggende materialer klare for videre behandling; utstyr for de grunnleggende bioøkonomiske næringene; videre- og andre behandlede bioøkonomiske varer; utstyr for denne behandlingen; og relaterte tjenester, som restauranter og kafeer og lignende som i stor grad baserer sine tjenester på mat og drikke (Mikkelsen 2017:16-17).

2.3 Vår forståelse av bioøkonomi

Den norske regjeringens definisjon av bioøkonomi er vid og inkluderer tradisjonell og nye typer produksjon innen fiskeri, havbruk, jordbruk, skogbruk, utmark samt virksomheter innen bioteknologi og andre muliggjørende teknologier. Den eneste avgrensingen er at det må omhandle fornybare biologiske ressurser. Regjeringen er imidlertid ikke eksplisitt for naturbasert reiseliv som del av bioøkonomien (NFD 2016). En vid forståelse av bioøkonomi gjør det nødvendig å definere nærmere hva som er i fokus, slik Mikkelsen (2017) gjør i sitt klassifikasjonssystem vi viste i tabell 2.1. Videre i rapporten, velger vi å bygge på denne klassifiseringen med hovedvekt på Ref#1-7 og gjennomgang av biomasse, landareal, produktive areal, produksjonsvolum, foredlingsindustri og restråstoff. Restråstoff kommer inn i klassifiseringen på flere steder, ikke bare Ref#12 Recycling. Til slutt tar vi med naturbasert reiseliv som del av Bioøkonomien, jf. Mikkelsen (2017) begrep om other trade and services, samt Fredman og Haukeland (2017).

3. RESSURSER I NAMDALEN

I dette kapitlet går vi gjennom hvilke ressurser og aktører man kan bygge på i Namdalen.

3.1 Innledning

Namdalen er et distrikt i Trøndelag i Norge. I snever forstand utgjør Namdalen nedbørsfeltet til det 200 km lange vassdraget Namsen. Namdalen brukes imidlertid også som navn på en større politisk og administrativ region bestående av de fjorten kommunene Flatanger, Namdalseid, Namsos, Fosnes, Nærøy, Vikna, Leka, Osen, Overhalla, Høylandet, Grong, Namsskogan, Røyrvik og Lierne. Av disse har Osen nylig meldt seg inn i samarbeidet. Tidligere var også Snåsa med i samarbeidet i Namdalen, men de har siden 2014 gått for et regionpolitisk samarbeid med Steinkjer. I noen sammenhenger regnes også Bindal til Namdalen, men denne kommunen har aldri vært medlem av det mangeårige overordnede regionalpolitiske samarbeidet i Namdalen. Vi fokuserer derfor på ressursene i de 14 nevnte kommunene som ligger i Trøndelag.

3.2 Areal, folketall og sysselsetting

Kommunene i Namdalen har et areal på om lag 13000 kvadratkilometer med grense i nord til Helgeland i Nordland, i øst til Jämtland i Sverige, i sør mot Snåsa, Steinkjer/Verran og Roan/Åfjord, og i vest med kyststripe mot Norskehavet. Det samlede arealet i Namdalen utgjør 32 % av alt areal i Trøndelag eller 4 % av alt areal i fastlands-Norge. I tabell 3.1 vises oversikt for areal i ulike kommuner i Namdalen.

Tabell 3.1: Arealoversikt i kvadratkilometer i Namdalen (Kilde: SSB.no).

	Landareal	Ferskvatn	Produktivt skogareal	Jordbruksareal i drift	Annet areal
Namsos	751	26	352	16	383
Osen	370	17	46	8	316
Namdalseid	735	35	310	33	391
Lierne	2 631	331	712	14	1 905
Røyrvik	1 332	252	162	4	1 166
Namsskogan	1 354	64	332	8	1 014
Grong	1 098	39	472	20	605
Høylandet	703	52	219	19	465
Overhalla	689	40	298	45	346
Fosnes	473	71	110	9	355
Flatanger	434	25	76	9	349
Vikna	311	8	14	15	282
Nærøy	1 014	54	271	37	706
Leka	108	2	9	10	90
Sum Namdal	12 003	1 015	3 384	247	8 372
Namdal/Trøndelag	31 %	38 %	32 %	15 %	32 %

Namdalen har om lag 1/3 av totalt areal i Trøndelag. Andel av arealet som er ferskvatn er noe større, mens andelen areal som dyrket mark er lavere enn ellers i Trøndelag.

Namdalen har over halvparten fastlandskystlinja på ca. 3000 km i Trøndelag (Kilde SSB.no). Om vi også tar med kystlinja rundt øyene, har fortsatt Namdalen over halvparten av kystlinja i Trøndelag.

Tabell 3.2: Folketall i Namdalen pr 1.1. 2013 og 2018, samt andel av Norge i 2018 og antall innbyggere pr kvadratkilometer areal (Kilde: SSB.no).

	2013	2018	Andel Norge	Innb/km2
Namsos	12988	13078	0,2 %	17
Osen	1010	967	0,0 %	2
Namdalseid	1699	1585	0,0 %	2
Lierne	1401	1379	0,0 %	0
Røyrvik	503	474	0,0 %	0
Namsskogan	902	902	0,0 %	1
Grong	2465	2400	0,0 %	2
Høylandet	1263	1268	0,0 %	2
Overhalla	3688	3845	0,1 %	5
Fosnes	669	618	0,0 %	1
Flatanger	1158	1105	0,0 %	2
Vikna	4300	4492	0,1 %	14
Nærøy	5097	5117	0,1 %	5
Leka	574	582	0,0 %	5
Sum Namdal	37717	37812	0,7 %	3
Trøndelag	437198	458744	8,7 %	11
Hele landet	5051275	5295619	100,0 %	16

Tabellen viser at Namdalen har litt under 38 000 innbyggere, og at dette utgjør 0,7 % av landets innbyggere. Videre vises at Namdalen har store arealressurser pr innbygger når vi sammenligner med Trøndelag eller landet generelt.

Sysselsetting og arbeidsplasser er avgjørende for at det bor folk i Namdalen. I neste tabell ser vi på sysselsatte personer etter bosted, arbeidssted (arbeidsplasser) og enkle sammenhenger mellom folketall og sysselsetting. Den ene sammenhengen er mellom antall innbyggere og sysselsatte etter bosted, som ligger rundt 2,0 i Norge. Det er mao. i gjennomsnitt like mange innbyggere utenfor som innenfor arbeidsstyrken når vi regner med barn, pensjonister, uføre og andre som ikke deltar i det organiserte arbeidslivet. Slik er det også i Namdalen i gjennomsnitt.

Den andre sammenhengen er mellom arbeidsplasser (sysselsatte personer etter arbeidssted) og sysselsatte etter bosted, som definisjonsmessig ligger på 1,00 for Norge som helhet da statistikken kun inkluderer personer med bostedsadresse i Norge. I tabellen vises at det aktuelle forholdstallet er 0,97 for Namdalen. Dette betyr at regionen har 3 % underskudd på arbeidsplasser eller 3 % netto utpendling, alt etter hva man velger

å fokusere på. En medvirkende årsak til dette er den negative utviklingen i antall arbeidsplasser de siste årene, spesielt når vi sammenligner med Trøndelag og landet generelt.

Tabell 3.3: Folketall i Namdalen pr 1.1. 2013 og 2018, samt andel av Norge i 2018 og antall innbyggere pr kvadratkilometer areal (Kilde: SSB.no).

	Sysselsatte etter bosted 2012	Sysselsatte etter bosted 2017	Innbyggere/ Sysselsatte etter bosted	Arbeids- plasser 2012	Arbeids- plasser 2017	Arbeids- plasser/ sysselsatte etter bosted
Namsos	6520	6467	2,0	7122	6868	1,06
Osen	473	447	2,2	382	389	0,87
Namdalseid	846	750	2,1	618	617	0,82
Lierne	773	691	2,0	666	613	0,89
Røyrvik	263	238	2,0	222	187	0,79
Namsskogan	440	413	2,2	399	401	0,97
Grong	1202	1168	2,1	1212	1180	1,01
Høylandet	671	642	2,0	536	524	0,82
Overhalla	1955	1949	2,0	1479	1608	0,83
Fosnes	325	286	2,2	244	228	0,80
Flatanger	613	589	1,9	530	553	0,94
Vikna	2259	2255	2,0	2506	2597	1,15
Nærøy	2546	2500	2,0	1970	2020	0,81
Leka	296	273	2,1	276	267	0,98
Sum Namdal	19182	18668	2,0	18162	18052	0,97
Trøndelag	225725	230232	2,0	222575	229098	1,00
Hele landet	2588953	2625554	2,0	2588962	2625556	1,00

Tabellen viser for øvrig forskjeller mellom de ulike kommunene med vekst i arbeidsplasser i Overhalla og kystkommuner som Vikna, Nærøy og Osen. Namsos har imidlertid kraftig nedgang, og den samlede utviklingen i regionen Namdal.

Sysselsetting fordelt på næring kan si noe mer om koblingene med det biologiske ressursgrunnlaget i regionen. Vi har derfor gjort en oppdatert analyse på regionnivå av utviklingen i perioden 4. kvartal 2012-2017. I slike analyser av næringsutviklingen, skiller vi gjerne mellom basisnæringer, regionale næringer og besøksnæringer.

I tabellen nedenfor viser vi sysselsettingsutviklingen i ulike næringer i Namdal for de siste seks år. LQ betyr lokaliseringkvotient og er definert som lokal sysselsettingsandel i bransjen delt på nasjonal sysselsettingsandel. Dette er en indikator på næringer som henter betydelige inntekter fra kunder utenfor regionen. RSI er regional vekst i bransjen minus nasjonal vekst i bransjen, dvs. et mål på hvor god utviklingen er korrigert for nasjonale trender i bransjen. Eksterne næringer er basisnæringer pluss statlige arbeidsplasser. Lokale næringer er definert som besøksnæringer pluss lokal offentlig administrasjon og tjenesteyting. Denne type næringsliv påvirkes sterkt av befolkningsveksten som var 7 prosent i Norge og 0,3 % i Namdalen i perioden.

Tabellen viser at regionen har konkurransemessige fordeler innen spesielt fiske/havbruk, landbruk, kraft/vann, næringsmidler og transport. Innen alle disse næringene er lokaliseringkvotienten over 1,3, dvs. at næringene er høyt representert i regionen sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Tabell 3.4: Næringsutvikling i Namdalen i perioden 4. kvartal 2012 til 2017.

	Antall 2012	Antall 2017	Andel 2017	LQ 2017	Endring antall	Relativ endring	RSI
Basisnæringer	3763	3476	0,19	1,21	-287	-8 %	1 %
Landbruk	1311	1053	0,06	3,73	-258	-20 %	-2 %
Fiske/havbruk	586	742	0,04	6,38	156	27 %	16 %
Bergverk og utvinning	66	39	0,00	0,11	-27	-41 %	-27 %
Næringsmidler	605	464	0,03	1,42	-141	-23 %	-20 %
Anna industri	961	935	0,05	0,85	-26	-3 %	9 %
Telekom, IT, FoU, forlag, media	234	243	0,01	0,35	9	4 %	3 %
Besøksnæringer	2662	2521	0,14	0,84	-141	-5 %	-7 %
Handel	1983	1785	0,10	1,05	-198	-10 %	-7 %
Aktivitet	343	334	0,02	0,50	-9	-3 %	-6 %
Servering/Overnatting	336	402	0,02	0,62	66	20 %	7 %
Regionale næringer	4695	4712	0,26	0,89	17	0 %	0 %
Bygg/anlegg	1299	1501	0,08	1,00	202	16 %	7 %
Kraft, vann og avfall	219	188	0,01	1,80	-31	-14 %	-12 %
Forr. Tj.yting	1051	843	0,05	0,72	-208	-20 %	-19 %
Transport	1184	1224	0,07	1,31	40	3 %	8 %
Agentur og Engros	236	319	0,02	0,45	83	35 %	41 %
Finans, eiendom og utleie	706	637	0,04	0,72	-69	-10 %	-8 %
Offentlig	7036	7340	0,41	1,07	304	4 %	-3 %
lokal inkl. privat skole og helse	5356	5519	0,31	1,23	163	3 %	-4 %
fylkeskommunal	388	359	0,02	1,16	-29	-7 %	-8 %
statlig	1292	1462	0,08	0,71	170	13 %	5 %
Sum	18156	18049	1,00	1,00	-107	-1 %	-2 %
Eksternt	5055	4938	0,27	1,00	-117	-2 %	0 %
Regionalt	5083	5071	0,28	0,90	-12	0 %	0 %
Lokalt	8018	8040	0,45	1,07	22	0 %	-5 %

Tabellen viser positiv utvikling innen fiskeri/havbruk men en samlet svært negativ utvikling i regionens basisnæringer som landbruk, bergverk og utvinning og næringsmidler. Den negative utviklingen domineres av rasjonalisering innen landbruket men også endringer innen næringsmiddelindustri. I sistnevnte næring er det her registrert en nedgang på 55 i Flatanger, 64 i Vikna og 20 i Lierne mens det for øvrig er mindre endringer. Nedgangen i Vikna kan her være verd å se nærmere på da dette kan inkludere en del ansatte som er ført over fra næringsmiddelindustri til havbruk i statistikken.

3.3 Landbruk

I Knutsen et al. (2017) beregnes 15 % av arealet å gi grunnlag for 15 % av økonomisk verdiskaping i jordbruket i Trøndelag. Dette resultatet kan være påvirket av at det kun skilles mellom ulike produksjoner på arealet men benyttes like tall for verdiskaping i ulike produksjoner i de ulike regionen i Trøndelag. I tabellen ser vi verdiskapingen innen tradisjonelt jordbruk for 2015.

Tabell 3.5: Verdiskaping i millioner kroner i de største produksjonene innen tradisjonelt jordbruk i Namdalen i 2015 (Kilde: Knutsen et al. 2017).

	Melk fra ku	Melk fra geit	Kjøtt-prod. amme-ku	Sau	Svin	Egg	Fjør-fe-kjøtt	Korn	Po-tet	Grønn-saker på friland og veksthus	Frukt og bær
Osen	16,7	-	1,0	4,1	-	-	-	0,0	-	-	-
Namsos	18,0	-	2,0	2,1	1,2	2,6	0,6	0,8	0,0	-	-
Namdalseid	59,2	-	4,1	5,2	1,2	2,9	3,5	2,0	0,0	0,2	0,3
Lierne	19,7	-	1,4	2,2	-	0,9	-	0,0	-	-	-
Røyrvik	3,9	1,0	-	0,3	-	2,6	-	0,0	0,0	-	-
Namsskogan	13,9	1,0	1,1	1,5	-	-	-	0,0	-	-	-
Grong	25,7	-	1,9	2,6	3,9	0,0	1,3	1,6	0,3	0,6	-
Høylandet	34,1	-	1,5	3,8	5,9	0,0	2,5	1,0	-	-	1,8
Overhalla	50,8	-	3,4	3,2	5,9	0,8	4,6	6,0	9,4	4,5	0,4
Fosnes	21,1	-	0,0	1,0	0,8	0,0	-	0,2	0,0	0,0	-
Flatanger	6,6	-	0,9	5,9	-	0,9	-	0,2	0,0	-	-
Vikna	25,0	-	0,4	3,9	-	1,6	-	0,2	0,0	-	-
Nærøy	59,6	-	5,0	3,8	4,2	0,0	-	0,4	0,1	0,7	0,4
Leka	21,7	-	0,2	1,6	-	0,4	-	0,0	0,0	-	-
Namdalen	359	2	22	37	23	13	13	12	10,0	6	3

Vi ser at melkeproduksjonen er veldig dominerende i Namdalen, 72 % av den samlede verdiskapingen på 500 mill kr i 2015 innen driftsgrenene i tabellen. Her kan det vises at det produseres om lag 76 mill liter melk pr år, dvs, 5 % av landet eller 23 % av Trøndelags produksjon.

I Namdalen produseres også 9 tusen tonn med kjøtt, 3 % av landet og 20 % av Trøndelags produksjon. Av dette utgjør storfe 3,6 tusen tonn, 3 tusen tonn fjørfe, 1,0 tusen tonn svin og 0,3 tusen tonn sau. Også disse tallene er for 2015, og senere produksjonstall kan være lavere for spesielt fjørfe kjøtt i og med at kyllingslakteriene har gått bort fra kontrakter nord for Namdalseid etter driftsåret 2016 (Kilde: Namdalsavisa 4. desember 2015).

I tabellen nedenfor viser vi samlet verdiskaping i jordbruket, skogbruket og tilleggsnæringer i 2015 for Namdalen. Pelsdyr og reindrift er også inkludert, hvorav førstnevnte utgjør svært lite. Vedtak om stans av pelsdyroppdrett i Norge har derfor minimal betydning for eksisterende produksjon i Namdalen. Når det gjelder reindrift er det en betydelig næringsvei i Namdalen med rundt 9 millioner kroner i verdiskaping, mens det kan vises tilhørende arbeidsinnsats på rundt 29 årsverk. Verdiskapingstallene er her fordelt ut fra dyretall etter beiteressurser i enkeltkommuner, dvs. at vi ikke tar hensyn til hvor eierne befinner seg. Totalt har vi beregnet om lag 7728 rein i Namdalen når vi her ser bort fra den største reindriftskommunen Snåsa.

Innen jordbruket ser vi verdiskaping på 500 mill kr i primærledde i regionen. I tillegg kommer 18 mill kr innen ulike tilleggsnæringer som leiekjøring, lokalmat, inn på tunet osv. Verdierne for tilleggsnæringer er her usikre, slik som anført i Knutsen et al. (2017).

Innen skogbruk ser vi en verdiskaping på 96 mill kr i primærleddet regionen. I tillegg kommer ulike tilleggsnæringer i skog og utmark på 54 mill kr i verdiskaping. Verdierne

på tilleggsnæringer er her sett opp mot verdier av jakt, slik at disse tallene er av bedre kvalitet enn tilleggsnæringer for jordbruket. Blant annet mangler det gode tall for omfanget av bioenergi basert på trevirke, et område det har skjedd mye de senere år.

Tabell 3.6: Verdiskaping i millioner kr innen tradisjonelt jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringer i Namdalen i 2015 (Kilde: Knutsen et al. 2017).

	Sum jord- bruk i forrige tabell	Pels- dyr	Rein- drift	Skogbruk eksklusive tilskudd, tilvekst og tilleggs- næring	Tilleggs- næring jordbruk	Tilleggs- næring skogbruk	Sum primær
Osen	21,7	-	0,2	0,0	0,6	1,7	24,3
Namsos	27,3	-	0,1	22,5	1,6	5,8	57,4
Namdalseid	78,6	0,2	0,6	7,4	1,8	5,1	93,7
Lierne	24,2	-	1,5	37,2	1,2	6,5	70,7
Røyrvik	7,9	-	2,5	0,5	0,7	2,5	14,3
Namsskogan	17,5	-	1,5	1,1	0,8	2,3	23,1
Grong	37,9	-	0,8	2,6	2,3	6,0	49,5
Høylandet	50,6	0,4	0,6	1,6	2,1	4,4	59,7
Overhalla	89,0	-	0,4	21,9	2,0	8,2	121,5
Fosnes	23,2	-	0,1	0,2	0,6	1,7	25,8
Flatanger	14,5	-	0,2	0,2	0,8	2,1	17,8
Vikna	31,1	-	-	0,3	1,1	2,2	34,7
Nærøy	74,3	-	0,5	0,6	2,3	5,2	82,9
Leka	24,0	-	-	-	0,7	1,8	26,5
Namdalen	500	0,6	9	96	18	54	678

Innen primærleddet skogbruk er det avvirkning av salg som dominerer inntektssiden. Her kan det vises at den årlige avvirkningen de siste årene har svingt veldig de siste årene fra nede på 146 000 kbm i 2010 og opp til 248 000 kbm i 2014, mens den gikk ned igjen til 149 000 kbm i 2016 og til 133 000 kbm i 2017. Her kan det vises at spesielt Namsskogan hadde ekstremt høy avvirkning i 2014, hele 44000 kbm mens man for øvrig har vært på mellom 3000-15000 kbm i årlig avvirkning.

I 2012 ble det gjennomført en brukerundersøkelse av bioenergianlegg i Nord-Trøndelag (Belbo & Fisknes 2012), som viste at varmeanlegg på gårdsbruk og i gartnerier oppviser lønnsom drift. For større varmeanlegg er det noe større variasjon i lønnsomheten mellom anlegg. Skogpårdriverprosjektet i Namdal – som har vært et flerårig Aktivitetspårdriverprosjekt for Skognettverket i Namdalen – har det vært en uttalt satsning på bioenergi i Ytre Namdal. Som det fremgår av Prosjektbeskrivelse godkjent av Indre Namdal Regionråd den 4. september 2013 i Sak 39/2013: «*Bioenergisatsinga har gitt resultater blant annet ved at Bioenergi Ytre Namdal AS er stiftet i perioden, og at 6 engasjerte skogeiere har gått sammen om å arbeide for leveranse til Nærøy kommune.*

I landbruksrapporten Knutsen et al. (2017) ble det også beregnet hvordan landbruket gir grunnlag for samlet sysselsetting i kommunene i Trøndelag. I tabellen nedenfor vises her at jordbruket ga grunnlag for 10,2 % av sysselsettingen i hele Namdalen i 2015. I Leka, Namdalseid, Overhalla, Røyrvik og Fosnes var betydningen mye høyere, mens det var mye lavere betydning i Namsos og Vikna.

Slik det framgår av tabellen er det regnet med spesialisert tjenesteyting, jordbruksbasert industri og generelle ringvirkninger for øvrig virksomhet innen hver kommune. Innen jordbruksrelatert industri viser vi her beregnet sysselsetting ved de største bedriftene:

- Namsos: Synnøve Finden 31 og Tine 22 sysselsatte.
- Namdalseid: Hundset Mølle 17 sysselsatte.
- Overhalla: Namdal kornsilo 12 sysselsatte.
- Lierne: Livilt 8 og Lisnadder 3 sysselsatte.

I tillegg kan nevnes en ansatt ved mobilslakteriet i Lierne som bidrar til å skaffe råstoff for videreforedling ved Livilt og Lisnadder.

Tabell 3.7: Sysselsetting med grunnlag i jordbruket i Namdalen og Trøndelag i 2015 (Kilde: Knutsen et al. 2017).

	Jordbruk inkl. tilleggsnæring	Spesialiserte tjenester jordbruk	Jordbruksbasert næringsmiddel	Annet jordbruksrelatert	Kommunale ringvirkninger	Sum jordbruksrelatert	Sum jordbruksrelatert som andel av alle sysselsatte i egen kommune
Trøndelag	5792	75	2841	143	5896	14747	6,6 %
Namdalen	973	1	105	3	695	1777	10,2 %
Osen	21	1	0	0	12	34	9,1 %
Namsos	62	0	54	0	187	303	4,5 %
Namdalseid	104	0	18	0	50	172	28,0 %
Lierne	56	0	12	0	27	95	16,0 %
Røyrvik	27	0	0	0	13	40	19,3 %
Namsskogan	32	0	0	0	13	45	11,7 %
Grong	66	0	0	0	87	153	13,8 %
Høylandet	71	0	1	0	31	103	20,3 %
Overhalla	221	0	14	0	99	334	22,8 %
Fosnes	29	0	0	0	11	40	16,9 %
Flatanger	32	0	4	0	14	50	9,5 %
Vikna	48	0	0	0	43	91	3,8 %
Nærøy	154	0	0	3	88	245	12,2 %
Leka	50	0	2	0	20	72	31,3 %

I tabellen nedenfor vises at skogbruket ga grunnlag for 3,3 % av sysselsettingen i hele Namdalen i 2015. I Lierne, Høylandet og Overhalla var betydningen mye høyere, mens det var omtrent null betydning i Leka, Vikna og Flatanger.

Innen skogbruksrelatert industri er beregnet sysselsetting ved de største bedriftene; Moelven Van Severen i Namos med 68, Overhalla hus i Overhalla 48 og Skogmo bruk i Overhalla med 7 sysselsatte.

Tabell 3.8: Sysselsetting med grunnlag i skogbruket i Namdalen og Trøndelag i 2015 (Kilde: Knutsen et al. 2017).

	Skogbruk inkl. tilleggsnæring	Spesialiserte tjenester skogbruk	Skogbruksbasert industri	Annet skogbruksrelatert	Kommunale ringvirkninger	Sum skogbruksrelatert	Sum skogbruksrelatert som andel av alle sysselsatte i egen kommune
Trøndelag	415	199	1566	123	1499	3802	1,7 %
Namdalen	75	110	177	5	209	576	3,3 %
Osen	0	0	10	0	4	14	3,9 %
Namsos	8	43	78	3	95	227	3,3 %
Namdalseid	7	7	9	0	11	34	5,5 %
Lierne	3	33	0	1	12	49	8,4 %
Røyrvik	5	0	0	0	2	7	3,5 %
Namsskogan	9	0	0	0	3	12	3,2 %
Grong	21	2	6	0	28	57	5,1 %
Høylandet	14	0	11	1	11	37	7,2 %
Overhalla	2	25	55	0	34	116	7,9 %
Fosnes	3	0	0	0	1	4	1,9 %
Flatanger	0	0	0	0	1	1	0,1 %
Vikna	0	0	1	0	2	3	0,1 %
Nærøy	3	0	7	0	5	15	0,7 %
Leka	0	0	0	0	0	0	0,0 %

3.4 Fiskeri og havbruk

Fiskeri og havbruk er en stor sektor i Namdalen. Sektoren omfatter fiskeri, produksjon av matfisk, stamfisk og FoU konsesjoner, klekkeri og settefiskproduksjon, alger til fôr og konsum og aquakulturdyr til konsum. I tillegg er det flere bedrifter knyttet til bearbeiding og salg av fisk, leverandører av utstyr og produkt og tjenesteleverandører til næringen. Direkte produksjon av fiskefôr finnes imidlertid ikke i Namdalen.

Antall personer som har fiske som hovedyrke har gått ned fra 688 i 1990 til 196 i 2017 (Fiskeridirektoratet, 2017). Selv om nedgangen i antall yrkesaktive fiskere er betydelig, er yrkesfiskere i enkelte kommuner i regionen fortsatt en viktig næring. På grunn av manglende data er denne sektoren ikke inkludert i datagrunnlaget som er presentert i dette avsnittet.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over bedrifter innenfor havbruk i kommunene i Namdalsregionen.

Tabell 3.9: Oversikt over bedrifter innen havbruksnæringen i Namdalen (Fiskeridirektoratet, 2018).

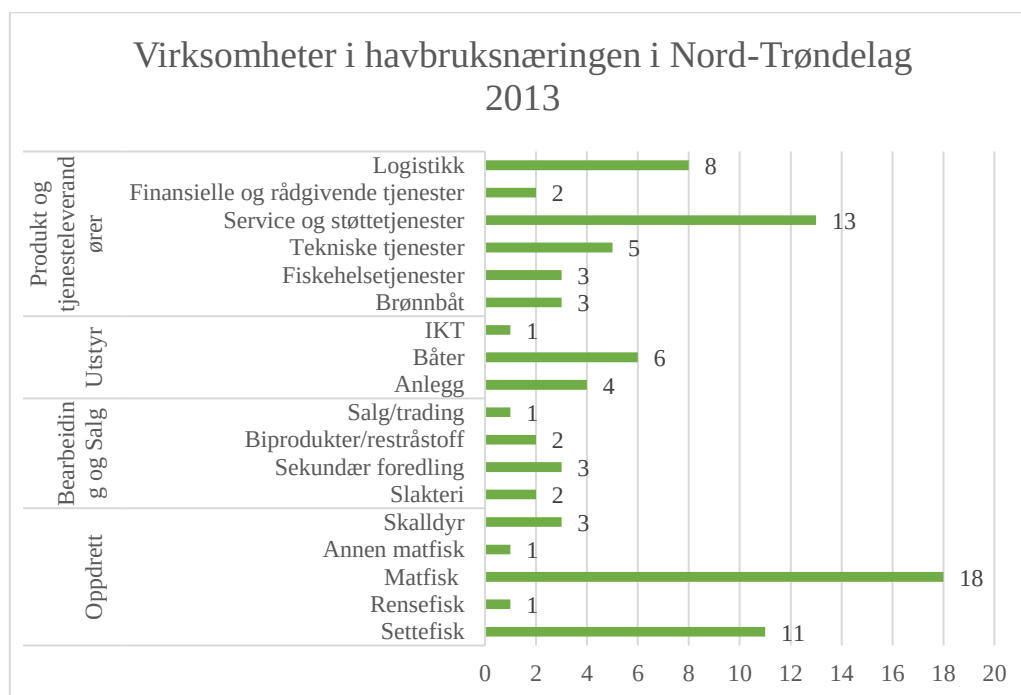
Type produksjon	Kommune	Bedrift	TILL_KAP stk (1000)	
Settefisk	Lierne	Blåfjell AS	4000	STK
	Høylandet	Marine Harvest Norway AS	1500	STK
	Fosnes	Lerøy Midt AS	2000	STK
	Flatanger	Flatanger Settefisk	7500	STK
		Bjørøya AS	5000	STK
	Namsos	Neptun Settefisk AS	2000	STK
		Namdalen Settefisk AS	400	STK
		Namdalen Settegisk AS	5500	STK
		Veterinærmedisinsk Oppdragssenter	250	STK
	Namdalseid	Namdalen Settefisk AS	7500	STK
	Nærøy	Salmonor settefisk AS	2500	STK
		Osan settefisk AS	6500	STK
		Marine Harvest Norway AS	10000	STK
		Val videregående skole AS	400	STK
Stamfisk	Flatanger	Rauma Stamfisk AS	6240	TN
	Lierne	Blåfjell AS	25	TN
Matfisk Grønn konvertert	Flatanger	Bjørøya AS	1560	TN
Matfisk Grønn B	Flatanger	Bjørøya AS	3120	TN
Matfisk	Flatanger	Marine Harvest Norway AS	16380	TN
		Salmar Farming AS	9360	TN
		Bjørøya AS	23260	TN
		Namdalen Settefisk AS	521	TN
	Fosnes	Marine Harvest Norway AS	3900	TN
		Namdalen settefisk AS	1560	TN
	Leka	Emilsen Fisk AS	14040	TN
		Marine Harvest Norway AS	34320	TN
	Lierne	Blåfjell AS	975	TN
	Namsos	Salmar Farming AS	5460	TN
		Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS	15730	TN
		Namdalen Settefisk AS	780	TN
	Nærøy	Marine Harvest Norway AS	24960	TN
		Midt Norsk Havbruk AS	25060	TN
		Sinkaberg Hansen AS	18720	TN
		Val videregående skole AS	,	TN
		Aqua AS	3120	TN
		Salmonor AS	12480	TN
		Pharmaq AS	5460	TN
		Emilsen Fisk AS	4680	TN
		Salmo future AS	9360	TN
		Akvaforsk Genetics Center AS	5460	TN
Alger til for/konsum	Nærøy	Val videregående skole AS	238	DA
		Sæther dag biodiversity development	484	DA
Aquakulturdyr til konsum	Fosnes	Øystein Nubdal	68	DA
		Goskjell	120	DA
	Namsos	Øystein Nubdal	161,5	TN
		Snadder og snaskum AS	90	DA
		Namsenskjell AS	34	DA
	Namdalseid	Snadder og snaskum AS	174	DA
		Norgeskjell AS	1000 TN 50 DA	
	Nærøy	Val videregående skole	45	DA
		Ytre Namdal mussel company	70	DA

Som vi ser, er det produksjon av matfisk og settefisk som dominerer i regionen. Innenfor settefiskproduksjon er det 11 bedrifter og innen produksjon av matfisk er det 14 bedrifter. Som tabellen viser, ser vi at flere av bedriftene har produksjonsanlegg i flere kommuner i regionen.

I tillegg til bedrifter knyttet til produksjon av fisk er det i regionen et betydelig antall andre bedrifter knyttet til havbruksnæringen. Figur 9 viser antall bedrifter innen havbruksnæringen knyttet til bearbeiding og salg, utstyr og produkt og tjenesteleverandører.

Tilknyttet produksjonen innen havbruk og fiskeri i regionen var det i 2013 totalt 87 bedrifter. Hvor 34 var innen oppdrett, 8 innen bearbeiding og salg, 11 innenfor utstyr og 34 innen produkt og tjenesteleverandører. Sammenlignet med tall hentet fra 2016 ser vi at antall bedrifter innen produksjon av skalldyr har økt og er per 2016 7 stk. i Namdalsregionen.

Figur 3.1: Virksomheter i havbruksnæringen i Nord-Trøndelag (2013).

I 2016 ble det i Nord-Trøndelag produsert 94 695 tonn matfisk, hvor det er produksjon av Laks som dominerer i regionen i tillegg til produksjon av skalldyr. Ser vi på produksjonen over tid viser tabell 10 at produksjonen har økt sammenlignet med tall fra 2010 men at den er noe redusert de siste årene sammenlignet med tall fra 2012. Dette kan skyldes flere faktorer som både sykdom og økonomiske forhold som bedriftene må ta hensyn til.

I tillegg til produksjon av matfisk er det også en betydelig produksjon av settefisk i regionen, hvor regionen er en stor netto eksportør av settefisk.

Ser vi på tildelte konsesjoner for de ulike bedriftene i Namdalsregionen i figur 8 ser vi at regionen samlet sett innen produksjon av matfisk og skalldyr har tillatelse til å produsere totalt 246 692 tonn. Sammenligner dette med dagens produksjon ser vi at det er mulig med en dobling av dagens produksjon hvis man har optimale produksjonsforhold med tanke på miljø og økonomiske hensyn.

Tabell 3.10: *Produksjon av Matfisk i Nord-Trøndelag (tonn) (SSB, 2016).*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	82373	83416	121978	93147	104089	110584	94695
Laks	80162	80803	121526	92651	103572	109298	93968
Regnbueørret	0	0	-	-	0	-	:
Røye	0	:	-	-	0	-	-
Torsk	:	:	-	-	0	-	-
Kveite	:	:	-	-	0	-	:
Skalldyr	608	378	452	496	517	1286	487
Andre fiskearter	0	0	-	-	0	-	-

Av den totale produksjonen av matfisk i Nord-Trøndelag ser vi at totalt tap/svinn har økt over tid. For produksjon av laks har tap/svinn nesten doblet seg i 2016 sammenlignet med tall fra 2009.

Tabell 3.11: *Tap/svinn (1000 stk) i matfiskproduksjon i Nord-Trøndelag (SSB, 2016)*

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Laks	Totalt tap/svinn	1904	3445	4622	2980	3160	2271	2392	3891
	Død	1189	2211	1668	1496	1225	2098	2195	2490
	Rømming	19	0	:	-	85	0	15	11
	Andre årsaker	696	1234	2954	1484	1850	173	182	1390
Torsk	Totalt tap/svinn	378	:	341	:	-	0	0	:
	Død	152	:	185	:	-	0	0	:
	Rømming	42	:	:	:	-	0	0	:
	Andre årsaker	184	:	156	:	-	0	0	:
Andre fiskearter	Totalt tap/svinn	0	:	:	:	:	6	:	23
	Død	0	:	:	:	:	6	:	10
	Rømming	0	:	-	:	:	0	:	0
	Andre årsaker	0	:	:	:	:	0	:	12

I tabell 3.12 ser vi på sysselsetting i havbruk Nord-Trøndelag, hvorav av de aller fleste gjelder virksomheter i Namdal. Unntakene er i første rekke settefiskanleggene i Verran kommune (Salmar) og Levanger (Åsen Settefisk) hvor det til sammen er rundt 30 ansatte. Øvrig virksomhet kan plasseres i Namdalen.

Tabell 3.12: *Personer i arbeid innen produksjon av matfisk i Nord-Trøndelag (SSB,2016)*

Personer i arbeid	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Matfiskproduksjon	203	215	251	261	258	267	288	435
Klekkeri- og/eller settefiskproduksjon	123	141	145	155	127	127	135	146
Oppdrett av skalldyr	30	27	22	27	25	42	22	41
Arbeidsinnsats (1 000 timeverk)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Matfiskproduksjon	326	323	353	391	404	423	456	619
Klekkeri- og/eller settefiskproduksjon	156	170	216	221	181	182	216	243
Oppdrett av skalldyr	8	10	6	6	4	17	8	22

I 2016 var det totalt 622 personer ansatt innenfor produksjon av matfisk, settefisk og skalldyr i Nord-Trøndelag. Ser vi på antall ansatte over tid så har disse økt jevnlig fram til 2015 og hvor man det siste året har hatt en økning på totalt 177 sysselsatte. Denne økningen kan være et resultat av endret registrering av ansatte i virksomheter som driver med både oppdrett og slakteri/foredling.

I tabell 3.13 ser vi på produksjonsverdier i Nord-Trøndelag innen havbruk. Andre fiskearter enn laks og skalldyr har ikke registrerte tall i tabellen pga. svært lite omfang og/eller svært få virksomheter involvert.

Tabell 3.13: *Produksjon av matfisk i Nord-Trøndelag (1000 kr) (SSB, 2016).*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	2232621	1962601	2814555	2915244	3346011	3517949	4173527
Laks	2202546	1924111	2812918	2912929	3343105	3506660	4162946
Skalldyr	2497	2164	1637	2314	2906	11289	3057
Andre fiskearter	0	0	-	-	0	-	-

Produksjonsverdiene kom over 4 milliarder i 2016 etter betydelig vekst de siste 4-5 år.

3.5 Prosessering av landbruksbaserte produkter

Innen skogbruksrelatert prosessering kan vi inkludere Moelven Van Severen i Namsos med 68 sysselsatte innen trelast, Overhalla hus i Overhalla med 48 sysselsatte innen produksjon og oppsetting av trehus basert på bl.a. leveranser fra Moelven Van Severen, samt videreforedlingsbedriften Skogmo bruk i Overhalla med 7 sysselsatte med spesialiteter innen trykkimpregnerte kledning og konstruksjonslast. Utover flere aktører innen hogst og skogservice, som Namdalseid skogservice og Lierne Utmarksservice, er det enkelte bygdesager, som i Høylandet og Lierne.

Innen jordbruksbasert prosessering står det igjen få virksomheter etter nedleggelser av Norturas slakteri i Namsos og Tines meierier i Namsos og Nærøy. Synnøve Finden fant imidlertid grunnlag i å overta meierivirksomhet fra Tine, og tar imot og foredler 33 mill liter kumelk som de lager 3300 tonn ost fra. Tine har på sin side bare transport og rådgivning til melkebønder igjen av aktivitet i regionen.

Når det gjelder kornmottak og kraftforproduksjon er det betydelig aktivitet ved både Namdal kornsilo i Overhalla og Hundset Mølle i Namdalseid. Utover dette er det kun mindre virksomheter innen jordbruksrelatert lokalmat og gårdsturisme, med Skånali Gårdsysteri i Røyrvik og Kystlam i Rørvik, som to av de største.

Innen reindrift er det en del foredling av rein i Lierne, i Livilt og Lisnadder, men disse bruker også elg og andre dyreslag som råstoff i produksjonen. Andre former for tilleggsnæringer eller andre næringer basert på reindrift, har svært lite omfang i regionen.

3.6 Prosessering av fiskeri- og havbruksbaserte produkter

I Namdalsregionen har utnytting av naturressurser knyttet til havbruksnæringen vært viktig. Datagrunnlaget viser at denne næringen er i vekst og har medført vekst også i relatert næringsliv knyttet til slakting og foredling, samt produksjon og tjenesteyting.

Innenfor sektoren er det i dag tre slakterier innen laks og ørret med noe foredling (filèt) og en produsent av fiskeolje og fett fra fiskeavfall, samt tradisjonelt fiskemottak med noe foredling av fisken. Videre er det 8 bedrifter innen bearbeiding og salg av fisk, 11 innenfor utstyr og 34 innen produkt og tjenesteleverandører.

Alt av produksjon av skjell i Namdalen blir eksportert for videreforedling utenfor regionen.

3.7 Naturbasert reiseliv og opplevelsesnæringer

I gjennomgangen tar vi med tjenesteytende næringer som naturbasert reiseliv og opplevelsesnæring, som et eget og siste punkt. Disse tjenesteytende næringene kan inkluderes i en vid definisjon av bioøkonomi, jf. klassifiseringen til Mikkelsen (2017) og NMBU-forskerne Fredman og Haukeland (2017) konstatering av naturbasert reiseliv som en stadig viktigere del av bioøkonomien.

Namdalen har en rekke virksomheter som enten bruker eller er avhengig av fornybare naturressurser. Disse kan vi gruppere slik:

- Fiskebasert turisme i innlandsvann, elver og sjø, der det spesielt i sommersesongen er betydelig med tilreisende som leier overnatting i forbindelse med fiske. Flere av kommunene har også stort omfang av private hytter som er basert på fiskemuligheter og beliggenhet på kysten. Laksefisket er alene kalkulert til å stå bak 100 millioner kr i omsetning i regionen, se Stene et al. (2010), men beregningsgrunnlaget er av mye eldre dato. Verdiane av fiske i innlandsvatn og sjø, finnes det ingen kjente oversikter eller beregninger for. Det samme gjelder verdiane av hytteturisme, selv om det til en viss grad er gjort beregninger for enkeltkommuner som Lierne (Sand et al. 2015).
- Jaktbasert turisme, i hovedsak elg og rype, finnes det heller ingen kjente oversikter for på Namdalsnivå. Sand et al. (2015) viser verdier for Lierne kommune, mens Knutsen et al. (2017) beregnet tallgrunnlag om kjøttverdiene fra jakta ned på kommunenivå.
- Andre typer naturbasert reiseliv og opplevelsesnæring som safari, generell rekreasjon osv. Selv om de fleste virksomheter innen slike områder er kjent, foreligger det ikke oversikter for omfanget av aktivitet i disse virksomhetene.

4. MULIGHETER

I dette kapitlet går vi inn på områder hvor det ser ut til å være muligheter for ny næringsutvikling innen bioøkonomi i Namdal.

4.1 Innledning

Det ligger et betydelig potensial for økonomisk vekst, sysselsetting og verdiøkende aktiviteter i diversifiserte rurale områder gjennom bioøkonomien (Refsegaard et al 2018). For å realisere potensialet kreves teknologisk-, og ikke minst, institusjonell innovasjon (ibid), forstått som tilpassede lover, regler, reguleringer og virkemidler.

I dette kapitlet ser vi først og fremst på mulighetene som kan realiseres innen bioøkonomi. Vi går i liten grad inn på konkrete tiltak for næringsutvikling, slik f.eks. Sand et al. (2016) gjør i f.eks. næringsanalysen for Namsos.

4.2 Landbruk og landbruksbasert virksomhet

I Knutsen et al. (2017) finnes en omfattende kartlegging av landbruk og landbruksrelatert virksomhet ned på enkeltkommuner i Trøndelag. Denne viser at Namdalen opprettholder sin posisjon som en sterk melkeprodusent, men at det er svært lite omfang av foredlingsvirksomhet utover Synnøve Findens osteproduksjon og trelastproduksjonen til Van Severen i Namsos. Overhalla hus er et hederlig unntak, som viser at det er muligheter for mer verdiskaping enn det å selge produsere og selge trelast i regionen.

Innen skogrelatert virksomhet kan det være ytterligere muligheter for å utvikle ulike typer produksjon av spesielt bygningselementer, slik Sand og Stene (2016) argumenterer for i en markedsanalyse for bruk av tre i byggesektoren. Samtidig er det en stor utfordring for trelastproduksjon og videreforedling, at det har skjedd en nedgang i avvirkning i regionen. De store offentlige satsingene på Kystskogbruket og Arena Skog, blir her viktig i arbeidet for å bedre skognæringens rammebetingelser og stimulere næringslivet til innovasjon og verdiskaping i regionen.

Bioenergi basert på flis og trevirke kan også være en mulighet for økt verdiskaping. *En rekke gårdbrukere har satset på slike anlegg, i hovedsak for produksjon av varme til eget bruk, men økonomien i dette er ukjent på lokalt og regionalt nivå.* Riksrevisjonen peker i Dokument 3:9 (2017–2018) på at så vel endringer i virkemidler som vedvarende lave kraftpriser, ordningen med el-sertifikater og nedleggelser i treforedlingsindustrien har bidratt til å svekke rammebetingelsene for bioenergi i Norge.

Innen jordbruket foreligger det mulighet for økt verdiskaping innen både volumproduksjon og småskala nisjeproduksjon. Melkeproduksjonen er særdeles viktig å følge opp, slik at produsentene fornyer seg og klarer å produsere effektivt. Økt produksjon av storfekjøtt er her en annen mulighet for økt verdiskaping innen husdyrholdet. Sauekjøtt og kyllingkjøtt har som kjent svært krevende rammebetingelser i Namdalen, med hhv. rovdyrproblematikk og avstand til slakteri. For svinerkjøtt er

nærmeste slakteri på Steinkjer, slik at dette kan representere en mulighet for økt verdiskaping basert på (importert) kraftfôr. I et miljøregnestykket er en slik utvikling, lite ønskelig.

Det er betydelige muligheter innen ulike typer småskala produksjon. Avstander til større byer og kunder, er et hinder for slik utvikling. Samtidig er det nisjeprodukter fra alle verdens hjørner i butikkene, som tyder på at muligheter også skulle kunne realiseres i Namdalen. Om man klarer å selge inn betydningen av at det er produsert i Namdalen, vil det øke sannsynligheten for å lykkes. I så fall vil et samarbeid med annen matproduksjon i Namdalen og turisme, kunne bidra til at man lykkes med historiefortelling og markedsføring.

4.3 Fiskeri/havbruk og relatert virksomhet

Namdalskysten er lang og har flere gode fiskefelt, men man har likevel en stor nedgang innen den tradisjonelt sett store fiskerinæringen. Næringen er imidlertid fortsatt viktig på kysten som næringsvei i seg selv, som råstoffleverandør til fiskematproduksjonen i Vikna og som grunnlag for fiskebasert turisme. Dette viser muligheter for nye virksomheter innen fiske og turisme så vel som innen foredling av villfanget fisk.

Oppdrettsnæringen er voksende og nasjonalt har man store ambisjoner om vekst innen næringen. Om man regionalt får bukt med sykdom, utslipp og arealkonflikter, er det et stort potensiale i økt verdiskaping og sysselsetting i sektoren. Dette krever en bærekraftig ressursutnyttelse med redusert svinn og at restråstoff blir prosessert til å få en positiv økonomisk verdi. For å oppnå dette er det behov for økt kunnskap når det gjelder sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig vekst i næringen.

For å utvikle fiskeri og havbruk i en ønsket retning i tråd med Regjeringens bioøkonomistrategier, er det nødvendig å se på en bedre utnyttelse av biprodukter. I dag finnes det løsninger for utnyttelse av det verdipotensialet som finnes, men det er også et økende behov for kunnskap for å kunne identifisere nye mulige løsninger for en mer optimal utnyttelse av restråstoff.

En stadig sterkere bevissthet angående anvendelse og verdi av *restråstoffet fra bearbeiding av fangst* (hoder, slo og avskjær) og en økende oppdrettsvirksomhet har ført til at 70 % av restråstoffet videreforedles i Norden. Produktene som utvinnes fra restråstoffet er i hovedsak olje og proteinrikt tørrstoff som igjen brukes til fôrproduksjon. Vital Seafood Rørvik er et godt eksempel på en virksomhet som produserer høykvalitetsprodukter fra restråstoff i Namdalen. Vital mottar slakteavfall fra 3 slakterier i regionen og produserer olje og tørrstoff, men de ser også på muligheter for utvikling av flere høykvalitetsprodukt inn mot næringsmiddel og farmasøytisk industri.

En stor andel av fisken som blir produsert blir eksportert direkte til utlandet. Det er estimert at ca. 25 % av fisken består av slakteavfall. Større andel *videreforedling lokalt* vil kunne bidra til at en større andel av slakteavfallet kan videreforedles lokalt og gå inn i den regionale verdikjeden.

I dag går det meste av *slammet* som produseres innenfor sjøbasert oppdrett ut på sjøen, mens det ved landbaserte settefiskanlegg blir samlet opp. I dag har ikke dette slammet noen verdi og er et restråstoff som er en kostnad for bedriftene. Per i dag eksisterer det få løsninger for innsamling og bearbeiding av slam og produsentene må selv finne løsninger og flere er bekymret for kostnadsisen ved å sende store mengder slam på bil eller båt for videre bearbeiding. Flere studier viser at dette slammet er en verdifull ressurs som inneholder både energi og viktige næringsstoffer som nitrogen og fosfor og som kan være et verdifullt råstoff enten til jordforbedringsprodukt eller biogassproduksjon. Videreforedling av slam er fortsatt nytt, men det finnes mulige bruksområder for slam innen jordforbedringsprodukter, utnyttelse av slam til biogassproduksjon og slam som innsatsfaktor i andre produksjoner (betongproduksjon) samt forbrenning av slammet.

Innen produksjon av *alger* skjer det også mye spennende. Norge og Namdalsregionen er har naturlige fortrinn og gode forhold for produksjon av alger. En satsning i økomarin retning vil kunne skape et stort potensiale for produksjon av store mengder marin biomasse (som inneholder bl.a. proteiner og oljer) som er bærekraftig, og som vil kunne bli et viktig økologisk råstoff innen fremtidens industri, bidra til økte arbeidsplasser og verdiskaping i distriktet.

Det ligger også store muligheter knyttet til produksjon av *tang og tare* i oppdrettsintensive områder. I dag er tang- og tareproduksjonen hovedsakelig basert på høsting av vill tare, hvor det hentes opp ca. 200 000 tonn tare årlig fra havbunnen. I følge rapporten «Verdiskaping basert på produktive hav i 2050» har Norge et potensial til å produsere 20 millioner tonn tang og tare, noe som tilsvarer en årlig verdiskaping på 40 milliarder og etablering av arbeidsplasser.

I innlandet kan det være betydelige muligheter for *landbasert innlandsoppdrett* som det satses på i Lierne og Hedmark, se Fiskvik (2017). Anlegget i Lierne har konsesjon for årlig produksjon opptil 4000 tonn røye, og det ser nå ut til at flere aktører er interessert i å komme i gang med slik produksjon. Om Namdalen er tidlig ute og evner å bygge opp et miljø innen innlandsbasert oppdrett, kan man bygge opp konkurransemessige fordeler som realiserer en betydelig vekst i innlandsoppdrett.

Sektoren har de siste årene fått et kompetansesenter i Flatanger, med samling av oppdrett- og tjenesteytende firma under samme tak. Det arbeides nå med å etablere denne type sentre i både Ytre Namdal og Namsos, om enn noe ulike i innretning. Arbeidet med slike senter kommer av betydningen av kunnskap og kompetanse, og at det er viktig med et visst nivå på lokal samhandling for at man skal evne å utvikle seg best mulig. Dette gir økte muligheter for vekst både innen verdikjedene men også på tvers av sektorer.

4.4 Muligheter på tvers av sektorer

Ny kunnskap understreker viktigheten av å tilrettelegge for aktiviteter på tvers av næringene for å optimalisere det regionale vekstpotensialet (Fitjar et al. 2015, Sand et al. 2017). Det innebærer at næringens konkurranse- og bærekraft må skapes gjennom innovative kombinasjoner ved bruk av råvarer og restavfall på tvers av næringene, nye

produksjonsmåter og systemer, samt økt kapasitet til å utnytte kunnskap og ny teknologi effektivt.

Bioøkonomi genererer betydelige tekniske og institusjonelle innovasjonsmuligheter. Bioressurser er hovedsakelig lokalisert i rurale og kystområder. Tilgjengeligheten og produktiviteten til bioressursene i regionen varierer derfor mellom lokaliteter (naturlige forhold), forvaltning og eierskap. Ny og mer avansert teknologi og bruk av naturressurser på tvers av næringer vil føre til nye muligheter, men kan også føre til konkurrerende bruk/interessekonflikter. Deres utnyttelse kan derfor være gjenstand for konflikter og krever offentlig regulering for å prioritere bruk i forhold til bærekraftig bruk. Den potensielle bruken av bioressurser og tjenester knyttet til dette avhenger ikke bare av tilgjengelighet av land, sjø, innlandsvann, menneskelig og sosial kapital men også på klare institusjonelle ordninger og regulering, på tvers av flere skalaer og styringsnivåer, inkludert regionale og lokale tiltak. I Namdalen har det for eksempel vært tilfeller av lokale arealkonflikter mellom havbruksutbyggingsinteresser og reiselivsinteresser.

Refsegaard et al. (2018: 146) slår eksempelvis fast at: *“The potential utility of these bioresources and the products and services based on and developed from them thus depends not only on the availability of land, sea, inland waters, human and social capital but also on wise institutional arrangements and regulation, across multiple scales and levels of governance, including regional and local initiatives.”*

Evjen et al. (2017: 5) mener møtet mellom bioteknologi og moderne digitale verktøy kan gi store bioøkonomiske muligheter innen helse, havbruk, landbruk og industri i Norge. Forfatterne presenterer en «kartleggingsanalyse av et bredt utvalg virksomheter innenfor dette relativt nye området. Det er ikke tidligere gjort en helhetlig analyse av digital bioteknologi i Norge. Undersøkelsen avdekker status og behov innenfor marked og innovasjon»

Gjennom Foods of Norway, et senter for forskningsbasert innovasjon ved NMBU Ås som ble åpnet høsten 2015, har det kommet resultater som viser at gjærmel laget på basis av tare og restråstoff fra tre kan bli en viktig proteinkilde i dyrefor/forressurser (se for eksempel Bjergene 2017).

Fredman og Haukeland (2017) beskriver et nylig innvilget forskningsrådsprosjekt som skal utforske nøkkeltendenser for videreutvikling av naturbasert reiseliv i norsk bioøkonomi. De påpeker bl.a. at reiseliv spiller en stadig viktigere rolle i bioøkonomien. Potensialet for videre vekst er stort, slik også Elmahdy et al. (2017) dokumenterer. Fredman og Haukeland sier videre at mangfoldet er blitt større, blant annet som følge av globaliseringstrender og innføring av ny teknologi. Derfor trengs det mer kunnskap om ressurser og ressursbruk, etterspørselsstrukturer, marked- og markedstilpassede produkter, entreprenørskap og ledelse. Dette forskningsprosjektet ved NMBU viser bl.a. at det er betydelig med arbeid som kreves for å få til en kunnskapsbasert utvikling av naturbasert reiseliv i Norge. Dette gjelder også for Namdalen.

Høsten 2017 ble det klart at langsiktig finansieringen er på plass og en stor milepæl er nådd for en samlet reiselivssatsingen i Namdalen gjennom et eget destinasjonsselskap: «Gjennom flere år har Visit Namdalen vært finansiert som et utviklingsprosjekt med uforutsigbare inntekter og ingen fast ansatte (...). Det er nå klart at hele 11 av Namdalens 13 kommuner blir med på den nye forretningsmodellen, og det er rom for å ansette inntil to faste årsverk» (Kilde: Namdalsavisa 6.desember 2017). Dette kan være en samlende kraft for prioriteringer av innsatser på tvers av sektorer og kommunegrenser.

I Namdalen er det også etablert samarbeid på tvers av næringene knyttet til restprodukt som fiskeslam. Dette kan bidra til både økt økonomisk verdi av slammet og sysselsetting og verdiskaping i nye typer produksjon som kan oppstå. Denne type arbeid for å utvikle noe nytt, blir her viktig i en strategi for bioøkonomi i Namdal.

4.5 Foreslåtte mål og innsatsområder i Namdalen

I strategirapporten til Grøttheim (2018) foreslås følgende innsatsområder for å utvikle bioøkonomien i Namdal:

- Innsatsområde 1: Bidra til generell økt kompetanse om bioøkonomi ved å bl.a. samhandle med skoleverket, næringslivet og profilere og arrangere møter.
- Innsatsområde 2: Utnytte større del av tilgjengelig biomasse i Namdalen ved å øke kunnskapen om tilgjengelig biomasse og restråstoff, samt utfordre og involvere næringslivet i lærings- og utviklingsnettverk.
- Innsatsområde 3: Øke verdien av tilgjengelig biomasse ved å benytte den til mer verdifulle produkter ved å bringe inn spisskompetanse og stimulere til økt lokal foredling.
- Innsatsområde 4: Optimalisere produksjon og ressursutnyttelse av biomasse ved å øke kunnskapen, samhandlingen og investere i infrastruktur.
- Innsatsområde 5: God tilrettelegging for nye næringer med offentlig innkjøpspolitikk og økt kunnskap om arealverdier som grunnlag for offensiv arealpolitikkbruk av areal,
- Innsatsområde 6: Bidra til å økt kunnskap og forskning innenfor bioøkonomi i og for Namdalen ved å bevisstgjøre næringsliv og koble næring og forskning.
- Innsatsområde 7: Stimulere innovasjon og entreprenørskap med et mer spesialisert veiledningsapparat samtidig som man arbeider for bedre rammebetingelser fra sentrale myndigheter.

Disse innsatsområdene bygger på innspill fra aktører i Namdal, den kunnskap vi har gått gjennom her og nasjonale og regionale satsinger. På områder det nevnes behov for økt kunnskap, finner vi svært lite systematisert kunnskap som grunnlag for videre arbeid. Dette gjelder f.eks. arealpolitikken, der utslipp og konsekvenser av dagens produksjon i liten grad er dokumentert slik at det blir vanskelig å vurdere hvordan arealene alternativt kunne vært brukt.

Den nylig fusjonerte Trøndelag fylkeskommune har lansert strategi for innovasjon og verdiskaping i regionen, et tilhørende virkemiddelprogram for prioriteringer av de

regionale utviklingsmidlene og et handlingsprogram 2018-2019 for strategien (Trøndelag fylkeskommune 2017 og 2018a-b). Her skisseres et rekke virkemidler, mål, strategier og tiltak innenfor flere relaterte satsingsområder: Bioøkonomi, Sirkulærøkonomi, Havrom, Opplevelsesøkonomi og Smarte samfunn – som alle underbygger og har relevans for bærekraftige, effektive og lønnsomme bioressursbaserte satsninger i de 14 kommunene og Namdalsregionen som sådan. De foreslåtte innsatsområdene i Namdal har slikt sett godt grunnlag og forankring i Trøndelagsstrategiene.

5. IMPLIKASJONER OG KONKLUSJONER

I dette kapitlet går vi kort gjennom hovedfunn i rapporten og mulige implikasjoner for videre arbeid med å utvikle relevante tiltak i regionen.

5.1 Bioøkonomi er allerede sentralt i Namdalen

Gjennomgangen viser betydelige arealer og produksjon innen bioøkonomi i Namdalen. Dette gir et godt grunnlag for videre arbeid med å utvikle tiltak som kan bidra til å realisere mulighetene som foreligger. Bærekraft er imidlertid et vesentlig moment som det trengs økt kunnskap om når det gjelder de tre dimensjonene samfunn-, miljø og økonomi. Spesielt det med økt produksjon kan her være problematisk å realisere, om man ikke finner en god balansen mellom disse hensynene.

Hasenheit et al (2016:4) peker på samfunnsmessige, miljømessige og økonomiske (u)intenderte effekter/impact av prioriteringer og satsinger på bioøkonomi. Disse kan forekomme langs hele verdikjeden til biobaserte produkter og kan knyttes til produksjon av biomasse, til bioraffineri (og tilhørende) prosesser, og til de faktiske egenskaper og effekter av de nye, bio-baserte produktene. Dette er aspekter som blir viktig å ha mente ved prioriteringer og iverksetting av tiltak og satsninger i Namdal: Enkeltprodukter og -prosesser kan ha flere virkninger, som også påvirkes av faktorer som ikke er relatert til de respektive produkter eller prosesser.

5.2 Involvering og inkludering blir viktig

Det brede spekteret av mulige effekter for en bioøkonomisatsing, underbygger poenget om at det er avgjørende å involvere grupper (interessenter/berørte) og innbyggere i arbeidet med å utvikle strategier for å fremme en biobasert økonomi. Hasenheit et al (2016:4) mener at spesielt fem aspekter understreker viktigheten av bred inkludering i arbeidet:

- Muligheter for å skape engasjement blant interessenter og offentlige aktører i styringen av bioøkonomien, avhenger av lokal aktivitet.
- Effekter på distriktsutvikling avhenger av at en stor del av befolkningen drar nytte av prioriteringer som gjøres.
- Samhandling mellom brede grupper av interessenter og ulike offentlige aktører, blir avgjørende for å skape felle forståelse og for adressering av verdikonflikter.
- Ta i bruk eksempler på god praksis på en bedre måte: Det er eksempelvis flere bevis på god involvering av innbyggere og bedrifter i avfallshåndtering.
- Et bredt samarbeid mellom beslutningstakere, forskere, det sivile samfunn og frivillige organisasjoner er nødvendig for å sikre en helhetlig tilnærming til en inkluderende, bærekraftig og ambisiøs bioøkonomi.

Ikke minst er det avgjørende å promotere standarder som sikrer bærekraftig produksjon og nye/tilpassede reguleringer for å håndtere de eventuelt negative effektene av å satse

på spesifikke bio-baserte produkter i det regionale næringsutviklingsarbeidet (jf. Hasenheit et al. 2016, Refsegaard et al. 2018).

5.3 Kunnskapsfokuset er avgjørende

Slik det diskuteres i Sand et al. (2017) og kunnskapsgrunnlaget for innovasjonspolitikken i Trøndelag, er kunnskap blitt den desidert viktigste produksjonsressursen i økonomien. Det er imidlertid betydelige mangler ved kunnskapsgrunnlaget både nasjonalt og regionalt. Om en region som Namdal skal lykkes i bioøkonomisatsingen, er det avgjørende at sentrale deler av satsingen er tilstrekkelig kunnskapsbasert. Dette krever tiltak som stimulerer til økt samhandling mellom forskningsmiljø og næringsliv i regionen.

6. LITTERATUR

- Belbo, H. og Fisknes, G. (2012). Flisfyring i Nord-Trøndelag 2012. Brukerundersøkelse. Rapport 16/2012. Norsk institutt for Skog og landskap.
- Bjergene, L (2017). Can piglets eat trees? <https://www.nmbu.no/en/news/node/30564> lastet mars 2018.
- Bugge, M., Hansen, T., Klitkou, A. (2016). What is the bioeconomy? A review of the literature. Sustainability 2016, 8, 961.
- Dokument 3:9 (2017–2018). *Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes satsing på bioenergi for å redusere utslipp av klimagasser*, overlevert Stortinget 5. april.
- Elmahdy, Y. M., Haukeland, J. V., & Fredman, P. (2017). Tourism megatrends, a literature review focused on nature-based tourism. MINA fagrapport 42. NMBU.
- EC (2005). New Perceptives on the Knowledge-Based Bio-Economy. European Commission, Brussels, Belgium.
- EC (2012). Innovation for Sustainable Growth: A Bioeconomy for Europe; COM 2012 final. European Commission, Brussels, Belgium.
- EC (2011). Bio-Based Economy for Europe: State of play and Future Potential – Part 2; DG Research and innovation, European Commission: Luxembourg, Belgium.
- El-Chichakli, B., von Braun, J., Lang, C., Barben, D., & Philp, J. (2016). Five cornerstones of a global bioeconomy. Nature, 535(7611), 221-223.
- Evjen, T.J., Dick, G., Skogli, E. Høiseth-Gilje, K. Jakobsen, K. & Taskén, K. (2017). Den digitale bioteknologien i Norge Muligheter for verdiskaping, kompetansebehov og utfordringer i næringsutvikling. Rapport. Senter for Digitalt Liv.
- Fitjar, R.D., J. K. Fosse, E. Hauge, A. Isaksen, S-E. Jakobsen, R. Normann og B. Timmermans (2015): Regional satsing for mobilisering og kvalifisering av forskningsbasert innovasjon. FoU-rapport nr. 5/2015. Agderforskning.
- Fiskvik, J. (2017): Presentasjon Trysilvassdraget Skogeierlag 28.11.2017. John Fiskvik, Rendalsfisk.
- Fiskeridirektoratet (2017). Statistikk for akvakultur. <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Statistikk-akvakultur/Statistiske-publikasjoner/Statistikk-for-akvakultur> (hentet: 20.04.2018).
- Fiskeridirektoratet (2018). Akvakulturregisteret – per 16.04.2018. <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Registre-og-skjema/Akvakulturregisteret> (hentet: 20.04.2018).
- Forskningsrådet (2016). [Dette er bioøkonomi](#). Publisert 3.3.2016 av sideansvarlig Mari Susanne Solerød.
- Fredman, P., & Haukeland, J. V. (2017). Megatrender og trender i naturbasert reiseliv.

- Gibbs, D. & O'Neill, K. (2017). Future green economies and regional development: a research agenda. *Regional Studies* vol. 51. No. 1. pp. 161-173
- Grøttheim, B.T. (2018): Bioøkonomi i Namdalen. Forslag til regional strategi. TFoU-arbeidsnotat 2018:110. Arbeidsutkast 20.4.2018.
- Hansen, L. & Bjørkhaug, H. (2017). Visions and Expectations for the Norwegian Bioeconomy. *Sustainability* 2017, 9, 341
- Hasenheit, M., Gerdes, H., Kiresiewa, Z., & Beekman, V. (2016). D2. 2: Summary report on the social, economic and environmental impacts of the bioeconomy. European Union.
- Hetemäki, L., Hanewinkel, M., Muys, B., Ollikainen, M., Palahí, M., Trasobares, A., ... & Potočník, J. (2017). Leading the way to a European circular bioeconomy strategy. *European Forest Institute: From Science to Policy*, 5.
- Hillestad, M.E. (2017). Bioøkonomien – strategier i USA og EU. Rapport 4 — 2017. Oslo, Agri Analyse
- Hillestad, M.E., Knutsen, J.K. Dalen, K. Qvenild, M. (2016). Oljen som inspirasjon for bioøkonomien. Rapport 4 – 2015. Agri Analyse, Sintef
- Knutsen, H., Sand, R., og Kårstad, S. (2017). *Kunnskapsgrunnlag for trøndersk landbruk*. Nibio-rapport 3/154/2017. Bergen: Norsk institutt for bioøkonomi.
- Maciejczak, M. (2017). Bioeconomy as a Complex Adaptive System of Sustainable Development. *Marketing*, 2(2).
- McCormick, K., & Kautto, N. (2013). The bioeconomy in Europe: An overview. *Sustainability*, 5(6), 2589-2608.
- Mikkelsen, E. (2017). Value added in the Norwegian Bioeconomy. Norut-report 8/2017. Tromsø, Norut.
- Mikkola, N., Randall, L. & Hagberg, A. (eds.) (2016). *Green Growth in Nordic Regions: 50 ways to make it happen*. Stockholm, Nordregio.
- NFD (2016). Kjente ressurser – uante muligheter. Regjeringens bioøkonomistrategi. Nærings- og fiskeridepartementet, Oslo.
- OECD (2009). *The bioeconomy to 2030: Designing a Policy Agenda, Main Findings; Organisation of Economic Cooperation and Development*. Paris, France.
- Refsegaard, K. Teräs, J. Kull, M., Oddson, G., Jøhannesson, T., Kristensen, I. (2018). The rapidly developing Nordic bioeconomy. I: Grunfelder, J. Rispling, L. & Norlén (eds). *State of the Nordic Region 2018*. Copenhagen, Nordic Council of Ministers. pp. 146-159.
- Rönnlund, I., Pursula, T. Bröckl, M. Hakala, L. Luoma, P., Pathan, A. & Pallesen, B.E. (2014). Creating value from bioresources. *Innovation in Nordic Bioeconomy*. Nordic Innovation Report 2014:01, Oslo, Nordic Innovation.
- Sand, R., E. Carlsson, B.T. Grøttheim og M. Stene: Næringsanalyse for Namsos Kommune. Rapport 2016:13. Steinkjer: Trøndelag Forskning og Utvikling AS.

- Sand, R., M. Lerfald og M. Stene: Ringvirkninger av jakt og fiske i Lierne. Rapport 2015:12. Steinkjer: Trøndelag Forskning og Utvikling AS.
- Sand, R. og M. Stene (2016): Verdiskapingsmuligheter ved satsing på økt trebruk i byggemarkedet. Notat 2016:2, Trøndelag Forskning og Utvikling, Steinkjer.
- Sand, R. Carlsson, E., Finne, H. Steen, M., & Vik, L.H. (2017). Kunnskapsgrunnlag for verdiskaping i Trøndelag. TFoU-rapport 2017:10. Steinkjer, Trøndelag Forskning og Utvikling AS.
- Schmid, O., Padel, S., Halberg, N., Huber, M., Darnhofer, I., Micheloni, C., Koopmans, C., Bügel, S., Stopes, C., Willer, H., Schlüter, M. & Cuoco, E. (2009). Strategic research agenda for organic food and farming. Technology Platform Organics. IFOAM EU Group. Brussels, www.tporganics.eu
- Schmid, O., Padel, S., & Levidow, L. (2012). The bio-economy concept and knowledge base in a public goods and farmer perspective. *Bio-based and Applied Economics*, 1(1), 47-63.
- Scordato, Lisa; Bugge, Markus M. ; Hansen, Teis; Tanner, Anne Nygaard; Wicken, Olav (2017). Policies for system change: the transition to the bioeconomy. Paper presented at EU-SPRI 2017, Vienna, Austria.
- SSB (2016). Akvakultur. <https://www.ssb.no/fiskeoppdrett> (hentet: 20.04.2018).
- Stene, M., A.S. Haugset og R. Sand (2010): Evaluering av utviklingsprosjektet laksefiske i Namsen 2006+. Notat 2010:2. Trøndelag Forskning og Utvikling.
- Trøndelag fylkeskommune (2017). Et verdiskapende Trøndelag. Strategi for verdiskaping og innovasjon i Trøndelag. Fylkestinget i Trøndelag desember 2017.
- Trøndelag fylkeskommune (2018a). Virkemiddelprogram – Prioritering av Trøndelag fylkeskommunes regionale utviklingsmidler gjennom strategi for innovasjon og verdiskaping i Trøndelag. Vedtatt av Hovedutvalg for næring i Trøndelag fylkeskommune (TRFK), sak 8/18, den 13.02.2018.
- Trøndelag fylkeskommune (2018b). Handlingsprogram 2018-2019 – for strategien Et verdiskapende Trøndelag. Vedtatt av Hovedutvalg for næring 13.2.2018
- Urmetzer, S., & Pyka, A. (2017). Varieties of knowledge-based Bioeconomies. In Knowledge-Driven Developments in the Bioeconomy (pp. 57-82). Springer.
- Westra, L., Gray, J. & D'Aloia, A. (2016). The common good and ecological integrity. Human rights and the support of life. New York, UAD: Earthscan.

Per Otto Furre
po.furre@gmail.com

Dato
24.09.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/227-0 / L40

Saksbehandler / tlf.
Annette T. Pettersen / 468 81 079

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap. 5 §2 pkt.3, PBL, NML

Saksnr: 35/18

16/2/3-søknad om dispensasjon til oppsett av tilbygg gnr 16 bnr 2 festnr 3 Per Otto Furre mfl.

Viser til deres dispensasjonssøknad om tilbygg til bolig, bygningsnummer 186910850 på gnr 16 bnr 2 festnr 3 samt tillatelse til tiltak. Tilbygget har BRA på 12,6 kvm og er inngangsparti.

Nabovarsel er signert og det er samtykket til tiltaket.

I gjeldende arealplan ligger tiltaket innenfor området LNF R a området med hensynssone H550-UKL. I retningslinjer pkt. 5.30 for LNF R a området gis det åpning for dispensasjon i bebygd område, så lenge det er innenfor de bestemmelser angitt for LNF R b område.

Vurdering

Tilbygg til bolig i LNF R a område er innenfor samlet BYA tillatt for LNF R b område på 400 kvm.

Byggesaken er i henhold til PBL § 20-2b) og § 21-3.

Det er ingen kommentarer eller merknader til planen om bygging av tilbygget fra naboer.

Saken er av en slik karakter, at det ikke vil være en risiko for naturmangfoldet og §§ 8-12 i naturmangfoldloven er vurdert i denne saken.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak: **I hht. delegasjonsreglementet kap.5 §2 pkt. 3, PBL § 19 gis det dispensasjon fra forbud mot bygging i LNFR a område med hensynssone H550-UKL jfr pkt. 5.30 i retningslinjene. I hht. delegasjonsreglementet kap.5 §2 pkt.3, PBL§20-2b gis det tillatelse til tiltak, tilbygg på eksisterende bolig, bygningsnummer 186910850 gnr 16 bnr 2 festnr 3, tiltakshaver Per Otto Furre.**

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67	74 38 70 00	74 38 70 10	4468 09 04690	944 484 574
7994 Leka	E-post: post@leka.kommune.no		Hjemmeside: www.leka.kommune.no	

Det gis melding til kommunen når tiltaket er ferdig.

Dersom ikke tiltaket er gjennomført innen tre år etter at samtykke til tiltaket er gitt, faller samtykket bort.

Gebyrer og avgifter

Dispensasjon kr 2100,-

Faktura ettersendes

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Med hilsen

Solveig Slyngstad
rådmann

Annette T. Pettersen
konsulent

Kopi sendes
Vidar Furre, herlaug1963@gmail.com

Louise Holmberg
louiseholmberg81@gmail.com

Dato
27.09.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/23-0 / 231

Saksbehandler / tlf.
Annette T. Pettersen / 468 81 079

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap 5 §1a

Saksnr: 31/18

17/71-vedrørende fritak for kommunale avgifter gnr 17 bnr 71 Tor Martin og Louise Holand

Viser til Deres søknad om fritak av kommunale avgifter gnr 17 bnr 71.

Saksopplysning

Leka kommune vedtok i k-sak 67/07 retningslinjer for fritak av kommunale avgifter. Vedtaket er fattet jfr. nevnte retningslinjer.

Vurdering

Med bakgrunn i informasjon i søknaden, blir kommunale avgifter som følgende:

Feiing: Fritak

Avgift kloakk: Fritak

Søkere er pliktig til å melde eventuelle endringer i anledning saken.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak: **I hht delegasjonsreglementet kap 5 §1a blir det gitt fritak for kommunale avgifter fra 01.05.2018.**

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67	74 38 70 00	74 38 70 10	4468 09 04690	944 484 574
7994 Leka	E-post: post@leka.kommune.no		Hjemmeside: www.leka.kommune.no	

Med hilsen

Annette T. Pettersen
konsulent

Jacob Sandvik
Leknessjøveien 79
7994 LEKA

Dato
28.09.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/42-0 / V18

Saksbehandler / tlf.
Kristin Floa / 950 31 415

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap V§2-13

"Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket" gitt av Landbruksdepartementet 04.02.04, med endringer 2015-2017. Kommentarer til forskriften, rundskriv 13/2017 fra Landbruksdirektoratet. Overordnede retningslinjer for prioritering av søknader om SMIL-tilskudd i Leka kommune (f-sak 19/18) 14.03.18.

Saksnr: 34/18

Jacob Sandvik - Innvilgning av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket - gammel kulturmark på Flyan - gnr 14 bnr 5

Saksopplysning

Det søkes om tilskudd til istandsetting av gammel kulturmark ved rydding og inngjerding til beite med storfe. Total kostnad er beregnet til kr. 37194. Omsøkt tilskudd er kr. 22316. Det skal sette opp strømgard (890 meter) med adkomst fra eksisterende beiteområde ved Sjøhaugen. Omsøkte tiltak omfatter et areal på ca 40 da bestående av gammel slåtte- og beitemark. I dag er området kartlagt som jorddekt fastmark (7 da), myr (5,5 da) og skrinne fastmark. Deler av den skrinne fastmarka har mye berg i dagen. Området har vært ute av bruk i lang tid og deler av området er preget av gjengroing med høge urter og lauvtrær.

Vurdering

Ut fra et landbruksfaglig ståsted er det ønskelig at gammel beitemark tas i bruk igjen. Området «Flyan» er gammel slåtte og beitemark som er i ferd med å gro igjen. Tiltak for å restaurere vurderes å være i tråd med formålet med forskriften.

Brukeren planlegger å etablere beite for kviger og ammekyr med kalv. Det er viktig at beitetrykket tilpasses beitegrunnlaget for at skjøtselen skal ha effekt. Deler av området er skrin fastmark med lynghei og mye berg i dagen. Dette gjelder 40-50 % av arealet som vil falle utenom ordningen. For brukeren er det likevel hensiktsmessig å ta arealet med for å knytte området sammen med beiteområdet i sørvest (Sjøhaugen), samt at dette gir besparelser mht etablering av gjerdetrasè og bergboring. Utgjerding blir fordyrende og upraktisk.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak:

Ihht til delegasjonsreglementets kap.V §2-13, «Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket» innvilges søknaden med et engangstilskudd på kr 22 097.-

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67	74 38 70 00	74 38 70 10	4468 09 04690	944 484 574
7994 Leka	E-post: post@leka.kommune.no		Hjemmeside: www.leka.kommune.no	

Tilskuddet er gitt til tema; gammel kulturmark (jfr Ldir rundskriv 13/2017):

Tema	Tiltak	Godkjent kostnads-overslag	Godkjent tilskudds-grunnlag	Tilskudds sats %	Tilskudd
Gammel kulturmark	Gjerding, materialer	8584	8584	50	4292
	Gjerding, arbeid	11110	11110	50	5555
	Rydding av trasè/ rydding av gammel beite / utkjøring	17500	17500	70	12250
Sum		37194	37194		22097

Søknadene vurderes å være i tråd med formålet med forskriften. Vi imøtekommer søknaden og dekker inntil 50% av godkjent kostnadsoverslag på gjerding og 70% på rydding, jfr lokale retningslinjer.

Arbeidsfrist: Tiltaket skal være gjennomført innen (tre år fra innvilgning) 01.10.2021.

Vilkår: Vilkårene for innvilgningen er gitt i SMIL-forskriften.

Tilskuddsmottaker er selv ansvarlig for å innhente samtykke etter de lover og regler som tiltaket faller inn under.

Råd og veiledning ved gjennomføring

Gammel kulturmark

- Gammel kulturmark er preget av samspill mellom åpent areal, kantsoner, enkelttrær, tregrupper og skog. Mangfold i vegetasjonen gir rom for mangfold i dyrelivet. Insekter, fugler og andre dyr tilhører et artsrikt beite. Gode tiltak er derfor å la kantsoner stå igjen (spesielt langs eiendomsgrenser), sette igjen enkelttrær og tregrupper, men rydde småkratt og la det meste av beitelandet være åpent.
- Det er spesielt viktig at gamle trær får stå igjen, da disse representerer tilholdsstedmatauke for mange arter. Samtidig viser det lang tids bruk.
- Tidlig beiteslipp er avgjørende for å hindre/reducere oppslag av uønsket vegetasjon.
- Om mulig er pussing av beite i august gunstig for å unngå tuver og høge urter.
- Oppdeling av store beiteareal i teiger kan være gunstig både for å hindre oppslag av uønsket vegetasjon og sikre god avbeiting. Det er også gunstig for det botaniske mangfoldet, artene får blomstre i fred mens det er beitestopp.

Utbetaling

Fylkesmannen utbetaler tilskuddet etter skriftlig anmodning fra søker til kommunen. Engangstilskudd utbetales når tiltaket er gjennomført. For engangstilskudd over kr 10.000 kan det foretas delutbetalinger etter hvert som tiltaket blir utført. Ved anmodning om delutbetaling skal rapport om framdrift av prosjektet legges ved. Minst 25 % av tilskuddet holdes tilbake til arbeidet er fullført og regnskapssammendrag er levert og godkjent av kommunen. Det skal føres regnskap med oversikt over alle utgifter, egen arbeidsinnsats, ekstern finansiering og dugnadstimer. Regnskap med regnskapssammendrag og alle bilag leveres kommunen ved anmodning av sluttutbetaling.

Kontroll: Kommunen, Fylkesmannen, Statens landbruksforvaltning eller Riksrevisjonen kan iverksette kontroll av tiltaket. Tilskuddsmottaker plikter å gi alle nødvendige opplysninger som kreves i denne forbindelse.

Tilbakebetaling: Tilskuddet kan kreves tilbakebetalt, helt eller delvis, dersom det oppstår forhold som er i strid med forutsetningene for innvilgning av tilskudd.

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Med hilsen

Kristin Floa
landbruksveileder

kopi: Fylkesmannen i Trøndelag, landbruksavdelingen

Reidun Gudding Jacobsen
Gongstøveien 25
7994 Leka

Dato
28.09.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/42-0 / V18

Saksbehandler / tlf.
Kristin Floa / 950 31 415

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap V§2-13

"Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket" gitt av Landbruksdepartementet 04.02.04, med endringer 2015-2017. Kommentarer til forskriften, rundskriv 13/2017 fra Landbruksdirektoratet. Overordnede retningslinjer for prioritering av søknader om SMIL-tilskudd i Leka kommune (f-sak 19/18) 14.03.18.
Saksnr: 33/18

Reidun Gudding Jakobsen -Innvilgning av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket - Gnr 17 bnr 2 Husbybakkan Gård

Saksopplysning

Søknaden gjelder bekjemping fremmed art – sitkagran på eiendommen Husbybakkan. Søknaden omfatter hogst og rydding av et bestand med storvokst sitka, ca 6 da. Kostnad for tiltaket er beregnet til kr. 78.000,-. Det søkes SMIL- tilskudd på kr 54.000-. Tiltaket planlegges gjennomført innen 2020.

Vurdering

Brukeren har som mål å bekjempe sitkagran, åpne landskapet og gjenskape kystlynghei og verdifull beitemark på gården. Det er plantet sitkagran på flere skogteiger på gården. Store deler av dette arealet har i tidligere tider vært åpen kystlynghei og innmarksbeiter.

Brukeren ønsker å sette i gang tiltak for bekjemping. Hogsten av sitkagrana inkludert rydding av kvist er kostnadsberegna til kr. 78000,-. Virket som blir tatt ut har en egenverdi som ved eller materialer. Arealet som blir hogd vil etter hogst få en verdi som beiteareal. Arbeid med fjerning av sitkagran er arbeids/kostnadskrevende og virket vil ikke ha en salgsverdi utover ved og evt. materialer til eget bruk.

Arealet ligger i nærheten av flere registrerte fornminner (gravhaug og leidangsnausttuft) ca. 30 – 160 meter avstand, men tiltaket kommer ikke i konflikt med kulturminnene.

Etter søk i database for naturverdier ser det ikke ut til at tiltaket kommer i konflikt med verdier beskytta av naturmangfoldloven. Det er et prioritert mål å fjerne sitkagran som fremmed art i verdifulle kulturlandskap. Det er igangsatt arbeid med kartlegging og skjøtelsplan for verdifull kulturmark på gbnr 17/1, 2 og 3.

Tiltaket vurderes å være i tråd med formålet med ordningen og strategien for bekjemping av fremmede arter. I hht til retningslinjene kan det gis tilskudd på inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. I særlige tilfeller som medfører stor ulempe eller merarbeid for søker, kan kommunen gjøre unntak og gi høyere tilskudd.

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67 7994 Leka	74 38 70 00 E-post: post@leka.kommune.no	74 38 70 10	4468 09 04690 Hjemmeside: www.leka.kommune.no	944 484 574

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak: *Søknaden innvilges et engangstilskudd på inntil kr 54600,- og 70 % av godkjent kostnadsoverslag.*

Tema	Tiltak	Godkjent Kostnads-overslag	Godkjent Tilskudds-grunnlag	Tilskudds Sats %	Tilskudd
§5 kultur-landskap	Hogst, rydding og bortkjøring	78000	78000	70	54600
Sum		78000	78000	70	54600

Vilkår for tilskudd

Vilkårene for innvilgningen er gitt i SMIL-forskriften. Tilskuddsmottaker er selv ansvarlig for å innhente samtykke etter de lover og regler som tiltaket faller inn under.

1. Tiltaket bør ha en varighet på minst tre år, hvor oppfølging av skjøtsel inngår i tiltaket.
2. Tiltaket skal registreres og dokumenteres i artskart/ artsobservasjoner, både i oppstarten av tiltaket og for oppfølging, for å kunne få utbetalt tilskuddet.
3. Kommunen skal motta årlig rapport på oppfølging av tiltaket.

Krav til dokumentering i artskart eller artsobservasjoner

- Lokaliteten skal kartlegges for antall planter
- Lokaliteten skal koordinatfestes med GPS-punkt, og flate skal tegnes inn
- Det skal tas bilder som legges inn i artsdatabasen før og etter tiltak
- Lokaliteten skal overvåkes jevnlig etter oppstart av behandling, og det skal dokumenteres effekt og overlevelse i artsdatabasen for hvert år.

Arbeidsfrist

Tiltaket skal være gjennomført innen (tre år fra innvilgning) 01.10.2021.

Utbetaling

For å få utbetalt tilskudd, må du sende skriftlig anmodning om dette til kommunen. Det kan foretas delutbetaling etter hvert som prosjektet/tiltaket utføres, men minst 25 % av tilskuddet holdes tilbake til prosjektet/tiltaket er fullført. Ved anmodning om delutbetaling skal rapport om framdrift av prosjektet legges ved. Anmodning til kommunen om sluttutbetaling skal følges av sluttregnskap. Du bør derfor dokumentere oversikt over alle utgifter, egen arbeidsinnsats og dugnadstimer (timelister) og evt. annen ekstern finansiering.

Kontroll

Kommunen, Fylkesmannen, Statens landbruksforvaltning eller Riksrevisjonen kan kreve nødvendige opplysninger og kontrollere at bruken av tilskuddet er i tråd med forutsetningene kommunen har lagt til grunn ved innvilgning av tilskuddet. Du plikter å gi alle nødvendige opplysninger som kreves i denne forbindelse.

Tilbakebetaling

Kommunens vedtak kan omgjøres, og tilskuddet kan kreves tilbakebetalt, helt eller delvis, dersom det oppstår forhold som er i strid med forutsetningene for innvilgning av tilskuddet.

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Med hilsen

Kristin Floa
landbruksveileder

kopi: Fylkesmannen i Trøndelag, landbruksavdelingen

Tove Kvaløy
Tove.Kvaloy@gmail.com

Dato
08.10.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/250-0 / 17/34

Saksbehandler / tlf.
Annette T. Pettersen / 468 81 079

Hjemmel: Delegasjonsreglementets kap 5 §2 pkt 6 § 3, PBL, NML

Saksnr: 36/18

17/34-tillatelse til tiltak riving av garasje og fasadeendring av bolig gnr 17 bnr 34, Tove Kvaløy

Viser til Deres søknad om riving av garasje bygningsnummer 186903803 og fasadeendring av bolig, bygningsnummer 186903781.

Garasjen er falleferdig og ønskes derfor revet.

Fasadeendring på bolig består i å skifte stuevinduer samt endring av verandadør.

Tiltaket er innenfor området Bebyggelse og anlegg, B6 Husby –sør.

Naboer har samtykket til tiltaket.

Vurdering

Rivning av garasjen er i hht PBL § 20-2 e og § 21-3.

Jfr Tek 10 § 9-6 er det ikke behov for avfallsplan, men avfall må taes hånd på en forsvarlig måte og leveres til godkjent avfallsmottak.

Fasadeendring er i henhold til PBL § 20-1c) og § 20-4.

Tiltakene er i tråd med gjeldende arealplan.

Saken er av en slik karakter, at det ikke vil være en risiko for naturmangfoldet og §§ 8-12 i naturmangfoldloven er vurdert i denne saken.

Tiltaket er i tråd med gjeldende arealplan.

Saken er av en slik karakter, at det ikke vil være en risiko for naturmangfoldet og §§ 8-12 i naturmangfoldloven er vurdert i denne saken.

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67 7994 Leka	74 38 70 00 E-post: post@leka.kommune.no	74 38 70 10	4468 09 04690 Hjemmeside: www.leka.kommune.no	944 484 574

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak:

I hht delegasjonsreglementet kap. 5 § 2 pkt. 3 § 3, PBL, godkjennes søknad om riving av garasje.

I hht delegasjonsreglementet kap. 5 § 2 pkt. 3 § 3, PBL kap. 20 gis det tillatelse til fasadeendring som beskrevet.

Det gis melding til kommunen når tiltakene er ferdig.

Dersom tiltakene ikke er gjennomført innen tre år etter at samtykket til tiltaket er gitt, faller samtykket bort.

Gebyrer og avgifter

Bygningsgebyr i h.h.t PBL

kr 840,-

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Med hilsen

Annette T. Pettersen
konsulent

Kopi
Trine Olsen, Frøvikveien 309, 7994 Leka
Sverre Johan Jakobsen, Frøvikveien 39, 7994 Leka

Dato
09.10.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/71-0 / 416

Saksbehandler / tlf.
Tove Kvaløy / 909 74 041

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap V § 3

Saksnr: 57/18

Trine Olsen - tilkallingsvikar kjøkkenet ved Leka sykestue

Saksopplysning

Det er behov for tilkallingsvikarer for å dekke opp ved uforutsett/ikke planlagt fravær blant kjøkkenpersonalet.

Trine Olsen har vært engasjert som kjøkkenmedarbeider en periode.

Vurdering

Trine Olsen behersker arbeidet på kjøkkenet tilfredsstillende, og kan settes inn som vikar ved behov.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak:

Trine Olsen tilbys avtale som tilkallingsvikar til kjøkkenet ved Leka sykestue for perioden 1.9.2018 – 28.2.2019.

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Med hilsen

Tove Kvaløy
sykepleiesjef

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67 7994 Leka	74 38 70 00 E-post: post@leka.kommune.no	74 38 70 10	4468 09 04690 Hjemmeside: www.leka.kommune.no	944 484 574

Leif Einar Sætervik
Lei-sa@online.no

Dato
15.10.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/23-0 / 231

Saksbehandler / tlf.
Annette T. Pettersen / 468 81 079

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap 5 §1a

Saksnr: 35/18

2/19-fritak for kommunale avgifter gnr 2 bnr 19 bygningsnummer 186908635

Viser til Deres søknad om fritak av kommunale avgifter for bolig gnr 2 bnr 19, bygningsnummer 186908635.

Eiendommen er nå sammenslått med gnr 2 bnr 22. Bygning med bygningsnummer 186908635 er felleferdig og er ikke beboelig.

Saksopplysning

Leka kommune vedtok i k-sak 67/07 retningslinjer for fritak av kommunale avgifter. Vedtaket er fattet jfr. nevnte retningslinjer. I k-sak 71/17 ble det innført feiegebyr for fritidsboliger.

Vurdering

Under forutsetning av at huset **har stengt vann og strøm og ikke benyttes**, blir kommunale avgifter som følger fra 01.10.2018.

Feiing: Ingen feie eller tilsynstjeneste

Slamtømming: Boligen tæes inntil videre ut av listen for slamtømming. Gjeldende fra 01.10.2018.

Søker er pliktig til å melde eventuelle endringer i anledning saken.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak: **I hht delegasjonsreglementet kap. 5 §1a gis det fritak for feieavgift. Bolig med bygningsnummer 186908635 blir tatt ut av slamtømmelisten.**

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67 7994 Leka	74 38 70 00 E-post: post@leka.kommune.no	74 38 70 10	4468 09 04690 Hjemmeside: www.leka.kommune.no	944 484 574

Med hilsen

Annette T. Pettersen
konsulent

Kristin B Skaalvik
k-skaalv@online.no

Dato
15.10.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/23-0 / 231

Saksbehandler / tlf.
Annette T. Pettersen / 468 81 079

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap 5 §1a

Saksnr: 36/18

15/81-fritak for feieavgift bygningsnummer 186907965 gnr 15 bnr 81 Kristin Skaalvik

Viser til Deres søknad om fritak for feieavgift for bygningsnummer 186907965.

Saksopplysning

Leka kommune vedtok i k-sak 67/07 retningslinjer for fritak av kommunale avgifter. Vedtaket er fattet jfr. nevnte retningslinjer. I k-sak 71/17 ble det innført feiegebyr for fritidsboliger.

Søknaden inneholder dokumentasjon i hht krav om fritak for feieavgift.

Vurdering

Med bakgrunn i informasjon i søknaden gis det fritak for feieavgift, bygningsnummer 186907965.

Søker pliktig til å melde eventuelle endringer i anledning saken.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak: **I hht delegasjonsreglementet kap 5 §1a gis det fritak for feiing av bygningsnummer 186907965 fra 01.11.2018.**

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67 7994 Leka	74 38 70 00 E-post: post@leka.kommune.no	74 38 70 10	4468 09 04690 Hjemmeside: www.leka.kommune.no	944 484 574

Med hilsen

Annette T. Pettersen
konsulent

Arve Hildrum
arvehild@online.no

Dato
23.10.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/258-0 / L42

Saksbehandler / tlf.
Annette T. Pettersen / 468 81 079

Hjemmel: Delegasjonsreglementets kap. 5 §2 pkt. 3 § 3, PBL, NML
Saksnr: 37/18

1/21-tillatelse til tiltak bygging av garasje gnr 1 bnr 21 Arve Hildrum

Viser til Deres søknad om bygging av garasje på gnr 1 bnr 21. Garasjen er på 45 kvm og mønehøyde på 4,5 meter.

Tiltaket er innenfor området LNFR b, S 1 Nord-Gutvik, spredt bolig-fritid og næringsbebyggelse.

Nabo har samtykket til tiltaket.

Vurdering

Byggesaken er i henhold til PBL § 20-2 b og § 21-3.

Det er ingen kommentarer eller merknader til planen ombygging av garasjen.

Tiltaket er i tråd med gjeldende arealplan.

Saken er av en slik karakter, at det ikke vil være en risiko for naturmangfoldet og §§ 8-12 i naturmangfoldloven er vurdert i denne saken.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak: **I h.h.t delegasjonsreglementet kap. 5 §2 pkt. 3, §3 og PBL § 20-2 b gis det tillatelse til tiltak, bygging av garasje, tiltakshaver Arve Hildrum.**

Det gis melding til kommunen når tiltaket er ferdig.

Dersom ikke tiltaket er gjennomført innen tre år etter at samtykke til tiltaket er gitt, faller samtykket bort.

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67	74 38 70 00	74 38 70 10	4468 09 04690	944 484 574
7994 Leka	E-post: post@leka.kommune.no		Hjemmeside: www.leka.kommune.no	

Gebyrer og avgifter

Behandlingsgebyr i h.h.t. regulativ kr 1470 ,-

Faktura ettersendes

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Med hilsen

Annette T. Pettersen
konsulent

Kopi sendes:
Svein Kristian Garnes, svein.k.garnes@online.no

Dato
20.09.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2016/204-0 / G10

Saksbehandler / tlf.
Kirsti Hoff / 979 60 687

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap V § 3

Saksnr: 51/18

Engasjement av personell for gjennomføring av HUNT4 i Leka kommune

Saksopplysning

HUNT4 gjennomføres i Leka kommune i september 2018, og inngått avtale mellom Leka kommunen og NTNU om dette.

Det kreves et visst antall personer for gjennomføringen. Det er begrenset hvor mange ansatte som kan tas ut av turnus i PLO og legekantor, og det er derfor nødvendig å engasjere eksterne ressurser i tillegg.

Vurdering

Representanter for HUNT4, administrativ ledelse, sykepleiesjef og ansatte er kommet fram til en løsning hvor det engasjeres tre personer utenfra, og fem av egne ansatte.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak:

Det inngås engasjementsavtaler med følgende personer for gjennomføring av HUNT4 i Leka kommune uke 36, 37, 38 og 39 i 2018:

Navn	autorisasjon	bosted
Sigrd Wist,	sykepleier,	Levanger
Kjerstin Næss Skjerve,	spesialfysioterapeut,	Trondheim
Ann-Iren Hindberg,	omsorgsarbeider,	Leksvik
Aina Hege Haug,	sykepleier,	Leka
Beate Johansen,	sykepleier,	Leka
Maja Moen Furre,	sykepleier,	Leka
Brita Myrvold,	vernepleier,	Leka
Tore Hagen,	ambulansearbeider og helsesekretær	Leka

Utgifter, tilskudd og omposteringer foretas mot egen budsjettpost:

HUNT4 opprettes som prosjekt:

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67 7994 Leka	74 38 70 00 E-post: post@leka.kommune.no	74 38 70 10	4468 09 04690 Hjemmeside: www.leka.kommune.no	944 484 574

ansvarsområde 373 PSYKISK HELSEVERN,
funksjon 254 BISTAND, PLEIE, OMSORG, HJEMMEBOENDE,
prosjekt 370 HUNT 4

Kirsti Hoff
Personalkonsulent

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Dato
25.09.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/236-0 / 412

Saksbehandler / tlf.
Kirsti Hoff / 979 60 687

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap V § 3

Saksnr: 52/18

Tilsetting av vikar for barne- og ungdomsarbeider september - november 2018

Saksopplysning

Ida Skorstad er barne- og ungdomsarbeider i 50 % stilling i Leka barnehage. Hun har søkt fødselspermisjon/permisjon fra 13.november 2018 og ut 2019.

Hun har gått ut av stillingen tidligere enn planlagt permisjonsstart, og det er behov for å ha inn vikar for henne.

Foreløpig er Birgitte Helmersen leid inn som vikar.

Vurdering og

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak:

Vikariatet lyses ut snarest og i henhold til innvilget permisjonsperiode. Birgitte

Helmersen tilsettes som vikar 50 % stilling i perioden 10.september til 10.november.

Linda Hansen Ekrem
Styrer for Leka barnehage
Leka kommune

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67 7994 Leka	74 38 70 00 E-post: post@leka.kommune.no	74 38 70 10	4468 09 04690 Hjemmeside: www.leka.kommune.no	944 484 574

May Danielsen
danielsenmay@yahoo.com

Dato
22.10.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/240-0 / 15/117

Saksbehandler / tlf.
Annette T. Pettersen / 468 81 079

Hjemmel: Delegasjonsreglementets kap. 5 §2pkt 12, PBL, NML, lokal forskrift for kloakkavgifter K.sak 15/2013

Saksnr: 37/18

15/117-tillatelse til tilknytning til kommunal kloakk gnr 15 bnr 117, May Danielsen

Det er søkt om tilknytning til kommunal kloakk til boligeiendom gnr 15 bnr 117.
Boligen er under planlegging.

Vurdering

Avstanden til den kommunale kloakken er under 50 meter, slik det fremstår på dokumentasjon i kommunens arkiver. I hht lokal forskrift for kloakkavgifter, K.sak 15/2013, skal søker da bekoste anlegget selv.

Kommunal kloakk og vannledning vil gå i samme grøft.

I tillegg vil det tilkomme tilknytningsavgift på tilknytningstidspunkt etter gjeldende gebyrregulativ som søker plikter å betal. Årlig avgift av kloakk trer i kraft ved ferdigstillelse av bolig eller en eventuell midlertidig brukstillatelse. Gebyret vil være etter daværende gjeldende satser.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak: I hht delegasjonsreglementet kap. 5 §2 pkt. 12 og lokal forskrift for kloakkavgifter gis May Danielsen tillatelse til tilknytning til kommunal kloakk til boligeiendom gnr 15 bnr 117.

Gebyr og avgifter:

Saksbehandling tilknytning kommunal kloakk.

kr 2205,-

Faktura ettersendes

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67 7994 Leka	74 38 70 00 E-post: post@leka.kommune.no	74 38 70 10	4468 09 04690 Hjemmeside: www.leka.kommune.no	944 484 574

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Med hilsen

Solveig Slyngstad
Rådmann

Annette T. Pettersen
konsulent

Werner Johansen
werjohan@online.no

Dato
23.10.2018

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2018/23-0 / 231

Saksbehandler / tlf.
Annette T. Pettersen / 468 81 079

Hjemmel: Delegasjonsreglementet kap 5 §1a

Saksnr: 38/18

14/16-reduksjon av kommunale avgifter gnr 14 bnr 16 Gunnlaug Johansen

Viser til Deres søknad om reduksjon av kommunale avgifter for bolig gnr 14 bnr 16, bygningsnummer 10995477.

Saksopplysning

Leka kommune vedtok i k-sak 67/07 retningslinjer for fritak av kommunale avgifter. Vedtaket er fattet jfr. nevnte retningslinjer. I k-sak 71/17 ble det innført feiegebyr for fritidsboliger.

Vedrørende fritak/reduksjon for renovasjon, må dette søkes MNA direkte på fritaksskjema. Dette gjøres på deres nettside: www.mna.no under fanen abonnement.

Vurdering

Med bakgrunn i informasjon i søknaden, blir kommunale avgifter som følgende:

Feiing: Som fritidsbolig

Slamtømming: Som fritidsbolig.

Nevnte avgiftsreduksjoner **medfører ikke** at boligen er omdisponert til fritidsbolig i medhold av lov. Søkere pliktig til å melde eventuelle endringer i anledning saken.

Konklusjon

Med bakgrunn i dette gjøres følgende vedtak: **I hht delegasjonsreglementet kap 5 §1a blir satsene for tekniske avgifter satt til satser for fritidsbolig fra 01.11.2018.**

Klageadgang:

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefrist er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket

Postadresse:	Telefon:	Telefaks:	Kto.nr	Org.nr.
Leknesveien 67	74 38 70 00	74 38 70 10	4468 09 04690	944 484 574
7994 Leka	E-post: post@leka.kommune.no		Hjemmeside: www.leka.kommune.no	

det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner som du vil anføre for klagen. Dato for mottak av denne meldingen bes oppgitt.

Med hilsen

Annette T. Pettersen
konsulent